

Nr 81

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om införande av nya jordabalken, m. m. jämte motioner.

Genom en den 29 juni 1970 dagtecknad proposition, nr 145, som hänvisats till lagutskott och behandlats av tredje lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av utdrag av statsrådsprotokollet över justitieärenden och lagrådets protokoll föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) lag om införande av nya jordabalken,
- 2) lag om förvärv i vissa fall av del av fastighet,
- 3) lag om upphörande av in-teckningsansvar i fastighet som bildats av samfälld mark,
- 4) lag om arrendenämnder och hyresnämnder,
- 5) lag om ändring i giftermålsbalken,
- 6) lag om ändring i föräldrabalken,
- 7) lag om ändring i ärvdabalken,
- 8) lag om ändring i rättegångsbalken,
- 9) lag om ändring i förordningen (1862: 10) om tioårig preskription och om kallelse å okända borgenärer,
- 10) lag om ändring i lagen (1886: 7) angående ansvarighet för skada i följd av järnvägs drift,
- 11) lag om ändring i lagen (1904: 48 s. 1) om samäganderätt,
- 12) lag om ändring i lagen (1915: 218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område,
- 13) lag om ändring i lagen (1916: 156) om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag,
- 14) lag om ändring i lagen (1917: 189) om expropriation,
- 15) lag om ändring i vattenlagen (1918: 523),
- 16) lag om ändring i lagen (1924: 322) om vård av omyndigs värdehandlingar,
- 17) lag om ändring i lagen (1927: 79) om in-teckningshavares rätt till betalning ur ersättning, som utgår på grund av brandförsäkringsavtal,
- 18) lag om ändring i lagen (1927: 85) om dödande av förkommen handling,
- 19) lag om ändring i gruvlagen (1938: 314),

- 20) lag om ändring i lagen (1946:805) med särskilda bestämmelser angående vittne vid vissa rättshandlingar,
- 21) lag om ändring i lagen (1950:596) om rätt till fiske,
- 22) lag om ändring i lagen (1952:166) om häradsallmänningar,
- 23) lag om ändring i lagen (1952:167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna,
- 24) lag om ändring i lagen (1957:390) om fiskearrenden,
- 25) lag om ändring i uranlagen (1960:679),
- 26) lag om ändring i jordförvärvslagen (1965:290),
- 27) lag om ändring i förköpslagen (1967:868),
- 28) lag om ändring i lagen (1969:246) om fastighetsdomstol,
- 29) lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:),
- 30) lag om upphävande av lagen (1968:579) med vissa bestämmelser om förvärv av område av fastighet.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Den nya jordabalken (prop. 1970:20) föreslås genom särskild promulgationslag träda i kraft den 1 januari 1972. Vidare föreslås att bl. a. jordabalken i 1734 års lag och de lagar som kommit att träda i stället för den äldre balken upphävs. Till grund för promulgationslagen ligger de allmänna övergångsprinciperna att den materiella regleringen i ny lag normalt äger giltighet endast i fråga om sådana rättsförhållanden som uppkommit efter den nya lagens ikraftträdande, medan däremot på det processuella området de nya bestämmelserna blir tillämpliga på förfaranden som äger rum efter ikraftträdandet även om förfarandet rör äldre förhållanden. Från dessa grundsatser görs vissa rätt betydelsefulla undantag. Övergångsbestämmelserna till den nya jordabalken är därför förhållandevis omfattande.

Utöver promulgationslagen framläggs förslag till nya lagar, som avses träda i kraft samtidigt med den nya jordabalken. För att förhindra uppkomsten av irregulär fastighetsbildning på grund av vissa associationsrättsliga förvärv föreslås sålunda i en särskild lag bestämmelser som kan sägas utgöra ett komplement till reglerna i 4 kap. jordabalken om köp av del av fastighet. I en annan ny lag föreslås bestämmelser om preklusion i vissa fall av inteckningar i fastigheter, som avsöndrats eller avstyckats från samfällid mark före den nya balkens ikraftträdande. Lagen skall ses mot bakgrund av det förbud mot inteckning i andel av fastighet, som föreslås gälla enligt 22 kap. 2 § andra stycket jordabalken. Vidare framläggs förslag till en särskild lag, i vilken arrende- och hyresnämndernas verksamhet regleras.

Lagen knyter nära an till den nuvarande lagen om hyresnämnder och ersätter denna.

Flertalet förslag som läggs fram i propositionen avser ändringar i gällande författningar. Åtskilliga av dessa ändringar hänger samman med att pant-rätten i fast egendom getts en ny juridisk konstruktion i jordabalken. Också i övrigt är de föreslagna ändringarna väsentligen av rent lagteknisk natur.

Lagförslagen

De vid propositionen fogade lagförslagen har följande lydelse.

1) Förslag

till

Lag

om införande av nya jordabalken

Härigenom förordnas som följer.

Allmänna bestämmelser

1 §

Den nu antagna jordabalken samt denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

2 §

Genom nya balken upphäves med den begränsning som följer av denna lag

jordabalken i 1734 års lag,

förordningen den 10 april 1810 angående lagfart med förpantad fast egendom, när pantägaren ej är till namn eller vistelseort bekant, samt om frälseräntas förvärvande och lagfart därå,

förordningen den 1 maj 1810 angående förbud att, vid köp eller skifte av fastighet, förbehålla sig att egendomen framdeles återvinna,

förordningen (1835: 16 s. 1) angående hembud av frälseränta till den, som skattejorden äger, när frälseräntan säljes utom börd,

förordningen (1857: 60) angående vad i testamente givas må, så ock om gåva av fast egendom,

förordningen (1875: 42 s. 1) angående lagfart å fång till fast egendom,

förordningen (1875: 42 s. 12) angående inteckning i fast egendom,

förordningen (1875: 42 s. 35) angående särskilda protokoll över lagfarter, inteckningar och andra ärenden,

förordningen (1880: 36), innefattande särskilda föreskrifter angående lagfart, inteckning och utmätning av järnväg, så ock i fråga om förvaltning av järnväg under konkurs,

förordningen (1881: 17 s. 1) om tjuguarig hävd,

lagen (1884: 32 s. 3) angående utsträckt tillämpning av de i förordningen den 15 oktober 1880 meddelade särskilda föreskrifter angående lagfart, inteckning och utmätning av järnväg, så ock i fråga om förvaltning av järnväg under konkurs,

lagen (1907: 36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom,

lagen (1907: 36 s. 25) om servitut,

lagen (1907: 36 s. 27) om inskrivning av tomträtt och vattenfallsrätt samt av fång till sådan rätt,

lagen (1920: 474) med vissa bestämmelser om registrering av elektriska anläggningar samt om rätt till elektrisk kraft m. m.,

lagen (1932: 170) med särskilda bestämmelser om handläggning av inskrivningsärenden,

lagen (1932: 230) med särskilda bestämmelser om äldre ägo gränser,

lagen (1934: 255) angående anteckning om innehav av fordringshandling på grund varav inteckning beviljats i fast egendom m. m.,

lagen (1943: 884) om arrendators förköpsrätt,

lagen (1946: 147) med särskilda bestämmelser om arrende av viss kommunal jord,

lagen (1952: 95) om ogiltighet av sämjedelning av jord inom vissa delar av Kopparbergs län,

lagen (1953: 422) om inteckning i tomträtt och vattenfallsrätt,

lagen (1962: 166) angående förbud mot sämjedelning av fast egendom,

lagen (1966: 453) om vad som är fast egendom,

vad som i annan författning strider mot nya balken eller denna lag.

3 §

Förekommer i lag eller annan författning hänvisning till föreskrift som ersatts genom bestämmelse i nya balken eller i denna lag, skall i stället den nya bestämmelsen tillämpas.

Bestämmelse i lag eller annan författning om inteckning för nyttjanderätt, servitut eller rätt till elektrisk kraft skall gälla inskrivning av sådan rätt enligt nya balken.

Bestämmelser angående vissa äldre rättsinstitut

4 §

Sådan lösningsrätt avseende ofri tomt i stad, som följer av 4 kap. 6 § äldre jordabalken jämförd med förordningen (1875: 42 s. 9) angående upphörande av hembudsskyldighet, skall fortfarande tillkomma markens ägare. I fråga om anteckning i fastighetsboken angående talan om utövande av lösningsrätten äger 19 kap. 20 § första och andra styckena nya balken motsvarande tillämpning.

5 §

Häftar fast egendom, som överlåtits före nya balkens ikraftträdande, för fordran på ogulden köpeskilling med rätt till företräde enligt 11 kap. 2 § äldre jordabalken eller för rättighet varmed följer samma rätt i förhållande till köparens borgenärer på grund av förordningen (1875: 42 s. 12) angående inteckning i fast egendom, är innehavaren av fordringen eller rättigheten efter ikraftträdandet bibehållen vid sin företrädesrätt. Har inteckning ej sökts före ikraftträdandet, gäller företrädesrätten dock endast om inteckning eller inskrivning enligt nya balken sökes inom den i 11 kap. 2 § äldre jordabalken angivna tiden efter det att lagfart beviljats på grund av överlåtelser och sist före utgången av år 1981.

För att företrädesrätt som anges i första stycket skall ha blivit bevarad genom ansökan om inteckning eller inskrivning fordras, att företrädesrätten anmärkts i beslutet om inteckning eller inskrivning. Har inteckning

meddelats före nya balkens ikraftträdande utan att sådan anmärkning gjorts, är företrädesrätten likväl bevarad, såvitt angår fordran dock endast om innehavaren före utgången av år 1972 ansöker hos inskrivningsmyndigheten om att företrädesrätten anmärkes i fastighetsboken.

Avstyckas samfällighet eller viss ägovidd av samfällighet enligt fastighetsbildningslagen (), äger 6 kap. 16 § andra stycket nya balken motsvarande tillämpning på fordran som avses i första stycket och på sådan i samma stycke avsedd rättighet som innebär rätt till avkomst eller annan förmån.

6 §

Genom nya balken inskränkes ej den rätt som före balkens ikraftträdande tillkommit någon på grund av urminnes hävd.

7 §

Bestämmelserna i 16 kap. samt 17 kap. 1, 2 och 5 §§ äldre jordabalken äger fortfarande tillämpning på stadgad åborätt och annan nyttjanderätt som ej omfattats av lagen (1907: 36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom.

8 §

I fråga om rätt till avkomst eller annan förmån av fast egendom som upplåtits före nya balkens ikraftträdande äger äldre bestämmelser fortfarande tillämpning, i den mån ej annat anges i andra—fjärde styckena.

Vid handläggning på inskrivningsdag efter nya balkens ikraftträdande av ärende om rättighet som avses i första stycket äger bestämmelserna i nya balken och denna lag om annan nyttjanderätt än tomträtt motsvarande tillämpning.

Vad som föreskrivits i 54 § tredje stycket förordningen (1875: 42 s. 12) angående inteckning i fast egendom om tillämpning av 18 § 2 mom. första stycket samt 32—37 §§ nämnda förordning skall avse motsvarande bestämmelser i nya balken. Härvid skall såvitt angår tillämpningen av de mot 32—37 §§ svarande bestämmelserna i nya balken iakttagas vad som sägs i 31 § och 32 § första stycket denna lag.

Beträffande företräde på grund av inskrivning äger bestämmelserna i nya balken och denna lag om nyttjanderätt motsvarande tillämpning.

Avstyckas samfällighet eller viss ägovidd av samfällighet enligt fastighetsbildningslagen (), äger 6 kap. 16 § andra stycket nya balken motsvarande tillämpning på rättighet som avses i första stycket.

9 §

I fråga om järnväg, på vilken förordningen (1880: 36), innefattande särskilda föreskrifter angående lagfart, inteckning och utmätning av järnväg, så ock i fråga om förvaltning av järnväg under konkurs är tillämplig vid nya balkens ikraftträdande, äger 1, 2, 4—7, 9, 11, 12 och 14 §§ nyssnämnda förordning fortfarande tillämpning.

Inskrivningsärende angående järnväg som avses i första stycket handlägges av den inskrivningsmyndighet som Konungen bestämmer.

10 §

Bestämmelserna i 5 § lagen (1895: 36 s. 1) angående vad till fast egendom är att hänföra äger fortfarande tillämpning i fråga om byggnad på

ofri tomt i stad, vattenverk på annans grund samt i jordeboken upptaget fiskeri, om besittningsrätten består efter nya balkens ikraftträdande.

11 §

I fråga om arrende- eller hyresavtal beträffande sådan fideikommissfastighet som ej är att anse såsom huvudgård till fideikommiss äger 1 kap. 9 § lagen (1907: 36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom fortfarande tillämpning.

12 §

I fråga om vattenfallsrätt som upplåtits enligt lagen (1907: 36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom skall äldre bestämmelser fortfarande gälla. Nya balkens bestämmelser om tomträtt äger dock motsvarande tillämpning i den mån de enligt denna lag skall gälla beträffande tomträtt som upplåtits före ikraftträdandet, med det undantaget att hänvisningarna i 52 § denna lag till 13 kap. 21 och 25 §§ nya balken icke skall avse vattenfallsrätt.

13 §

Det förbud mot upplåtelse av ofri tomt i stad, som finns i 5 § lagen (1907: 36 s. 22) om vad iakttagas skall i avseende å införande av lagen om nyttjanderätt till fast egendom, skall fortfarande gälla.

14 §

Vad som i lagen (1920: 474) med vissa bestämmelser om registrering av elektriska anläggningar samt om rätt till elektrisk kraft m. m. föreskrivits angående verkan av registrering av ledning och understation samt angående upphävande av sådan registrering gäller till utgången av år 1976.

Har borgenär vid nya balkens ikraftträdande panträtt i fastighet med huvudstation på vilken ledning eller understation registrerats och inträffar den med panträtten förenade fordringens förfalldag efter utgången av år 1976, får borgenären säga upp fordringen till betalning inom sex månader, om säkerhetens värde väsentligt nedgår till följd av att verkan av registreringen upphör och gäldenären ej efter anfordran ställer ytterligare säkerhet varmed borgenären skäligen kan nöjas. Uppsägningen får icke ske förrän sex månader förflutit från det gäldenären anmodats ställa ytterligare säkerhet och ej heller före utgången av år 1974.

Övergångsbestämmelser angående 1 kap. nya jordabalken

15 §

Fråga om giltigheten av sämjedelning som skett före nya balkens ikraftträdande skall fortfarande bedömas enligt äldre bestämmelse.

16 §

Beträffande gräns som före nya balkens ikraftträdande tillkommit i annan ordning än vid lantmåteriförrättning eller sådan förrättning enligt 6 kap. lagen (1917: 269) om fastighetsbildning i stad som faststälts efter utgången av år 1932 äger 1 kap. 3 § första och andra punkterna nya balken icke tillämpning, när tvist om gränsen uppkommer inom tio år före balkens ikraft-

trädande. Detsamma gäller annan gräns som efter sin tillkomst men före balkens ikraftträdande bestämts vid förrättning. Tvist skall anses ha uppkommit, förutom när talan väckts vid domstol, när ansökan om fastighetsbestämning gjorts eller fråga om fastighetsindelningens beskaffenhet upptagits till prövning vid fastighetsbestämning i samband med fastighetsbildning.

Har beträffande gräns som avses i första stycket tvist uppkommit inom den där angivna tioårsfristen och föreligger vid förrättning för gränsens bestämmande sådana förhållanden att den rätta sträckningen av även annan samtidigt tillkommen gräns lämpligen bör prövas, får förrättningen utvidgas till att avse bestämmande också av den andra gränsen. I sådant fall anses även i fråga om denna gräns tvist ha uppkommit inom tioårsfristen.

Bestämmas med anledning av tvist som avses i denna paragraf gräns till annan sträckning än den som blivit i laga ordning utmärkt på marken, har den som avträder mark med växande skog rätt till skäligen ersättning för skogen av den som erhåller marken.

Har tvisten uppkommit före nya balkens ikraftträdande, äger andra och tredje styckena tillämpning endast om tvisten då ännu ej avgjorts av förrättningsmän eller ägodelningsrätt.

17 §

Om fastighetsgräns tillkommit genom överlåtelse av jord före nya balkens ikraftträdande har gränsen den sträckning som med ledning av fångeshandling, innehav och andra omständigheter kan antagas ha varit åsyftad.

18 §

Har fastighetsgräns under minst tjugo år oklandrat hävdats i annan sträckning än den skulle ha enligt lag och framgår av omständigheterna att hävden grundats på överenskommelse som före balkens ikraftträdande ingåtts mellan ägarna på ömse sidor, gäller den sträckning i vilken gränsen sålunda hävdats.

Övergångsbestämmelse angående 2 kap. nya jordabalken

19 §

Bestämmelsen i 2 kap. 1 § andra stycket nya balken skall i fråga om elektrisk starkströmsledning, som omfattas av registrering enligt lagen (1920:474) med vissa bestämmelser om registrering av elektriska anläggningar samt om rätt till elektrisk kraft m. m., tillämpas först efter utgången av år 1976 eller, om registreringen upphäves tidigare, efter upphörandet.

Övergångsbestämmelser angående 4 kap. nya jordabalken

20 §

I fråga om förvärv av fast egendom som ägt rum före nya balkens ikraftträdande äger äldre bestämmelser fortfarande tillämpning.

21 §

Bestämmelsen i 4 kap. 16 § andra stycket nya balken skall i det fall att inteckningen beviljats eller sökts före balkens ikraftträdande ej äga tillämpning förrän efter utgången av år 1986.

Övergångsbestämmelse angående 5 kap. nya jordabalken

22 §

Bestämmelserna i 5 kap. nya balken skall, då egendomen avträdes efter balkens ikraftträdande, äga tillämpning även om det förhållande som för-
anlett avträddandet hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

Övergångsbestämmelser angående 6 kap. nya jordabalken

23 §

Inteckning för fordran som beviljats eller sökts före nya balkens ikraft-
trädande skall anses som en enligt nya balkens bestämmelser beviljad eller
sökt teckning på belopp motsvarande den tidigare beviljade eller sökta
inteckningens kapitalbelopp. Inteckningshandlingen skall anses som pant-
brev på samma belopp, om teckningen är beviljad, och som vilandebevis
på beloppet, om ansökningen om teckning är förklarad vilande.

24 §

Utgör teckningshandling säkerhet för fordran vid nya balkens ikraft-
trädande, skall panträtt enligt 6 kap. 2 § nya balken anses upplåten i fas-
tigheten till säkerhet för fordringen. Om borgenär innehar teckningshand-
ling vid nämnda tidpunkt utan att handlingen utgör säkerhet för fordran,
skall panträtt anses upplåten till säkerhet för borgenärens rätt på grund av
handlingen.

Utän hinder av första stycket skall 59 § förordningen (1875: 42 s. 12) an-
gående teckning i fast egendom fortfarande gälla.

25 §

Bestämmelserna i 24 § äger motsvarande tillämpning i fall då borgenär
vid nya balkens ikraftträdande innehar fordringshandling, på grund varav
inteckning sökts, eller sådan handling som berättigar till teckning enligt
2 § förordningen (1875: 42 s. 12) angående teckning i fast egendom samt
inteckning sedermera beviljas med stöd av 61 § första eller andra stycket
denna lag.

Bestämmelserna i 24 § äger likaledes motsvarande tillämpning, om bor-
genär vid nya balkens ikraftträdande innehar fordringshandling, på vilken
tecknats teckningsmedgivande, och teckning sedermera beviljas med
stöd av 61 § tredje stycket.

26 §

Har borgenär panträtt för sin fordran på grund av teckning som bevil-
jats före nya balkens ikraftträdande eller därefter med stöd av 61 § första
eller andra stycket, skall i fråga om hans rätt till betalning ur medel, som
myndighet vid utsökning eller eljest fördelar mellan rättsägare i den av in-
teckningen besvärade fastigheten, äldre bestämmelser tillämpas i stället för
6 kap. 3 § nya balken, om det yrkas av någon vars rätt beror därav. Vad som
sagts nu gäller dock endast om fördelningen föranledes av utmätning som
skett före utgången av år 1976 eller av konkurs efter ansökan som gjorts

inom samma tid eller, såvitt angår fördelning av annan anledning än utmätning eller konkurs, om medlen nedsatts inom den angivna tiden.

Första stycket gäller även i fall då efter nya balkens ikraftträdande in-teckningen utsträckts eller in-teckningshandlingen utbyts mot två eller flera nya pantbrev.

27 §

Grundas panträtt i fastighet på förhållande som anges i 24 § eller 25 § första stycket, har fastighetsägaren även i annat fall än då 26 § är tillämplig rätt att påfordra, att vid fördelning av medel mellan rättsägare i fastigheten betalning till borgenären begränsas i enlighet med äldre bestämmelser.

28 §

Medför 6 kap. 3 § nya balken, i fall då panträtt i fastighet grundas på förhållande som anges i 24 § eller 25 § första stycket denna lag och fordringens förfallodag inträffar efter utgången av år 1976, att in-teckningssäkerhetens värde nedgår väsentligt och ställer gäldenären ej efter anfordran ytterligare säkerhet varmed borgenären skäligen kan nöjas, får borgenären säga upp fordringen till betalning inom sex månader. Uppsägning på grund av vad som sagts nu får icke ske förrän sex månader förflutit från det gäldenären anmodats ställa ytterligare säkerhet och ej heller före utgången av år 1974 eller senare än att tiden för betalningsskyldighetens fullgörande infaller före utgången av år 1976.

29 §

Bestämmelserna i denna lag utgör ej hinder för borgenär att göra gällande personligt betalningsansvar på grund av in-teckningshandling. Bestämmelserna i 28 och 29 §§ samt 34 § tredje stycket förordningen (1875:42 s. 12) angående in-teckning i fast egendom äger fortfarande tillämpning.

30 §

Bestämmelsen i 6 kap 8 § andra stycket nya balken om verkan av att av-tal om fastighetsförvärv häves av överlåtaren äger ej tillämpning när någon enligt 11 kap. 4 § äldre jordabalken återtager jord som han bytt bort mot annan jord.

31 §

Har i fråga om gemensam in-teckning, som beviljats före nya balkens ikraftträdande eller med stöd av 61 § första eller andra stycket denna lag, i in-teckningshandlingen visst värde blivit utsatt på varje in-tecknad fastighet, gäller detta värde vid tillämpning av 6 kap. 10 § första stycket nya balken.

I fråga om avstyckning som verkstälts före nya balkens ikraftträdande äger 6 kap. 11 § andra stycket nya balken tillämpning endast om den av-styckade fastighetens ansvar för in-teckningen vid tillämpning av äldre bestämmelser varit att bedöma enligt 37 § 5 mom. förordningen (1875:42 s. 12) angående in-teckning i fast egendom. Har delning skett genom jordavsöndring och har den avsöndrade fastighetens ansvar för in-teckningen enligt äldre bestämmelser varit att bedöma enligt 37 § 3 mom. samma förordning, äger 6 kap. 11 § andra stycket nya balken motsvarande tillämpning.

Den verkan i fråga om fastighets ansvar för gemensam in-teckning som

kan ha inträtt till följd av 33 eller 34 § nyssnämnda förordning skall fortfarande bestå.

32 §

Har fastighet sålts på exekutiv auktion före nya balkens ikraftträdande eller har myndighet av annan anledning dessförinnan fördelat medel mellan rättsägare i fastighet, äger äldre bestämmelser tillämpning beträffande åtgärdens verkan på fastighetens ansvar för inteckning, även om auktionen eller fördelningen ej vunnit laga kraft vid ikraftträdandet.

Avser inteckning andel i fastighet och säljes fastigheten på exekutiv auktion efter nya balkens ikraftträdande, är inteckningen utan verkan i andelen sedan auktionen vunnit laga kraft och köpeskillingen erlagts.

33 §

Bestämmelsen i 6 kap. 16 § andra stycket nya balken äger tillämpning endast om avstyckningen skett enligt fastighetsbildningslagen (). Om upphörande av inteckningsansvar i fastighet som enligt äldre bestämmelser bildats av samfälld mark finns särskilda bestämmelser.

Övergångsbestämmelser angående 7—15 kap. nya jordabalken

34 §

I fråga om nyttjanderätt, servitut och rätt till elektrisk kraft som upplåtits före nya balkens ikraftträdande äger äldre bestämmelser fortfarande tillämpning, om ej annat är föreskrivet i denna lag.

35 §

Har genom avtal som träffats före nya balkens ikraftträdande rätt till andel i samfällt strömfall upplåtits såsom nyttjanderätt eller servitut och är vid ikraftträdandet andelens ägare bunden av upplåtelsen på den grund att han själv är upplåtare eller att han förvärvat andelen med förbehåll om rättighetens bestånd, har avtalet rättsverkan enligt sitt innehåll utan hinder av att upplåtelsen avser andel i samfälld egendom. Detsamma gäller, om rättigheten vid ikraftträdandet är intecknad eller ansökan om inteckning av rättigheten då är beroende på prövning.

36 §

Vad 7 kap. 14 § nya balken innehåller om verkan av att vid överlåtelse av fastighet nye ägaren ägt eller bort äga kännedom om upplåtelse av rättighet i fastigheten skall, när överlåtelsen ägt rum efter balkens ikraftträdande, tillämpas även i fråga om upplåtelse av nyttjanderätt eller servitut som skett dessförinnan.

37 §

Bestämmelserna i 7 kap. 25 § nya balken äger tillämpning även i fråga om nyttjanderätt, servitut eller rätt till elektrisk kraft som upplåtits före balkens ikraftträdande. Återtager någon enligt 11 kap. 4 § äldre jordabalken jord som han bytt bort mot annan jord, gäller dock i fråga om beståndet av intecknad eller inskriven sådan rättighet vad som sagts i nämnda lagrum.

38 §

Bestämmelserna i 8 kap. 8 § och 25—27 §§ nya balken äger tillämpning även på arrendeavtal som träffats före balkens ikraftträdande, om ej annat följer av andra och tredje styckena.

Har avtalet uppsagts före nya balkens ikraftträdande, äger äldre bestämmelser om sättet för uppsägning och om arrenderättens förverkande allttjämt tillämpning.

I fråga om avtal, som upphört att gälla före nya balkens ikraftträdande, äger äldre bestämmelser tillämpning vid beräkning av den tid inom vilken jordägare eller arrendator har att vid talans förlust göra fordringsanspråk på grund av arrendeförhållandet gällande.

Bestämmelserna i 8 kap. 17 och 18 §§ samt 9 kap. 30 § nya balken tillämpas när arrendator försatts i konkurs på grund av ansökan som gjorts efter balkens ikraftträdande.

39 §

Är arrendeavtal som ingåtts före nya balkens ikraftträdande träffat för obestämd tid eller med förbehåll om rätt för såväl jordägaren som arrendatorn att uppsäga avtalet och sker ej, sedan nya balken trätt i kraft, uppsägning till den tidpunkt då på grund av sådan uppsägning avtalet tidigast kunnat frånträdas, äger 7—11 kap. nya balken tillämpning på avtalet från nämnda tidpunkt.

40 §

Bestämmelserna i 9 kap. 8—13 §§ nya balken äger tillämpning även på avtal om jordbruksarrende som träffats före balkens ikraftträdande, om 2 kap. 51—56 §§ lagen (1907:36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom gäller för avtalet. Har underrättelse som avses i 2 kap. 52—54 §§ nämnda lag skett före ikraftträdandet, äger dock äldre bestämmelser allttjämt tillämpning.

41 §

Har avtal om jordbruksarrende träffats före nya balkens ikraftträdande och är upplåtelsen sådan att äldre bestämmelser om optionsrätt ej kunnat tillämpas på den, äger 9 kap. 7—13 §§ nya balken tillämpning på avtalet, om antingen arrendatorn ensam eller arrendatorn och före honom hans make eller någon av hans föräldrar vid arrendetidens utgång brukat arrendestället under sammanlagt minst tio år. Detsamma gäller, om den arrendetid som löper vid ikraftträdandet enligt avtalet utgår först sedan arrendeförhållandet varat minst tio år.

Rätt till förlängning av arrendeavtal enligt första stycket tillkommer dock ej arrendatorn, om jordägaren före utgången av år 1973, dock senast i samband med att tvist som avses i 9 kap. 10 § nya balken provas av arrendenämnden, hos nämnden begär förklaring att arrenderätten icke skall vara förenad med rätt till förlängning och nämnden med hänsyn till omständigheterna finner skäl meddela sådan förklaring.

42 §

Innehåller arrendeavtal som avses i 40 eller 41 § ej förbehåll om uppsägning, äger även 9 kap. 3 § nya balken tillämpning. Om arrendetiden går till ända inom ett år från balkens ikraftträdande, anses dock uppsägning som skett inom en månad från ikraftträdandet ha skett i rätt tid.

Förlänges arrendeavtal till följd av första stycket eller 40 eller 41 §, äger därefter 7—9 kap. nya balken i sin helhet tillämpning på avtalet.

43 §

Äger 9 kap. 15—22 §§ nya balken tillämpning i fråga om arrendeförhållande som tagit sin början före balkens ikraftträdande, skall avräkning enligt 9 kap. 23 § nya balken äga rum, om jordägaren eller arrendatorn begär det inom två månader från det att förstnämnda bestämmelser blev tillämpliga.

44 §

I fråga om avtal om jordbruksarrende, som före utgången av år 1981 ingås beträffande sådan brukningsdel som avses i 2 kap. 49 § lagen (1907: 36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom, äger 2 kap. 63 och 64 §§ samt, såvitt angår förbehåll stridande mot någon av dessa båda paragrafer, 2 kap. 65 § andra stycket och 68 § första och andra styckena nämnda lag fortfarande tillämpning.

45 §

Bestämmelserna i 10 kap. 5 och 6 §§ nya balken äger tillämpning även på arrendeavtal som träffats före balkens ikraftträdande, om 2 kap. 75—80 §§ lagen (1907: 36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom gäller för avtalet. Har arrendeavtalet uppsagts före ikraftträdandet, äger äldre bestämmelser dock alltjämt tillämpning.

Förlänges arrendeavtal till följd av första stycket, äger därefter 7, 8 och 10 kap. nya balken i sin helhet tillämpning på avtalet.

46 §

Arrendetvist, vari talan väckts före nya balkens ikraftträdande, behandlas enligt äldre bestämmelser.

Ärende, som enligt äldre bestämmelser skall handläggas av arrendenämnd eller som enligt 2 kap. 82 § lagen (1907: 36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom skall handläggas av rätten, prövas av arrendenämnd som avses i 8 kap. 29 § nya balken, om ärendet anhängiggöres efter balkens ikraftträdande. Arrendenämnds beslut i sådant ärende får ej klandras.

Syn som påbörjats före nya balkens ikraftträdande handlägges enligt äldre bestämmelser.

47 §

Bestämmelserna i 12 kap. 8 § nya balken äger tillämpning även på hyresavtal som träffats före balkens ikraftträdande, om ej avtalet uppsagts dessförinnan.

Bestämmelserna i 12 kap. 31 § nya balken tillämpas när hyresgäst försatts i konkurs på grund av ansökan som gjorts efter balkens ikraftträdande.

48 §

Är hyresavtal som ingåtts före nya balkens ikraftträdande träffat för obestämd tid eller med förbehåll om rätt för såväl hyresvärden som hyresgästen att uppsäga avtalet och sker ej, sedan balken trätt i kraft, uppsägning till den tidpunkt då på grund av sådan uppsägning avtalet tidigast kun-

nat frånträdas, äger 7 och 12 kap. nya balken tillämpning på avtalet från nämnda tidpunkt.

49 §

Om hyresavtal efter nya balkens ikraftträdande förlänges enligt 3 kap. 45—53 §§ lagen (1907:36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom, äger därefter 7 och 12 kap. nya balken tillämpning på avtalet.

Från och med den 1 januari 1974 skall 12 kap. nya balken tillämpas på hyresavtal, som slutits före balkens ikraftträdande och som alljämt gäller nämnda dag.

50 §

Hyrestvist, vari talan väckts före nya balkens ikraftträdande, behandlas enligt äldre bestämmelser.

51 §

Om särskilda skäl föreligger, kan länsstyrelsen medge undantag från 12 kap. 15 § andra stycket första punkten nya balken i fråga om lägenhet, vilken innehaves på grund av sådan upplåtelse av andelsrätt som avses i punkt 2 övergångsbestämmelserna till lagen (1968:702) om förskott vid upplåtelse av bostadsrätt, m. m.

52 §

I fråga om rättighet i eller till förmån för tomträtt, som upplåtits före nya balkens ikraftträdande, gäller 13 kap. 7 § nya balken med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna i denna lag. Även i övrigt gäller 13 kap. 7 § nya balken på angivet sätt, om 4 kap. lagen (1907:36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom i dess lydelse enligt lagen (1953:415) angående ändring i nämnda lag är tillämpligt på tomträten.

Bestämmelserna i 13 kap. 26 § nya balken äger tillämpning även beträffande tomträtt, som upplåtits före balkens ikraftträdande. Detsamma gäller bestämmelserna i 13 kap. 21 och 25 §§ nya balken, såvitt angår tomträtt på vilken 4 kap. lagen (1907:36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom i dess förut angivna lydelse är tillämpligt.

53 §

Bestämmelserna i 4 § andra stycket samt 5—8 §§ lagen (1907:36 s. 25) om servitut äger tillämpning endast i fall då mål om begränsning, förflyttning, förändring eller upphörande av servitut är anhängigt hos domstol vid nya balkens ikraftträdande.

54 §

Förordnande om tvångsförvaltning av elektrisk anläggning enligt 24—35 §§ lagen (1920:474) med vissa bestämmelser om registrering av elektriska anläggningar samt om rätt till elektrisk kraft m. m. får ej meddelas efter nya balkens ikraftträdande. Har sådant förordnande meddelats före ikraftträdandet, äger nämnda bestämmelser alljämt tillämpning.

Övergångsbestämmelser angående 16—18 kap. nya jordabalken

55 §

Bestämmelserna i 16 kap. nya balken äger tillämpning även om lagfart på fast egendom, sedan denna kommit ur rätte ägarens hand, beviljats före balkens ikraftträdande. Tid före ikraftträdandet får dock därvid ej inräknas i hävdetiden. Äldre bestämmelser får återopas, om frihet från rätte ägarens talan därigenom vinnes tidigare.

Om lagfart avslutats före den 1 januari 1876 men den som erhållit lagfarten ej vid nya balkens ikraftträdande blivit införd i fastighetsboken såsom ägare, får vid tillämpning av nya balken i hävdetiden ej inräknas tid innan sådan införing skett.

Bestämmelsen i 4 § förordningen (1881: 17 s. 1) om tjuguarig hävd äger alltjämt tillämpning i fråga om inteckning som tillkommit före nya balkens ikraftträdande.

56 §

Bestämmelserna i 17 kap. nya balken om företräde på grund av inskrivning äger, med iakttagande av vad som föreskrives i 5 § denna lag om företräde för innehavare av fordran enligt 11 kap. 2 § äldre jordabalken eller av rättighet varmed följer samma rätt i förhållande till ny ägares borgenärer, tillämpning även om inskrivningen sökts före nya balkens ikraftträdande.

Har överlåtelse av fast egendom skett före nya balkens ikraftträdande, medför ansökan om lagfart på grund av överlåtelsen, oavsett om den göres före eller efter ikraftträdandet, företräde enligt äldre bestämmelser i förhållande till tidigare upplåtelse av nyttjanderätt eller servitut.

57 §

Bestämmelserna i 18 kap. 1—7 §§ nya balken om godtrosförvärv på grund av inskrivning äger tillämpning endast i fråga om förvärv som sker efter balkens ikraftträdande. Lagfart som avslutats före den 1 januari 1876 får återopas för godtrosförvärv endast om den för vilken lagfarten meddelats var införd i fastighetsboken såsom ägare vid tiden för överlåtelsen eller upplåtelsen eller, såvitt angår upplåtelse av panträtt, senare blivit införd såsom ägare.

Bestämmelserna i 18 kap. 8—10 §§ nya balken om betydelsen av inskrivning i vissa fall äger tillämpning även om de förhållanden som avses i bestämmelserna inträtt före balkens ikraftträdande.

Övergångsbestämmelser angående 19—23 kap. nya jordabalken

58 §

Nya balkens bestämmelser om handläggning av inskrivningsärende skall, då fråga är om rättsförhållande som tillkommit före balkens ikraftträdande, tillämpas med iakttagande av vad som enligt denna lag gäller om tillämpning av äldre bestämmelser på rättsförhållandet.

59 §

Bestämmelserna i 19 kap. 19 § första stycket nya balken äger icke tillämpning i fråga om fel eller försummelse som hänför sig till inskrivnings-

ärende, handlagt på inskrivningsdag före balkens ikraftträdande, eller som eljest begåtts dessförinnan.

Bestämmelserna i 19 kap. 20 och 21 §§ nya balken äger ej tillämpning, då förhållande som avses där inträffat före balkens ikraftträdande.

60 §

Har tid för sökande av lagfart börjat löpa före nya balkens ikraftträdande, gäller äldre bestämmelser i fråga om nämnda tid.

Har kungörelse angående lagfartsansökan utfärdats enligt 10 § andra stycket förordningen (1875: 42 s. 1) angående lagfart å fång till fast egendom, gäller om ärendets fortsatta behandling vad i nämnda paragraf föreskrives, om ej sökanden begär utsättande av lagfartssammanträde enligt 20 kap. 10 § nya balken.

Beträffande anteckning om lagfart, som avslutats före den 1 januari 1876, gäller allttjämt 22 § andra stycket nyssnämnda förordning.

Vad som i 21 kap. 1 § nya balken är föreskrivet om skyldighet att söka inskrivning av tomträtt gäller ej beträffande tomträtt som upplåtits före den 1 januari 1954. I fråga om tomträtt som upplåtits före nya balkens ikraftträdande föreligger skyldighet för ny innehavare av tomträtten att söka inskrivning av sitt förvärv enligt 21 kap. 7 § nya balken endast om 4 kap. lagen (1907: 36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom i dess lydelse enligt lagen (1953: 415) angående ändring i nämnda lag äger tillämpning på tomträtten. Har tid för sökande av inskrivning börjat löpa före nya balkens ikraftträdande, gäller äldre bestämmelser i fråga om nämnda tid.

61 §

Fullföljes efter nya balkens ikraftträdande en dessförinnan gjord ansökan om inteckning för fordran, skall inteckning enligt nya balken beviljas, om ansökningen uppfyller villkoren för inteckning enligt förordningen (1875: 42 s. 12) angående inteckning i fast egendom. Ansökningen skall därvid anses avse ett penningbelopp motsvarande fordringens kapitalbelopp.

Första stycket gäller även om efter nya balkens ikraftträdande ansökan göres enligt 2 § nämnda förordning om inteckning på grund av köpehandling som upprättats före nya balkens ikraftträdande eller dom som meddelats före ikraftträdandet.

Sökes efter nya balkens ikraftträdande inteckning på grund av fordringshandling, på vilken före ikraftträdandet tecknats sådant bevittnat medgivande som avses i 1 § förutnämnda förordning, skall ansökningen upptagas och prövas som ansökan om inteckning enligt 22 kap. nya balken. Även i detta fall skall ansökningen anses avse ett penningbelopp motsvarande fordringens kapitalbelopp.

62 §

Vid tillämpning av 22 kap. 2 § andra stycket sista punkten nya balken skall icke förrän efter utgången av år 1986 hänsyn tagas till inteckning som beviljats eller sökts före balkens ikraftträdande.

2) Förslag

till

Lag

om förvärv i vissa fall av del av fastighet

Härigenom förordnas som följer.

1 §

Har vid skifte av bolags, förenings eller liknande sammanslutnings tillgångar fastighet delats så, att två eller flera fått skilda andelar utan att villkor om utbrytning uppställts i den över skiftet upprättade handlingen, innehar andelsägarna fastigheten under samäganderätt.

Om i annat fall än i första stycket anges skiftet innebär att del av fastighet kommer i särskild ägares hand, är skiftet ogiltigt i den delen.

2 §

Bestämmelserna i 1 § äger motsvarande tillämpning i fråga om tillskott till bolag eller förening.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

Har skifte eller tillskott, som innebär att del av fastighet kommit i särskild ägares hand, skett före ikraftträdandet, äger i fråga om giltigheten härav äldre bestämmelser fortfarande tillämpning.

3) Förslag

till

Lag

om upphörande av in-teckningsansvar i fastighet som bildats av samfällad mark

Härigenom förordnas som följer.

1 §

Fastighet, som bildats av samfällad mark genom avsöndring eller genom avstyckning enligt 19 kap. lagen (1926: 326) om delning av jord å landet, enligt 1 kap. 3 § eller 5 kap. lagen (1917: 269) om fastighetsbildning i stad eller enligt lagen (1930: 99) om delning av fastighet vid ändring i rikets indelning m. m., svarar icke efter sista inskrivningsdagen år 1976 för in-teckning i stamfastighet för fordran, om ej in-teckningen förnyas efter an-

mälan i den ordning som anges i 2 §. Vad som sagts nu gäller dock endast om marken före avsöndringen eller avstyckningen hörde till fastigheter med i övrigt skilda ägor.

Första stycket äger motsvarande tillämpning på fastighet som bildats genom att område från samfälld mark sammanlagts med fastighet eller fastighetsdel.

2 §

Anmälan som avses i 1 § göres hos inskrivningsmyndigheten senast på sista inskrivningsdagen år 1976. Anmälan göres av borgenär som har pant-rätt på grund av inteckningen eller av fastighetsägare eller fordringshavare, vilkas medgivande enligt 22 kap. 11 § jordabalken fordras för relaxation. Därvid skall lämnas uppgift om den inteckning som anmälan avser.

När anmälan skett skall anteckning härom göras i fastighetsboken.

3 §

Bestämmelserna i denna lag om inteckning för fordran äger motsvarande tillämpning på företrädesrätt enligt 5 § lagen () om införande av nya jordabalken för fordran eller för rätt till avkomst eller annan förmån samt på inteckning för rätt av sist angivet slag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972. Genom lagen upphäves lagen (1907:83 s. 1) angående ryttare-, soldat- och båtsmanstorps befriande i vissa fall från ansvar för inteckningar i stamfastigheten samt lagen (1931:158) om avstyckat eller avsöndrat områdes befriande från ansvar för inteckning i stamfastighet. Bestämmelserna i sistnämnda lag om in-teckningsansvarets upphörande efter kungörelse skall dock gälla till ut-gången av år 1976. Har anmälan enligt 17 § samma lag gjorts efter utgång-
en av år 1971, skall anmälan anses ha skett även enligt 1 § denna lag.

4) Förslag

till

Lag

om arrendenämnder och hyresnämnder

Härigenom förordnas som följer.

Arrendenämnds uppgifter och sammansättning m. m.

1 §

Arrendenämnd som avses i 8 kap. 29 § jordabalken har till uppgift att

1. medla i arrendetvist,

2. pröva tvist om förlängning av arrendeavtal vid jordbruksarrende, bo-stadsarrende eller fiskearrende eller om villkor för sådan förlängning samt

tvist i fråga som avses i 9 kap. 14 § jordabalken eller vars prövning enligt 9 kap. 18 eller 21 § samma balk ankommer på arrendenämnd,

3. pröva fråga om godkännande av förbehåll eller annat avtalsvillkor som avses i 9 kap. 2, 3, 7 eller 17 §, 10 kap. 2—4 eller 7 § eller 11 kap. 2 § jordabalken eller 3—6 § lagen (1957: 390) om fiskearrenden,

4. vara skiljenämnd i arrendetvist.

Ärende upptages av den arrendenämnd inom vars område fastigheten är belägen.

2 §

Arrendenämnd består av lagfaren ordförande och två andra ledamöter, om ej annat följer av andra stycket. Av de senare ledamöterna skall den ene såsom ägare av jordbruksfastighet eller på liknande sätt ha förvärvat erfarenhet av arrendeförhållanden och den andre vara jordbruksarrendator eller, när ärende rör bostadsarrende, bostadsarrendator.

Vid företagande av förberedande åtgärd och prövning av fråga om avvisning av ansökan eller avskrivning av ärende kan arrendenämnden bestå av ordföranden ensam. Vad som sagts nu gäller även vid medling när sådan lämpligen kan ske utan övriga ledamöters närvaro samt, om parterna samtycker till det eller saken är uppenbar, vid prövning av fråga som ej avgöres genom skiljedom.

Ledamot skall vara myndig svensk medborgare och får ej ha fyllt sjuttio år.

För ledamot i arrendenämnd skall finnas en eller flera ersättare. Bestämmelserna om ledamot gäller även ersättare.

3 §

För varje arrendenämnd förordnar Konungen eller myndighet, som Konungen bestämmer, ordförande och lämpligt antal andra ledamöter.

Till tjänstgöring i nämnden kallar ordföranden med iakttagande av vad som föreskrivits i 2 § första stycket de ledamöter som han med hänsyn till ärendets beskaffenhet och övriga förhållanden finner lämpligast.

Hyresnämnds uppgifter och sammansättning m. m.

4 §

Hyresnämnd som avses i 12 kap. 68 § jordabalken har till uppgift att

1. medla i hyrestvist,

2. pröva tvist om överlåtelse av hyresrätt enligt 12 kap. 34—36 §§, upplåtelse av lägenhet i andra hand enligt 12 kap. 40 §, förlängning av hyresavtal eller villkor för sådan förlängning enligt 12 kap. 49 §, förstagångshyra enligt 12 kap. 55 § eller uppskov med avflyttning enligt 12 kap. 59 §, allt jordabalken,

3. pröva fråga om godkännande av överenskommelse som avses i 12 kap. 45 eller 56 § jordabalken,

4. vara skiljenämnd i hyrestvist,

5. pröva fråga enligt lagen (1970: 246) om tvångsförvaltning av bostadsfastighet.

Ärende upptages av den hyresnämnd inom vars område fastigheten är belägen.

5 §

Hyresnämnd består av lagfaren ordförande och två andra ledamöter, om ej annat följer av andra stycket. Av de senare ledamöterna skall den ene vara väl förtrogen med förvaltning av hyresfastighet och den andre vara väl förtrogen med bostadshyresgästers förhållanden eller, när ärende rör annan lägenhet än bostadslägenhet, med näringsidkande hyresgästers förhållanden.

Bestämmelserna i 2 § andra—fjärde styckena äger motsvarande tillämpning i fråga om hyresnämnd.

Konungen kan förordna att i hyresnämnd skall finnas flera avdelningar.

Bestämmelserna om hyresnämnd gäller i tillämpliga delar även avdelning.

6 §

För varje hyresnämnd förordnar Konungen eller myndighet, som Konungen bestämmer, ordförande och lämpligt antal andra ledamöter.

Innan annan ledamot än ordförande förordnas, skall sådan riksorganisation av fastighetsägare, hyresgäster eller näringsidkare som med hänsyn till medlemsantal, verksamhet och övriga omständigheter kan anses väl företräda den intressegrupp som det är fråga om beredas tillfälle att avge förslag.

Till tjänstgöring i nämnden kallar ordföranden med iakttagande av vad som föreskrivits i 5 § första stycket de ledamöter som han med hänsyn till ärendets beskaffenhet och övriga förhållanden finner lämpligast.

Ärende angående arrende- eller hyrestvist

7 §

Arrende- eller hyrestvist får för ändamål som avses i 1 § första stycket 1 eller 2 eller 4 § första stycket 1 eller 2 av part hänskjutas till nämnd, om tvisten ej är anhängig vid domstol eller hos överexekutor eller skiljemän.

I tvist, som är anhängig vid domstol, kan domstolen förordna att tvisten före målets avgörande skall i sin helhet eller i viss del hänskjutas till nämnd för medling.

8 §

Tvist som avses i 1 § första stycket 1 eller 2 eller 4 § första stycket 1 eller 2 hänskjutes av part till nämnd genom ansökan som skall vara skriftlig samt innehålla uppgift om parternas namn och hemvist, den berörda fastighetens belägenhet och tvistens beskaffenhet.

Uppfyller ansökan ej vad som föreskrives i första stycket, skall nämnden förelägga sökanden att avhjälpa bristen inom viss tid. Efterkommes ej föreläggandet, får ansökan avvisas.

Återkallas ansökan, avskrivs ärendet.

9 §

När tvist hänskjutits till nämnd, skall nämnden kalla parterna att inställa sig inför nämnden.

10 §

Underlåter sökanden att på kallelse infinna sig inför nämnd, avskrivnes ärendet. Kommer ej motparten tillstådes, får nämnden förelägga honom vid vite att inställa sig inför nämnden. Kommer parten likväl ej tillstådes och är det icke antagligt att förlikning kan komma till stånd, avskrivnes ärendet. Rör ärendet tvist som avses i 1 § första stycket 2 eller 4 § första stycket 2, avgöres dock ärendet utan hinder av partens utevaror.

Uteblir båda parterna i tvist som domstol hänskjutit till nämnden, avskrivnes ärendet. Uteblir endast den ena parten, äger första stycket andra och tredje punkterna motsvarande tillämpning.

Första och andra styckena äger ej tillämpning, om det finns anledning antaga att part har laga förfall för sin utevaror.

11 §

Rör ärende som avskrivits enligt 10 § första stycket första punkten tvist som avses i 9 kap. 10 §, 10 kap. 6 § eller 12 kap. 49 eller 55 § jordabalken eller 5 § lagen (1957:390) om fiskearrenden, skall nämnden återupptaga ärendet på ansökan av sökanden. Ansökan göres skriftligen inom en vecka från den dag då beslutet om avskrivning delgavs sökanden.

Uteblir sökanden ånyo, får ärendet icke återupptagas på nytt.

12 §

Nämnd skall klarlägga tvistefrågorna och, även om medling icke påkallats, söka förlika parterna.

Kan parterna ej förlikas efter förslag av någondera parten, skall nämnden framlägga förslag till förlikning, om det ej är uppenbart att förutsättningar för förlikning saknas.

Förlikning skall avfattas skriftligen och undertecknas av parterna.

Träffas ej förlikning, avgöres tvisten av nämnden, om tvisten rör fråga som avses i 1 § första stycket 2 eller 4 § första stycket 2. I annat fall avskrivnes ärendet.

Ärende angående godkännande av förbehåll m. m.

13 §

Fråga som avses i 1 § första stycket 3 eller 4 § första stycket 3 prövas efter ansökan som skall vara skriftlig och som bör innehålla de skäl som åberopas till stöd för ansökningen.

Sökanden och annan som ärendet angår skall, om det är behövt, kallas att inställa sig inför nämnd. Nämnden får förelägga part vid vite att komma tillstådes. Utevaror från sammanträde utgör ej hinder för ärendets prövning.

Skiljemannaförfarande

14 §

Har parterna avtalat att tvist skall avgöras av skiljemän utan förbehåll om rätt för parterna att klandra skiljedomen och har, vid arrendetvist, arrendenämnden eller, vid hyrestvist, hyresnämnden utsetts till skiljenämnd,

skall nämnden på ansökan avgöra tvisten genom skiljedom, om ej hinder möter enligt 1 § andra stycket lagen (1929: 145) om skiljemän. Om sådan ansökan gäller 8 §. Har tvisten redan hänskjutits till nämnd, kan skiljedom dock påkallas muntligen inför nämnden.

I ärende som nämnd har att avgöra genom skiljedom gäller lagen (1929: 145) om skiljemän, i den mån ej annat följer av denna lag. Vardera parten svarar för sin kostnad i tvist som avses i 9 kap. 10 eller 14 §, 10 kap. 6 § eller 12 kap. 49 eller 55 § jordabalken eller 5 § lagen (1957: 390) om fiskearrenden.

Ärende angående tvångsförvaltning

15 §

Ansökan i fråga som avses i 4 § första stycket 5 skall vara skriftlig samt innehålla uppgift om den berörda fastigheten och dess ägare samt sökandens yrkande och grunderna för detta. Vad som föreskrives i 8 § andra och tredje styckena äger motsvarande tillämpning.

Motpart skall beredas tillfälle att yttra sig över ansökningen. Förhandling skall hållas inför nämnden, om det ej är uppenbart att förhandling ej behövs. Fastighetens ägare kan vid vite föreläggas att inställa sig till förhandling.

Beslut enligt 14 § andra stycket lagen (1970: 246) om tvångsförvaltning av bostadsfastighet får meddelas utan att fastighetsägaren beretts tillfälle att yttra sig i frågan.

Övriga bestämmelser

16 §

Nämnd skall handlägga ärende skyndsamt.

Bestämmelserna i 5 kap. rättegångsbalken om offentlighet vid domstol äger motsvarande tillämpning vid nämnd.

17 §

Rättegångsbalkens regler om omröstning i domstol med endast lagfarna ledamöter äger motsvarande tillämpning på avgörande av nämnd. Ordföranden skall dock säga sin mening först.

Bestämmelserna i 4 kap. rättegångsbalken om jäv mot domare äger motsvarande tillämpning på ledamot i nämnd.

18 §

Om anledning därtill förekommer, skall nämnd eller den nämnden förordnar besiktiga den fastighet som ärendet rör. Parterna skall beredas tillfälle att närvara vid sådan besiktning. Nämnd får också föranstalta om annan nödvändig utredning.

I ärende som avses i 9 kap. 18 eller 21 § jordabalken skall arrendenämnden inhämta yttrande från den lantbruksnämnd inom vars område fastigheten är belägen.

19 §

Lämnar part ej frivilligt tillfälle till besiktning eller till granskning av kontrakt eller annan handling som rör arrende- eller hyresförhållandet och är av betydelse för ärendet, får nämnden förelägga honom vite. Vad som sagts nu gäller ej, om nämnden är skiljenämnd.

20 §

Den som efter förordnande av nämnd besiktigat fastighet eller verkställt annan utredning tillerkännes av nämnden skäligen ersättning av allmänna medel.

Har någon, som nämnd inkallat och som ej är part, inställt sig för att höras i ärendet, har han rätt till ersättning av allmänna medel enligt bestämmelser som Konungen meddelar.

21 §

I nämnds beslut skall anges de skäl på vilka beslutet grundas, i den mån det är behövt.

Om part kan klandra beslutet eller besvära sig över det eller göra ansökan om återupptagande, anges i beslutet vad parten därvid har att iakttaga.

Håller nämnden förhandling i ärendet och kan på grund av ärendets beskaffenhet eller annan särskild omständighet beslut ej meddelas samma dag som förhandlingen avslutas, meddelas beslutet inom två veckor därefter, om ej synnerligt hinder möter.

Beslut tillställs part genom nämndens försorg, om beslutet ej meddelas vid förhandling i partens närvaro.

22 §

Om rätt för part att klandra beslut av nämnd i arrende- eller hyrestvist finns bestämmelser i 8 kap. 31 § och 12 kap. 70 § jordabalken samt 16 § lagen (1957:390) om fiskearrenden.

Mot beslut, varigenom nämnd avisat ansökan som avses i 8, 11, 13 eller 14 §, avskrivit ärende enligt 8 eller 10 § eller utlåtits om ersättning enligt 20 §, får talan föras genom besvär. Detta gäller dock ej beslut om avskrivning, när ärendet kan återupptagas. Mot annat beslut av nämnd i arrende eller hyrestvist får talan föras endast i samband med sådan klandertalan som avses i första stycket.

Besvärshandlingen skall inges till fastighetsdomstol som avses i 8 kap. 32 § och 12 kap. 71 § jordabalken samt 17 § lagen (1957:390) om fiskearrenden inom en vecka från det att klaganden fick del av beslutet. I övrigt äger 52 kap. 2, 3 och 5—12 §§ rättegångsbalken motsvarande tillämpning. Bestämmelse som avser hovrätt gäller därvid i stället fastighetsdomstolen. Mot fastighetsdomstolens beslut får talan ej föras.

Undanröjes nämnds beslut om avskrivning eller avvisning, återupptages ärendet av nämnden.

23 §

Om fullföljd av talan mot hyresnämnds beslut i ärende angående tvångsförvaltning finns bestämmelser i lagen (1970:246) om tvångsförvaltning av bostadsfastighet.

24 §

Vid nämnds sammanträde och vid besiktning föres protokoll.

25 §

Skall inlaga, kallelse, föreläggande, beslut eller annan handling enligt bestämmelse i denna lag eller eljest tillställas part, sker det genom delgivning.

Om beslut är sådant som avses i 21 § andra stycket, skall beslutet delges part, som beslutet gått emot, på samma sätt som stämning i tvistemål.

26 §

Nämnd är berättigad att för sina sammanträden förfoga över behövliga lokaler i domstolsbyggnad eller annan allmän byggnad som ej är för tillfället upptagen för sitt huvudsakliga ändamål eller utgöres av gudstjänstlokal. Uppkommer särskilda kostnader, skall de ersättas.

27 §

Talan om utdömande av vite som förelagts någon enligt denna lag föres, efter anmälan av nämnd, av åklagare vid fastighetsdomstol som avses i 8 kap. 32 § och 12 kap. 71 § jordabalken samt 17 § lagen (1957: 390) om fiskearrenden.

28 §

Föres ej talan mot arrendenämnds beslut om ersättning enligt 9 kap. 14 § jordabalken, får beslutet verkställas såsom lagakraftägande dom.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972, då lagen (1968: 349) om hyresnämnder skall upphöra att gälla.

Utan hinder av 5 § andra stycket får den som vid lagens ikraftträdande är utsedd till ledamot i hyresnämnd eller ersättare för sådan ledamot även efter fyllda sjuttio år fullgöra uppdraget till utgången av den tid hans förordnande avser.

Vad som enligt nya lagen gäller om arrendenämnds prövning av fråga om godkännande av förbehåll äger tillämpning även beträffande ärende som avses i 41 § lagen () om införande av nya jordabalken. Nämndens beslut i sådant ärende får ej klandras.

(Nuvarande lydelse)

maken omyndig eller bortovarande, ankomme på förmyndare eller god man att giva samtycke, varom nyss är sagt. Särskilt samtycke vare ej erforderligt, om den make, som vill företaga åtgärden, är förmyndare eller god man för andra maken.

Har make *företagit åtgärd, som i första stycket sägs*, utan erforderligt samtycke, vare *den* ogill, om andra maken eller dennes förmyndare eller gode man väcker klander därå; han instämme dock sin talan inom tre månader, sedan han fick kännedom om åtgärden, och senast inom ett år, efter det lagfart eller *inteckning* beviljades.

Vad i — — — — — om inskrivning.

(Föreslagen lydelse)

dig eller bortovarande, ankomme på förmyndare eller god man att giva samtycke, varom nyss är sagt. Särskilt samtycke vare ej erforderligt, om den make, som vill företaga åtgärden, är förmyndare eller god man för andra maken.

Har make *avhänt sig fast egendom* utan erforderligt samtycke, vare *åtgärden* ogill, om andra maken eller dennes förmyndare eller gode man väcker klander därå; han instämme dock sin talan inom tre månader, sedan han fick kännedom om åtgärden, och senast inom ett år, efter det lagfart beviljades.

13 KAP.

2 §.

Häftar make — — — — — på honom.

Är gälden gjord före äktenskapets ingående, och häftade, då äktenskapet ingicks, enskild egendom eller egendom, som i 6 kap. 1 § andra stycket avses, och som ej skall ingå i bodelningen, på grund av *inteckning* eller eljest särskilt för gälden, eller har maken under äktenskapet ådragit sig gälden genom vanvård av sina ekonomiska angelägenheter eller genom annat otillbörligt förfarande eller till förvärv eller förkovran av egendom, som nyss är sagd, skall tilldelning, varom i första stycket stadgas, äga rum allenast för den del av gälden, för vilken betalning ej kan erhållas ur sådan egendom.

Är gälden gjord före äktenskapets ingående, och häftade, då äktenskapet ingicks, enskild egendom eller egendom, som i 6 kap. 1 § andra stycket avses, och som ej skall ingå i bodelningen, på grund av *panträtt* eller eljest särskilt för gälden, eller har maken under äktenskapet ådragit sig gälden genom vanvård av sina ekonomiska angelägenheter eller genom annat otillbörligt förfarande eller till förvärv eller förkovran av egendom, som nyss är sagd, skall tilldelning, varom i första stycket stadgas, äga rum allenast för den del av gälden, för vilken betalning ej kan erhållas ur sådan egendom.

13 a §.

Har vid bodelning fastighet delats så, att makarna fått skilda andelar utan att villkor om utbrytning uppställts i den över bodelningen upprättade handlingen, innehava makarna fastigheten under samäganderätt.

I den mån bodelning eljest inne-

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

bär, att del av fastighet kommer i särskild ägares hand, är den ogiltig.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

I fråga om inteckning som beviljats före ikraftträdandet äger 6 kap. 4 § andra stycket i dess äldre lydelse alltjämt tillämpning.

Har bodelning, som innebär att del av fastighet kommit i särskild ägares hand, skett före ikraftträdandet, äger i fråga om giltigheten härav äldre bestämmelser fortfarande tillämpning.

Är makars förmögenhetsförhållanden att bedöma enligt äldre giftermålsbalken, äger 13 kap. 13 a § motsvarande tillämpning.

6) Förslag

till

Lag

om ändring i föräldrabalken

Härigenom förordnas, att 13 kap. 7 §, 15 kap. 4, 8, 14, 15 och 16 §§ samt 16 kap. 7 § föräldrabalken skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

13 KAP.

7 §.

För den omyndiges egendom skall förmyndaren, såframt rätten prövar skäl därtill vara för handen, lämna *inteckning* eller annan säkerhet till visst av rätten bestämt belopp. Säkerheten skall, på sätt rätten bestämmer, förvaras och förvaltas av överförmyndaren eller i annan lämplig ordning.

För den omyndiges egendom skall förmyndaren, såframt rätten prövar skäl därtill vara för handen, lämna *pant* eller annan säkerhet till visst av rätten bestämt belopp. Säkerheten skall, på sätt rätten bestämmer, förvaras och förvaltas av överförmyndaren eller i annan lämplig ordning.

15 KAP.

4 §.

Den omyndiges penningmedel skola göras räntebärande, och äge förmyndaren för sådant ändamål inköpa obligationer eller förvärva fordran, som inskrives eller inskrivits i statsskuldboken, eller utlåna medlen

Den omyndiges penningmedel skola göras räntebärande, och äge förmyndaren för sådant ändamål inköpa obligationer eller förvärva fordran, som inskrives eller inskrivits i statsskuldboken, eller ut-

(Nuvarande lydelse)

mot säkerhet av *inteckning* i fast egendom eller ock i myndlingens namn insätta dem hos postsparbanken eller sparbank eller för längre tid hos annan bank. Närmare bestämmelser om de obligationer som må inköpas, om beskaffenheten av den *inteckningssäkerhet*, varemot utlåning må ske, samt om de räkningar, å vilka insättning hos bank må äga rum, meddelas av Konungen.

Med bank — — — — — för

(Föreslagen lydelse)

låna medlen mot säkerhet av *pant*-*rätt* i fast egendom eller ock i myndlingens namn insätta dem hos postsparbanken eller sparbank eller för längre tid hos annan bank. Närmare bestämmelser om de obligationer som må inköpas, om beskaffenheten av den *säkerhet*, varemot utlåning må ske, samt om de räkningar, å vilka insättning hos bank må äga rum, meddelas av Konungen.

jordbrukskredit.

8 §.¹

Aktier, obligationer, skuldebrev och andra sådana värdehandlingar skola, såframt sammanlagda värdet överstiger femtusen kronor, i den omyndiges namn nedsättas i öppet förvar hos riksbanken eller annan bank. Vill förmyndaren uttaga nedsatt värdehandling, söke han överförmyndarens tillstånd. Sådant tillstånd erfordras ej, där värdehandlingen allenast skall genom bankens försorg överföras till annan bank för att där nedsättas i öppet förvar. De nedsatta värdehandlingarna skola under överförmyndarens tillsyn vårdas i enlighet med vad om dylik vård av omyndigs värdehandlingar särskilt stadgas.

Vad sålunda — — — — — överförmyndarens tillstånd.

Obligationer, vilka — — — — — stycket sägs.

Hava underåriga — — — — — värdehandlingar sammanräknas.

Finnas omyndigs — — — — — nedsatta värdehandlingar.

14 §.²

Utan överförmyndarens samtycke må ej förmyndaren å den omyndiges vägnar upptaga lån eller ingå växel-förbindelse. Vad sålunda är stadgat äge dock ej tillämpning, om åtgärden faller inom området för rörelse som av förmyndaren med överförmyndarens samtycke drives för den omyndiges räkning. Överförmyndarens samtycke vare ej heller erforderligt

Utan överförmyndarens samtycke må ej förmyndaren å den omyndiges vägnar upptaga lån eller ingå växel-förbindelse. Vad sålunda är stadgat äge dock ej tillämpning, om åtgärden faller inom området för rörelse som av förmyndaren med överförmyndarens samtycke drives för den omyndiges räkning. Överförmyndarens samtycke vare ej heller erforderligt

¹ Senaste lydelse 1963: 152.

² Senaste lydelse 1966: 308.

(Nuvarande lydelse)

i fråga om sådant statligt lån som upptages för att bereda omyndig hjälp till utbildning eller bosättning eller i fråga om lån mot säkerhet av inteckning i omyndigs fasta egendom eller tomträtt, såframt lånet upptages inom tre månader från det inteckningen meddelades och vid lånets upptagande eftergift av förmyndaren ej göres i fråga om de villkor som äro angivna i det intecknade skuldebrevet.

Förmyndaren äge — — — — — äro därtill.

Ej må — — — — — anses tillbörligt.

(Föreslagen lydelse)

i fråga om sådant statligt lån som upptages för att bereda omyndig hjälp till utbildning eller bosättning.

15 §.

Förmyndaren må ej utan överförmyndarens samtycke sluta avtal, varigenom å den omyndiges fasta egendom lägges servitut, eller upplåta rätt till avkomst av egendomen eller rätt att annorledes än för egendomens behov avverka skog, ej heller annan nyttjanderätt, med mindre den avser viss tid, ej överstigande fem år.

Före besluts — — — — — yttra sig.

Vad i denna paragraf är stadgat skall ej äga tillämpning i fråga om förening, som träffas vid laga skifte, ägostyckning eller avstyckning.

Förmyndaren må ej utan överförmyndarens samtycke upplåta nyttjanderätt, servitut eller rätt till elektrisk kraft i den omyndiges fasta egendom eller tomträtt. Utan sådant samtycke äger förmyndaren dock upplåta rätt att för egendomens behov avverka skog eller upplåta annan nyttjanderätt, om den avser viss tid, längst fem år.

yttra sig.

Bestämmelserna i första stycket om servitut äga ej tillämpning i fråga om servitut som bildas vid fastighetsbildningsförrättning.

16 §.

Vill förmyndaren överlåta eller med inteckning för gäld belasta den omyndiges fasta egendom eller tomt rätt, tage han till överlåtelsen eller inteckningen rättens tillstånd. Ej må sådant tillstånd givas, med mindre viktiga skäl äro därtill.

Det åligger — — — — — yttra sig.

Tillstånd, varom — — — — — rättens beslut.

Vill förmyndaren överlåta eller låta inteckna den omyndiges fasta egendom eller tomträtt, tage han till överlåtelsen eller inteckningen rättens tillstånd. Ej må sådant tillstånd givas, med mindre viktiga skäl äro därtill.

16 KAP.

7 §.

I förteckning över omyndigs egendom så ock i årsräkning och sluträkning skola tillgångar och skulder fullständigt angivas med uppgift å de

I förteckning över omyndigs egendom så ock i årsräkning och sluträkning skola tillgångar och skulder fullständigt angivas med uppgift å

(Nuvarande lydelse)

särskilda tillgångarnas värde. Finnes hos den omyndige *fordringshandling som blivit in-tecknad* i honom tillhörig fastighet eller tomträtt, skall detta särskilt angivas. Äro medel insatta hos bank, skall uppgift lämnas om den räkning, varå medlen inestå. I fråga om värdepapper, som ej äro nedsatta hos bank efter vad i 15 kap. stadgas, skall nummer eller annan beteckning anmärkas. Finnas tillgångar som stå under den omyndiges eller annans särskilda förvaltning, skall förmyndaren jämväl lämna uppgift därom, så ock om dessa tillgångars värde, såframt det är honom kunnigt. Skola i årsräkning eller sluträkning upptagas tillgångar eller skulder, för vilkas fullständiga angivande erfordras utförlig uppräknig, må beträffande dem hänvisning göras till förut avgiven förteckning eller årsräkning, där det lämpligen kan ske.

Förteckning och — — — — — förmyndarens postadress.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

7) Förslag

till

Lag

om ändring i ärvdabalken

Härigenom förordnas i fråga om ärvdabalken,

dels att 11 kap. 5 §, 12 kap. 7 §, 19 kap. 13 §, 21 kap. 10 § och 23 kap. 3 § skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i balken skall införas två nya paragrafer, 12 kap. 12 och 13 §§, av nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

11 KAP.

5 §.

Är viss egendom, varom förordnande gjorts, på grund av in-teck-

Besväras viss egendom, varom förordnande gjorts, av panträtt eller an-

(Nuvarande lydelse)

ning eller eljest besvärad av pant-rätt eller annan rättighet, äger testamentstagaren icke i anledning därav njuta ersättning.

(Föreslagen lydelse)

nan rättighet, äger testamentstaga-ren icke i anledning därav njuta ersättning.

12 KAP.

7 §.

Egendom som omfattas av nyttjanderätten må ej tagas i mät för ägarens gäld, med mindre den på grund av *inteckning* eller eljest särskilt häftar därför eller fråga är om gäld, för vilken ägaren svarar enligt 21 kap.

Egendom som omfattas av nyttjanderätten må ej tagas i mät för ägarens gäld, med mindre den på grund av *panträtt* eller eljest särskilt häftar därför eller fråga är om gäld, för vilken ägaren svarar enligt 21 kap.

12 §.

Förvärv genom förordnande i testamente, som innebär att visst område av fastighet som legat kommer i särskild ägares hand, är giltigt endast om fastighetsbildning sker i överensstämmelse med förordnandet genom förrättning, som är sökt senast sex månader efter det testamentet vunnit laga kraft och legatet utgivits samt, om förrättningen ej är avslutad vid utgången av nämnda tid, skall verkställas på grundval av förordnandet.

Första stycket äger motsvarande tillämpning i fall då legatet avser andel i fastighet med villkor att andelen skall utbrytas genom fastighetsbildning eller fastighets andel i mark som är samfälld för flera fastigheter.

13 §.

Den som genom förordnande i testamente såsom legat erhållit andel i fastighet, vilken i sin helhet ingår i dödsboet efter testator, utan villkor att andelen skall utbrytas genom fastighetsbildning innehar fastigheten under samäganderätt med den eller de andra delägarna.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

19 KAP.

13 §.

Fast egendom eller tomträtt må ej av boutredningsmannen överlåtas utan att delägarna skriftligen *med två vittnen* lämna sitt samtycke eller, där det ej kan erhållas, rätten på ansökan tillåter åtgärden. Vad nu är sagt länder dock ej till inskränkning i den förfoganderätt som kan tillkomma boutredningsmannen enligt lagakraftvunnet testamente.

Har boutredningsmannen — — — — — inskrivning beviljades.

Fast egendom eller tomträtt må ej av boutredningsmannen överlåtas utan att delägarna skriftligen lämna sitt samtycke eller, där det ej kan erhållas, rätten på ansökan tillåter åtgärden. Vad nu är sagt länder dock ej till inskränkning i den förfoganderätt som kan tillkomma boutredningsmannen enligt lagakraftvunnet testamente.

21 KAP.

10 §.

Är efter den döde gäld som ej förfaller inom sex månader, må den, där flera dödsbodelägare finnas eller allmänna arvsfonden är ensam delägare, hos borgenären uppsägas till betalning sex månader efter uppsägningen. Borgenär, som *för sin fordran har säkerhet i inteckning*, är dock ej skyldig att taga betalning före förfallodagen, där han inom tre månader efter uppsägningen giver tillkänna att han vill hålla sig allenast till säkerheten.

Är efter den döde gäld som ej förfaller inom sex månader, må den, där flera dödsbodelägare finnas eller allmänna arvsfonden är ensam delägare, hos borgenären uppsägas till betalning sex månader efter uppsägningen. Borgenär, som *till säkerhet för sin fordran har panträtt i fast egendom eller tomträtt eller har inteckning*, är dock ej skyldig att taga betalning före förfallodagen, där han inom tre månader efter uppsägningen giver tillkänna att han vill hålla sig allenast till säkerheten.

23 KAP.

3 §.

Envar delägare — — — — — lott förslår.

Har vid skifte fastighet delats så, att delägare fått skilda andelar utan att villkor om utbrytning uppställts i den handling som enligt 4 § upprättas över skiftet, innehava dessa delägare fastigheten under samäganderätt.

Om i annat fall än i andra stycket anges skiftet innebär att del av fastighet kommer i särskild ägares hand, är skiftet ogiltigt i den delen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

Har arvskitte som innebär, att del av fastighet kommit i särskild ägares hand, eller förvärv av sådan innebörd, grundat på testamentariskt förordnande om legat, skett före ikraftträdandet, äger i fråga om giltigheten härav äldre bestämmelser fortfarande tillämpning.

8) Förslag
till
Lag
om ändring i rättegångsbalken

Härigenom förordnas, att 10 kap. 10 och 17 §§ samt 14 kap. 5 § rättegångsbalken skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

10 KAP.

10 §.¹

Twist om äganderätt eller nyttjanderätt till fast egendom, om rätt till servitut eller annan särskild rätt till egendomen eller om besittning av egendomen skall upptagas av rätten i den ort, där fastigheten är. Lag samma vare, om tvisten rör skyldighet för ägare eller innehavare av egendomen att fullgöra något, som åligger honom i denna egenskap, eller, då nyttjanderätt eller annan särskild rätt till egendomen upplåtits, fråga är om *arrende, hävd, byggnads underhåll, nybyggnad* eller annat dylikt. Vad som sägs i denna paragraf gäller dock ej hyrestvist.

Twist om äganderätt eller nyttjanderätt till fast egendom, om rätt till servitut eller annan särskild rätt till egendomen eller om besittning av egendomen skall upptagas av rätten i den ort, där fastigheten är. Lag samma vare, om tvisten rör skyldighet för ägare eller innehavare av egendomen att fullgöra något, som åligger honom i denna egenskap, eller, då nyttjanderätt eller annan särskild rätt till egendomen upplåtits, fråga är om *vederlag för upplåtelsen, byggnads underhåll* eller annat dylikt. Vad som sägs i denna paragraf gäller dock ej *arrende- eller* hyrestvist.

Ligger fastigheten — — — huvuddelen ligger.

17 §.²

Ej vare — — — — — annan domstol;

4. *hyrestvist eller* twist, som avses i 9 eller 10 § eller eljest enligt lag skall upptagas av domstol, som där sägs, om tvisten väckes vid annan domstol;

4. twist, som avses i 9 eller 10 § eller eljest enligt lag skall upptagas av domstol, som där sägs, om tvisten väckes vid annan domstol;

5. äktenskapsmål; — — — — — av domstol.

Ej heller — — — — — 13 §.

Yrkande om — — — — — samma fordran.

¹ Senaste lydelse 1968: 348.

² Senaste lydelse 1969: 244.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

14 KAP.

5 §.

Vill part, — — — — — sådant anspråk.

Om väckande av talan mot tredje man i samband med klander av fång till fast egendom är särskilt stadgat.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

9) Förslag

till

Lag

**om ändring i förordningen (1862: 10) om tioårig preskription
och om kallelse å okända borgenärer**

Häri genom förordnas, att 3 och 14 §§ förordningen (1862: 10) om tioårig preskription och om kallelse å okända borgenärer skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

3 §.¹

Avbetalning å huvudstol eller räntebetalning, som av gäldenär eller med hans vetskap gjord är, så ock annat gäldenärs erkännande av fordringens tillvaro, gälle såsom hade fordringen hos honom bevakad blivit. Beslut, varigenom ansökan om inteckning bifalles eller förklaras vilande, eller anteckning om innehav av inteckningshandling have ock lika verkan emot ägare av den intecknade egendomen; vill borgenären hålla talan emot annan öppen, bevake då sin fordran emot denne, såsom i 1 § sägs.

Avbetalning å huvudstol eller räntebetalning, som av gäldenär eller med hans vetskap gjord är, så ock annat gäldenärs erkännande av fordringens tillvaro, gälle såsom hade fordringen hos honom bevakad blivit. Beslut, varigenom ansökan om inteckning *som ej avser fast egendom eller tomträtt* bifalles eller förklaras vilande, eller anteckning om innehav av *pantbrev eller annan* inteckningshandling have ock lika verkan emot ägare av den intecknade egendomen; vill borgenären hålla talan emot annan öppen, bevake då sin fordran emot denne, såsom i 1 § sägs.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

14 §.¹

Är borgenärs fordran intecknad i fast egendom eller i tomträtt eller i vattenfallsrätt eller i fartyg eller luftfartyg, eller har han lös egendom såsom pant eller eljest under panträtt i handom; njute han ur den egendom, som sålunda häftar, betalning, ändå att han ej, efter kallelse å okända borgenärer, sin fordran angiver. Om rätt till kvittning för genfordran vare ock lag som i 7 § sägs ändå att den fordran ej blivit efter sådan kallelse angiven.

Är borgenärs fordran intecknad i fartyg eller luftfartyg, eller har han lös egendom såsom pant eller eljest under panträtt i handom; njute han ur den egendom, som sålunda häftar, betalning, ändå att han ej, efter kallelse å okända borgenärer, sin fordran angiver. Om rätt till kvittning för genfordran vare ock lag som i 7 § sägs ändå att den fordran ej blivit efter sådan kallelse angiven.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

Vid tillämpning av 3 § skall vattenfallsrätt anses likställd med tomträtt.

10) Förslag

till

Lag

om ändring i lagen (1886: 7) angående ansvarighet för skada i följd av järnvägs drift

Härigenom förordnas, att 9 § lagen (1886: 7) angående ansvarighet för skada i följd av järnvägs drift skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

9 §.

Järnvägs ägare, som åt annan överlåter nyttjanderätten till sin järnväg, vare för skada, som därefter i följd av järnvägens drift timar, ansvarig lika som järnvägens innehavare, dock ej med annan sin egendom, än järnvägen och vad därtill hör enligt 1 § av förordningen angående lagfart, inteckning och utmätning av järnväg med mera den 15 oktober 1880; och må ägaren söka sitt åter av järnvägens innehavare.

Järnvägs ägare, som åt annan överlåter nyttjanderätten till sin järnväg, vare för skada, som därefter i följd av järnvägens drift timar, ansvarig lika som järnvägens innehavare, dock ej med annan sin egendom, än järnvägen i hela dess sträckning med därtill hörande mark och byggnader samt de ägaren tillhöriga, för järnvägens drift anskaffade lokomotiv, vagnar, inventarier och förråd som användas för trafik på järnvägen eller annan i förbindelse med denna stående bana; och må ägaren söka sitt åter av järnvägens innehavare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

¹ Senaste lydelse 1955: 232.

11) Förslag
till
Lag
om ändring i lagen (1904: 48 s. 1) om samäganderätt

Härigenom förordnas, att 4 § lagen (1904: 48 s. 1) om samäganderätt skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

4 §.

Den, som enligt 3 § blivit utsedd till god man, åligger att godset till delägarnes samfällda bästa förvalta. Vill han godset bortlega, äge makt därtill, dock ej för längre tid än förordnandet avser *eller, där fråga är om fast egendom, till den fardag, som infaller näst efter det sagda tid gått till ända.*

Den, som enligt 3 § blivit utsedd till god man, åligger att godset till delägarnes samfällda bästa förvalta. Vill han godset bortlega, äge makt därtill, dock ej för längre tid än förordnandet avser. *Där fråga är om fast egendom, äge han bortlega egendomen till den fardag, som infaller näst efter det sagda tid gått till ända, eller, om viss minsta tid för upplåtelsen är bestämd enligt lag, för sådan tid.*

Behållen avkastning — — — — — ägarne fördelad.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

12) Förslag
till
Lag
om ändring i lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar
på förmögenhetsrättens område

Härigenom förordnas, att 27 § lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

27 §.

I fråga — — — — — återkalla fullmakten.

Angående formen för fullmakt att sälja, förbyta eller förpanta fast egendom gälla vad i 10 kap. 1 § jordabalken stadgas. Har sådan fullmakt blivit, efter ty i 16 och 17 §§ sägs, återkallad eller för kraftlös förklarad, vare fullmakten utan verkan.

Fullmakt att sluta avtal om köp, byte eller gåva av fast egendom skall vara skriftlig. Har sådan fullmakt blivit, efter ty i 16 och 17 §§ sägs, återkallad eller för kraftlös förklarad, vare fullmakten utan verkan.

Genom vad — — — — — fullmaktsgivarens nytta.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

13) Förslag

till

Lag

om ändring i lagen (1916: 156) om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag

Härigenom förordnas, att 5 och 7 §§ lagen (1916: 156) om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

5 §.¹

Ansökan om ————— eljest avvisas.
 Angår ansökan ————— att utövas.
 Göres ej ————— stycket utgått.
 Sökes tillstånd ————— till Konungen.
 Över länsstyrelses ————— är stadgad.
 Närmare föreskrifter ————— av Konungen.

Är i enlighet med vad ovan i denna paragraf sagts frågan om rätt att förvärva egendom ännu ej avgjord, skall beträffande lagfart anses möta sådant hinder, som avses i 10 § av förordningen den 16 juni 1875 om lagfart å fång till fast egendom.

7 §.²

Fast egendom, som förvärvats genom inrop på exekutiv auktion under sådana förhållanden, att tillstånd enligt 1 eller 2 § skulle ha krävts vid vanligt köp, skall åter avyttras inom två år efter det att auktionen vunnit laga kraft, om ej dessförinnan nämnda förhållanden upphört eller inroparen erhållit tillstånd att behålla egendomen. Har inropet skett för att skydda någon inroparens fordran *eller rättighet, för vilken egendomen häftar på grund av in-teckning eller enligt 11 kap. 2 § jor-*

Fast egendom, som förvärvats genom inrop på exekutiv auktion under sådana förhållanden, att tillstånd enligt 1 eller 2 § skulle ha krävts vid vanligt köp, skall åter avyttras inom två år efter det att auktionen vunnit laga kraft, om ej dessförinnan nämnda förhållanden upphört eller inroparen erhållit tillstånd att behålla egendomen. Har inropet skett för att skydda någon inroparens fordran, *för vilken han har pant-rätt i egendomen, eller någon hans rättighet, som är inskriven däri, äger*

¹ Senaste lydelse 1969: 46.² Senaste lydelse 1967: 266.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

dabalken, äger länsstyrelsen på ansökan medgiva skäligen anstånd med egendomens avyttrande, om sannolika skäl visas att i annat fall förlust skulle uppkomma för inroparen.

länsstyrelsen på ansökan medgiva skäligen anstånd med egendomens avyttrande, om sannolika skäl visas att i annat fall förlust skulle uppkomma för inroparen.

Avyttras ej ————— Konungens prövning.

Anteckning om ————— avyttringsskyldigheten upphört.

I fråga ————— ansökningen prövats.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

I fråga om fordran eller rättighet, för vilken företrädesrätt åtnjutes på grund av 5 § lagen () om införande av nya jordabalken, äger äldre bestämmelser alltjämt tillämpning.

14) Förslag

till

Lag

om ändring i lagen (1917: 189) om expropriation

Härigenom förordnas, att 2, 7, 23, 24, 35, 42, 48—50, 57—59 och 61 §§ lagen (1917: 189) om expropriation skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

2 §.

Ägare av ————— till densamma.

Har expropriationsrätt ————— inskränkning därav.

Avstås på ————— avstå rättigheten.

Angående motsvarande tillämpning, då tomträtt eller vattenfallsrätt exproprieras, av bestämmelserna om expropriation av fastighet är särskilt stadgat.

Angående motsvarande tillämpning, då tomträtt exproprieras, av bestämmelserna om expropriation av fastighet är särskilt stadgat.

7 §.¹

För fastighet, ————— skada ersättas.

Är den exproprierande på grund av åtagande eller av annan anledning pliktig vidtaga åtgärd till förebyggande eller förminskande av skada eller intrång, varde expropriationsersättningen därefter jämkad. Innebär sådant åtagande utfästelse av servi-

Är den exproprierande på grund av åtagande eller av annan anledning pliktig vidtaga åtgärd till förebyggande eller förminskande av skada eller intrång, varde expropriationsersättningen därefter jämkad. Innebär sådant åtagande utfästelse av servi-

¹ Senaste lydelse 1949: 663.

(Nuvarande lydelse)

tut till förmån för fastighetsdel, som ej exproprieras, och sker ej expropriationen för kronans räkning, må, om fastighetsdelens ägare det yrkar, hänsyn icke tagas till utfästelsen, utan att den gjorts i sådan form, att *inteckning* för servitutet kan meddelas.

(Föreslagen lydelse)

tut till förmån för fastighetsdel, som ej exproprieras, och sker ej expropriationen för kronans räkning, må, om fastighetsdelens ägare det yrkar, hänsyn icke tagas till utfästelsen, utan att den gjorts i sådan form, att *inskrivning* för servitutet kan meddelas.

23 §.¹

Då stämning — — — — — inom orten.

Domstolen skall tillika, om målet ej angår allenast upphävande av särskild rätt, som ej är *intecknad* i fastigheten, göra anmälan därom till *inskrivningsdomaren, vilken skall tillse att målet å nästa inskrivningsdag antecknas i fastighets- eller inteckningsboken.*

Domstolen skall tillika, om målet ej angår allenast upphävande av särskild rätt, som ej är *inskriven* i fastigheten, göra anmälan därom till *inskrivningsmyndigheten för anteckning i fastighetsboken.*

24 §.¹

Vad i denna lag stadgas om sakägare gälle ej *innehavare av fordran, för vilken inteckning i fastigheten är sökt eller beviljad eller fastigheten häftar jämlikt 11 kap. 2 § jordabalken.*

Vad i denna lag stadgas om sakägare gälle ej *borgenär som har panträtt i fastigheten.*

35 §.¹

Är jordområde eller annat, som tages i anspråk genom expropriation, samfällt för flera än tio fastigheter med skilda ägare, och utgöra omständigheterna grund för antagande, att genom expropriationen säkerheten icke avsevärt minskas för *innehavare av fordringar, för vilka en eller flera av fastigheterna på grund av sökt eller beviljad inteckning eller jämlikt 11 kap. 2 § jordabalken häfta, förordne domstolen på begäran av den exproprierande eller av ägare till någon av fastigheterna, att betalning ur expropriationsersättningen icke må tilläggas innehavare av fordran, för vilken någon av fastigheterna sålunda häftar, med mindre denne eller annan sådan rättsägare i den fas-*

Är jordområde eller annat, som tages i anspråk genom expropriation, samfällt för flera än tio fastigheter med skilda ägare, och utgöra omständigheterna, *i fråga om fastighet som besväras av sökt eller beviljad inteckning, grund för antagande att genom expropriationen säkerheten icke avsevärt minskas för borgenär som har panträtt i fastigheten, förordne domstolen på begäran av den exproprierande eller av ägare till någon av fastigheterna, att betalning ur expropriationsersättningen icke må tilläggas borgenären med mindre denne eller annan borgenär som har panträtt i fastigheten framställt anspråk därpå i den ordning i 57 § femte stycket sägs.*

¹ Senaste lydelse 1949: 663.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

tighet framställt anspråk därpå i den ordning i 57 § femte stycket sägs.

42 §.¹

Så snart — — — — — för expropriationen.

Har beträffande inskriven rättighet i målet gjorts utfästelse som avses i 30 §, skall domstolen, så snart domen vunnit laga kraft, göra anmälan om utfästelsen till inskrivningsmyndigheten för anteckning i fastighetsboken.

Har fastighet övergått till den expropriering enligt 40 §, skall expropriationsdomstolen, så snart lagkraftägande dom angående expropriationsersättningen föreligger, underrätta *inskrivningsdomaren* om det belopp till vilket löseskillingen för fastigheten slutligt bestämts.

Har fastighet övergått till den expropriering enligt 40 §, skall expropriationsdomstolen, så snart lagkraftägande dom angående expropriationsersättningen föreligger, underrätta *inskrivningsmyndigheten* om det belopp till vilket löseskillingen för fastigheten slutligt bestämts.

48 §.¹

Expropriationsersättning skall nedsättas hos Konungens befallningshavande. Där fråga ej är om förskott som avses i 36 eller 39 §, skall nedsättningen äga rum inom tre månader eller, om fastigheten tagits i besittning av den expropriering, inom en månad från det dom eller beslut, varom fråga är, vann laga kraft. Avser expropriationen upplåtelse av särskild rätt, som medför allenast ringa men, och prövas den, *om fastigheten besväras av sökt eller beviljad inteckning för fordran eller jämlikt 11 kap. 2 § jordabalken kan häfta för ogulden köpeskillning*, uppenbarligen icke rubba *fordringsägarens säkerhet*, äge domstolen medgiva, att nedsättning ej behöver äga rum. Har sådant medgivande lämnats, göre den expropriering, i stället för att nedsätta ersättningen, anmälan hos Konungens befallningshavande och styrke därvid, att expropriationsersättningen guldits. Vad i denna lag

Expropriationsersättning skall nedsättas hos Konungens befallningshavande. Där fråga ej är om förskott som avses i 36 eller 39 §, skall nedsättningen äga rum inom tre månader eller, om fastigheten tagits i besittning av den expropriering, inom en månad från det dom eller beslut, varom fråga är, vann laga kraft. Avser expropriationen upplåtelse av särskild rätt, som medför allenast ringa men, och prövas den uppenbarligen icke rubba *säkerheten för borgenär, som har panträtt i fastigheten*, äge domstolen medgiva, att nedsättning ej behöver äga rum. Har sådant medgivande lämnats, göre den expropriering, i stället för att nedsätta ersättningen, anmälan hos Konungens befallningshavande och styrke därvid, att expropriationsersättningen guldits. Vad i denna lag är stadgat om nedsättande av expropriationsersättning skall i tillämpliga delar gälla anmälan som nu sagts.

¹ Senaste lydelse 1966: 258.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

är stadgat om nedsättande av expropriationsersättning skall i tillämpliga delar gälla anmälan som nu sagts.

Vid nedsättning — — — — — 35 § meddelats.

Då förskott — — — — — är anhängigt.

49 §.¹

Då vad — — — — — i besittning.

Exproprierad fastighet skall övergå till nye ägaren fri från all särskild rätt, som innehavaren jämlikt 2 § tredje stycket är pliktig avstå; dock häfte fastigheten fortfarande för särskild rätt, som tillkommer sakägare och som *jämlikt utfästelse av nye ägaren* lämnas orubbad. Fastighetens ansvar för allmänna utskylder eller för fordringar, som åtnjuta förmånsrätt enligt 17 kap. 6 § första stycket handelsbalken, förändras ej genom expropriationen.

Genom expropriation — — — samma fastighet.

Exproprierad fastighet skall övergå till nye ägaren fri från all särskild rätt, som innehavaren jämlikt 2 § tredje stycket är pliktig avstå; dock häfte fastigheten fortfarande för särskild rätt, som tillkommer sakägare och som *på grund av utfästelse som avses i 30 §* lämnas orubbad. Fastighetens ansvar för allmänna utskylder eller för fordringar, som åtnjuta förmånsrätt enligt 6 § 1 förmånsrättslagen (), förändras ej genom expropriationen.

50 §.¹

Visar fastighetens ägare vid domstolen att förverkande ägt rum, äge vad i 23 § andra stycket stadgas om anmälan till *inskrivningsdomaren* samt anteckning i *fastighets- eller inteckningsboken* motsvarande tillämpning. Sker sådan anteckning inom tre månader från förverkandet, skall *inskrivningsdomaren* genast hos Konungens befallningshavande göra anmälan om anteckningen.

Varda de — — — — — nämnda handlingar.

Visar fastighetens ägare vid domstolen att förverkande ägt rum, äge vad i 23 § andra stycket stadgas om anmälan till *inskrivningsmyndigheten* samt anteckning i *fastighetsboken* motsvarande tillämpning. Sker sådan anteckning inom tre månader från förverkandet, skall *inskrivningsmyndigheten* genast hos Konungens befallningshavande göra anmälan om anteckningen.

57 §.²

Konungens befallningshavande — — — desamma berättigad.

*Besvär*as fastighet av sökt eller beviljad inteckning för fordran, eller kan fastighet jämlikt 11 kap. 2 § jordabalken i ägarens hand häfta för ogulden köpeskilling, skola i fråga

Svarar fastighet för beviljad eller sökt inteckning, skola i fråga om löseskilling för fastigheten samt, om expropriationen avser endast en del av fastigheten, beträffande ersättning

¹ Senaste lydelse 1966: 258.

² Senaste lydelse 1949: 663.

(Nuvarande lydelse)

om löseskilling för fastigheten samt, om expropriationen avser endast en del av fastigheten, beträffande ersättning för skada och intrång å den återstående delen, så ock angående ersättning för upplåtelse av särskild rätt till sådan fastighet, stadgandena om fördelning hos överexekutor av köpeskilling för utmättningsvis såld fast egendom hava motsvarande tillämpning, såvitt ej nedan annorlunda stadgas. Är fastigheten förutom av *fordran* besvärad av *annan* särskild rätt, som förminskar fastighetens värde och åtnjuter sämre rätt än *fordringen*, erhålle *fordringsägaren*, i den mån det tarvas för fulla gäldandet av hans fordran, betalning såsom om fastigheten icke vore av nämnda rätt besvärad, och varde ersättningen för rättigheten i motsvarande mån förminskad. Har ersättning, som i första punkten avses, av domstolen bestämts till högre belopp än fastighetsägaren yrkat, och uppstår efter gäldande av de fordringar, som skola utgå ur ersättningen, överskott, som ej faller inom nämnda belopp, må fastighetsägaren ej uppbära överskottet, utan varde detta återställt till den exproprierande.

Sammanträde för — — — — — kungörelse stadgas.

Har förordnande — — — — — inom kommunen.

Där förordnande — — — — — och kungörelse.

Framställer innehavare — — — — — sådant bevis.

Ersättning, som — — — — — skall förfaras.

(Föreslagen lydelse)

för skada och intrång å den återstående delen, så ock angående ersättning för upplåtelse av särskild rätt till sådan fastighet, stadgandena om fördelning hos överexekutor av köpeskilling för utmättningsvis såld fast egendom hava motsvarande tillämpning, såvitt ej nedan annorlunda stadgas. Är fastigheten förutom av *inteckning* besvärad av särskild rätt, som förminskar fastighetens värde och åtnjuter sämre rätt än *inteckningen*, erhålle *borgenär som har panträtt på grundval av inteckningen*, i den mån det tarvas för fulla gäldandet av hans fordran, betalning såsom om fastigheten icke vore av nämnda rätt besvärad, och varde ersättningen för rättigheten i motsvarande mån förminskad. Har ersättning, som i första punkten avses, av domstolen bestämts till högre belopp än fastighetsägaren yrkat, och uppstår efter gäldande av de fordringar, som skola utgå ur ersättningen, överskott, som ej faller inom nämnda belopp, må fastighetsägaren ej uppbära överskottet, utan varde detta återställt till den exproprierande.

58 §.1

Då expropriation, vilken ej avsett allenast upphävande av särskild rätt som ej är *intecknad* i fastigheten, blivit fullbordad, åligger det Konungens befallningshavande att därom ofördröjligen göra anmälan hos *inskrivningsdomaren*; och skall anteckning om att fastighet exproprierats eller om särskild rätt, som ge-

Då expropriation, vilken ej avsett allenast upphävande av särskild rätt som ej är *inskriven* i fastigheten, blivit fullbordad, åligger det Konungens befallningshavande att därom ofördröjligen göra anmälan hos *inskrivningsmyndigheten*; och skall anteckning om att fastighet exproprierats eller om särskild rätt, som

¹ Senaste lydelse 1966: 258.

(Nuvarande lydelse)

nom expropriationen förvärvats, å nästa inskrivningsdag göras i fastighets- eller inteckningsboken.

Utfaller, då en del av intecknad fastighet eller en eller flera av gemensamt intecknade fastigheter exproprieras eller ock då särskild rätt till intecknad fastighet genom expropriation förvärvas, vid fördelning av ersättning *likvid å intecknings huvudstol*, åligger ock Konungens befallningshavande att därom, sedan fördelningen blivit godkänd och vunnit laga kraft, ofördröjligen göra anmälan enligt vad nyss sagts och tillika insända fördelningslängden. Gäller fördelningen förskott och har fastigheten ej enligt 40 § övergått till den exproprierande, äger vad sålunda föreskrivits tillämpning även när i annat fall *likvid utfaller på intecknings huvudstol*.

Exproprieras del — — — — —

(Föreslagen lydelse)

genom expropriationen förvärvats, göras i *fastighetsboken*.

Utfaller, då en del av intecknad fastighet eller en eller flera av gemensamt intecknade fastigheter exproprieras eller ock då särskild rätt till intecknad fastighet genom expropriation förvärvas, vid fördelning av ersättning *betalning på pantbrevs belopp*, åligger ock Konungens befallningshavande att därom, sedan fördelningen blivit godkänd eller vunnit laga kraft, ofördröjligen göra anmälan enligt vad nyss sagts och tillika insända fördelningslängden. Gäller fördelningen förskott och har fastigheten ej enligt 40 § övergått till den exproprierande, äger vad sålunda föreskrivits tillämpning även när i annat fall *betalning utfaller på pantbrevets belopp*.

för fastighetsregistret.

59 §.¹

Hava parterna träffat överenskommelse rörande expropriationsersättningen för fastighet eller för upplåtelse av särskild rätt till fastighet, och visas att fastigheten ej besväras av *sökt eller beviljad* inteckning för *fordran och ej heller kan jämlikt 11 kap. 2 § jordabalken i ägarens hand häfta för ogulden köpeskilling*, eller att den avtalade ersättningen förslår till full betalning av de fordringar, som vid fördelning av ersättningen skola därur utgå, eller att överenskommelsen godkänts av de fordringsägare, som ej skulle erhålla full betalning, varde överenskommelsen fastställd av domstolen.

Vill den — — — — — meddela fastställelse.

Överenskommelse om — — — — — av domstolen.

Fastställelse må — — — — — 34 § stadgas.

Där domstolen — — — — — enligt 35 §.

61 §.²

Vill den exproprierande, sedan han ingivit ansökan om stämning, åter-

Vill den exproprierande, sedan han ingivit ansökan om stämning, åter-

¹ Senaste lydelse 1949: 663.

² Senaste lydelse 1966: 258.

(Nuvarande lydelse)

kalla expropriationsanspråket, göra han anmälan därom till domstol, hos vilken målet är anhängigt, och ingive därvid, om tillstånd till expropriation erhållits, bevis att han fullgjort vad i 62 § andra stycket sägs, eller vare rättigheten till återkallelse försutten. Över anmälan om återkallelse skall motparten höras. Vad i 23 § stadgas om anmälan till *inskrivningsdomaren* och anteckning av expropriationsmål äge, sedan domstolen skilt målet från sig, motsvarande tillämpning beträffande återkallelse.

Återkallelse må — — — — — synnerligt men.

Ej må — — — — — i besittning.

(Föreslagen lydelse)

kalla expropriationsanspråket, göra han anmälan därom till domstol, hos vilken målet är anhängigt, och ingive därvid, om tillstånd till expropriation erhållits, bevis att han fullgjort vad i 62 § andra stycket sägs, eller vare rättigheten till återkallelse försutten. Över anmälan om återkallelse skall motparten höras. Vad i 23 § stadgas om anmälan till *inskrivningsmyndigheten* och anteckning av expropriationsmål äge, sedan domstolen skilt målet från sig, motsvarande tillämpning beträffande återkallelse.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

I fråga om fordran, för vilken företrädesrätt åtnjutes på grund av 5 § lagen () om införande av nya jordabalken, och rätt till avkomst eller annan förmån som upplåtits före denna lags ikraftträdande äger äldre bestämmelser alltså tillämpning.

15) Förslag

till

Lag

om ändring i vattenlagen (1918: 523)

Härigenom förordnas, att 1 kap. 3 §, 4 kap. 6 § 2 mom. samt 9 kap. 9, 52, 54, 69 och 71—73 §§ vattenlagen (1918: 523) skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1 KAP.

3 §.

Ägare av — — — — — i 2 kap.

Om rätt för annan att åtnjuta strandägares rätt enligt första stycket finnas bestämmelser i 1 kap. 6 § jordabalken.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

4 KAP.

6 §.

2 mom. Anspråk å — — — — — utan skäl.

Ersättning för värdeminskning å fast egendom skall bestämmas särskilt för varje fastighet. I fråga om sättet för erläggande av sådan ersättning, densammans fördelning mellan rättsägare i den fasta egendom, varom fråga är, samt egendomens befriande från ansvarighet för *in-tecknad fordran* gälle vad i lag finnes eller kan varda stadgat för det fall, att till följd av byggande i vatten ersättning skall utgå för skada å fast egendom.

Ersättning för värdeminskning å fast egendom skall bestämmas särskilt för varje fastighet. I fråga om sättet för erläggade av sådan ersättning, densammans fördelning mellan rättsägare i den fasta egendom, varom fråga är, samt egendomens befriande från ansvarighet för *in-teckning* gälle vad i lag finnes eller kan varda stadgat för det fall, att till följd av byggande i vatten ersättning skall utgå för skada å fast egendom.

9 KAP.

9 §.

Ändå att fastighet, för vilken till följd av företag enligt denna lag vattenkraft går förlorad, tillhör samme ägare som den fastighet, för vars räkning företaget utföres, skall ersättning för den förlorade vattenkraften gäldas, såframt *förstnämnda fastighet är besvärad av in-teckning för fordran eller kan jämlikt 11 kap. 2 § jordabalken i ägarens hand häfta för ogulden köpeskilling samt fordringsägaren* ej lämnat medgivande till företaget. Vad nu sagts gälle dock ej, där förlusten av vattenkraft provas vara väsentligen utan betydelse för *fordringsägarens* säkerhet.

Ändå att fastighet, för vilken till följd av företag enligt denna lag vattenkraft går förlorad, tillhör samme ägare som den fastighet, för vars räkning företaget utföres, skall ersättning för den förlorade vattenkraften gäldas, såframt *borgenär, som har panträtt i den förstnämnda fastigheten*, ej lämnat medgivande till företaget. Vad nu sagts gälle dock ej, där förlusten av vattenkraft provas vara väsentligen utan betydelse för *borgenärens* säkerhet.

I fråga — — — — — motsvarande tillämpning.

52 §.¹

Är fast egendom, som skall lösas med penningar, besvärad av nyttjanderätt eller rätt till servitut eller till *avkomst eller annan förmån* eller till elektrisk kraft, skall ersättningen till egendomens ägare och den gottgörelse, som må tillkomma

Är fast egendom, som skall lösas med penningar, besvärad av nyttjanderätt, rätt till servitut eller rätt till elektrisk kraft, skall ersättningen till egendomens ägare och den gottgörelse, som må tillkomma rättighetens innehavare, var för sig bestämmas.

¹ Senaste lydelse 1968: 692.

(Nuvarande lydelse)

rättighetens innehavare, var för sig bestämmas. Medför rättighet, som nyss nämnts, förminskning av den fasta egendomens värde, skall till grund för den ägaren tillkommande ersättningen läggas det värde egendomen med därå vilande besvär äger; dock att den förhöjning över värdet, som jämlikt 48 § må ifrågakomma, skall beslännas med hänsyn till det värde egendomen utan sådant besvär skulle äga. Erfordras för tillämpning av reglerna i 69 § andra stycket, att utöver vad nu sagts särskild värdering sker av den fasta egendomen med eller utan viss rättighet besvärande densamma, varde sådan i samband med ersättningens fastställande verkställd.

(Föreslagen lydelse)

Medför rättighet, som nyss nämnts, förminskning av den fasta egendomens värde, skall till grund för den ägaren tillkommande ersättningen läggas det värde egendomen med därå vilande besvär äger; dock att den förhöjning över värdet, som jämlikt 48 § må ifrågakomma, skall bestämmas med hänsyn till det värde egendomen utan sådant besvär skulle äga. Erfordras för tillämpning av reglerna i 69 § andra stycket, att utöver vad nu sagts särskild värdering sker av den fasta egendomen med eller utan viss rättighet besvärande densamma, varde sådan i samband med ersättningens fastställande verkställd.

54 §.¹

Ersättning för fast — — — — — lag samma.

Ersättning för vattenkraft samt för skada och intrång å fast egendom i andra fall än i första stycket avses skall, där ersättningen bestämts att utgå på en gång, jämväl nedsättas hos Konungens befallningshavande, såframt jämlikt stadgandena i 59 eller 60 § uppsägning skall ske eller den fastighet, till vilken vattenkraften hör eller som skadas, är besvärad av inteckning för fordran eller kan jämlikt 11 kap. 2 § jordabalken i ägarens hand häfta för ogulden köpeskilling; och varde i fall, som nu sagts, jämväl ersättning, som må hava bestämts till innehavare av särskild rätt till fastigheten, nedsatt. Skall ej uppsägning ske, och prövas förlusten av vattenkraft eller skadan eller intrånget vara väsentligen utan betydelse för fordringsägarens säkerhet, erfordras dock ej nedsättning.

I samband — — — — — skall ske.

Ersättning för vattenkraft samt för skada och intrång å fast egendom i andra fall än i första stycket avses skall, där ersättningen bestämts att utgå på en gång, jämväl nedsättas hos Konungens befallningshavande, såframt jämlikt stadgandena i 59 eller 60 § uppsägning skall ske eller den fastighet, till vilken vattenkraften hör eller som skadas, svarar för beviljad eller sökt inteckning; och varde i fall, som nu sagts, jämväl ersättning, som må hava bestämts till innehavare av särskild rätt till fastigheten, nedsatt. Skall ej uppsägning ske, och prövas förlusten av vattenkraft eller skadan eller intrånget vara väsentligen utan betydelse för borgenär, som har panträtt i fastigheten, erfordras dock ej nedsättning.

¹ Senaste lydelse 1919: 425.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

69 §.¹

Nedsatta ersättningsmedel — — — — — före tillträdesdagen.

Besvärar fast egendom, som löses, av sökt eller beviljad in-teckning för fordran, eller kan egendomen jämlikt 11 kap. 2 § jordabalken i ägarens hand häfta för ogulden köpeskilling, varde den för egendomen bestämda ersättningen så ock, om endast en del av fastighet löses, ersättning till ägaren för skada och intrång å den återstående delen av Konungens befallningshavande fördelad i den ordning, som för fördelning av köpeskilling för utmätningssåld fast egendom är stadgad. Är egendomen förutom av fordran besvärad av sådan nyttjanderätt eller rätt till servitut eller till avkomst eller annan förmån eller till elektrisk kraft, varigenom egendomens värde minskas, och åtnjuter rättigheten sämre rätt än fordringen, vare fordringsägaren berättigad att, om och i den mån ersättningen för egendomen understiger det värde denna skulle äga, därest den ej varit av rättigheten besvärad, för den del av fordringen, som må överskjuta ersättningen för egendomen, erhålla betalning ur det till rättighetens innehavare bestämda ersättningsbeloppet, och varde gottgörelsen till denne i motsvarande mån förminskad.

I fråga om ersättning, som bestämts på grund av stadgandena i 9 § eller som blivit jämlikt 54 § andra stycket nedsatt, skall vad nyss sagts om fördelning äga motsvarande tillämpning; dock att utbetalning må ske till vederbörande fastighetsägare eller till den, vilken ersättningen eljest tillerkänts, där det visas, att fordringsägare, som i andra stycket omförmäles, lämnat medgivande därtill.

Svarar fast egendom, som löses, för beviljad eller sökt in-teckning, varde den för egendomen bestämda ersättningen så ock, om endast en del av fastighet löses, ersättningen till ägaren för skada och intrång å den återstående delen av Konungens befallningshavande fördelad i den ordning, som för fördelning av köpeskilling för utmätningssåld fast egendom är stadgad. Är egendomen förutom av in-teckning besvärad av sådan i 52 § angiven rättighet, varigenom egendomens värde minskas, och åtnjuter rättigheten sämre rätt än in-teckningen, vare borgenär som har panträtt på grundval av in-teckningen berättigad att, om och i den mån ersättningen för egendomen understiger det värde denna skulle äga, därest den ej varit av rättigheten besvärad, för den del av fordringen, som må överskjuta ersättningen för egendomen, erhålla betalning ur det till rättighetens innehavare bestämda ersättningsbeloppet, och varde gottgörelsen till denne i motsvarande mån förminskad

I fråga om ersättning, som bestämts på grund av stadgandena i 9 § eller som blivit jämlikt 54 § andra stycket nedsatt, skall vad nyss sagts om fördelning äga motsvarande tillämpning.

¹ Senaste lydelse 1968: 692.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

71 §.

Är fast egendom, som enligt denna lag löses med penningar, *intecknad*, åligge Konungens befallningshavande att, sedan den genom laga-kraftvunnet utslag bestämda ersättningen blivit nedsatt samt egendomen avträdd, därom ofördröjligen göra anmälan å landet hos domaren och i stad hos rätten. Har egendomen avträtts, innan ersättningen blivit slutligt fastställd, och varder ersättningen ej bestämd till högre belopp än det enligt stadgandet i 58 § redan nedsatta, skall anmälan, som nu sagts, göras så snart lagakraftägande utslag i målet till Konungens befallningshavande ingivits.

Utfaller, då en del av *intecknad* fastighet eller en eller flera av gemensamt *intecknade* fastigheter blivit avträdde, vid fördelning av ersättningen *likvid å intecknings huvudstol*, åligge ock Konungens befallningshavande att därom, sedan fördelningen blivit godkänd eller vunnit laga kraft, ofördröjligen göra anmälan efter ty nyss sagts och tillika insända fördelningslängden. Lag samma vare, där vid fördelning av ersättning, som bestämts jämlikt 9 § eller som blivit på grund av stadgandet i 54 § andra stycket nedsatt, *likvid* utfallit å *huvudstol av intecknad gäld*.

Utan hinder därav, att fördelning av ersättning ägt rum och blivit godkänd eller vunnit laga kraft, äge *inteckningshavare*, vars fordran icke blivit till fullo betäckt, den rätt, varom i 73 § förmäles.

72 §.

Har för samfällt strömfall, som löses jämlikt 2 kap. 7 §, ersättning- en, såvitt angår andel i fallet, tillhörig annan än den lösande, be-

Besväras fast egendom, som enligt denna lag löses med penningar, *av inteckning eller inskriven rättighet*, åligge Konungens befallningshavande att, sedan den genom laga-kraftvunnet utslag bestämda ersättningen blivit nedsatt samt egendomen avträdd, därom ofördröjligen göra anmälan hos *inskrivningsmyndigheten för anteckning i fastighetsboken*. Har egendomen avträtts, innan ersättningen blivit slutligt fastställd, och varder ersättningen ej bestämd till högre belopp än det enligt stadgandet i 58 § redan nedsatta, skall anmälan, som nu sagts, göras så snart lagakraftägande utslag i målet till Konungens befallningshavande ingivits.

Utfaller, då *egendomen avträtts innan ersättningen blivit slutligen fastställd* eller då en del av *intecknad* fastighet eller en eller flera av gemensamt *intecknade* fastigheter blivit avträdde, vid fördelning av ersättning *betalning på pantbrevs belopp*, åligge ock Konungens befallningshavande att därom, sedan fördelningen blivit godkänd eller vunnit laga kraft, ofördröjligen göra anmälan efter ty nyss sagts och tillika insända fördelningslängden. Lag samma vare, därvid fördelning av ersättning, som bestämts jämlikt 9 § eller som blivit på grund av stadgandet i 54 § andra stycket nedsatt, *betalning* utfallit på *pantbrevs belopp*.

Utan hinder därav, att fördelning av ersättning ägt rum och blivit godkänd eller vunnit laga kraft, äge *borgenär, som har panträtt och* vars fordran icke blivit till fullo betäckt, den rätt, varom i 73 § förmäles.

Har för samfällt strömfall, som löses jämlikt 2 kap. 7 §, ersättning- en, såvitt angår andel i fallet, tillhörig annan än den lösande, bestämts

(Nuvarande lydelse)

stämmts att utgå medelst kraftöverföring, och är sådan del av strömfallet med inteckning besvärad, ankomme på den lösande att, sedan han tillträtt fallet och kraftöverföringen i föreskriven ordning påbörjats, därom göra anmälan *å landet hos domaren och i stad hos rätten*; skolandet till styrkande av det förhållande, varom anmälan göres, företes intyg av vederbörande ersättningsstagare eller ock av två stämningmän eller andra trovärdiga personer.

(Föreslagen lydelse)

att utgå medelst kraftöverföring, och är sådan del av strömfallet med inteckning *eller inskriven rättighet* besvärad, ankomme på den lösande att, sedan han tillträtt fallet och kraftöverföringen i föreskriven ordning påbörjats, därom göra anmälan *hos inskrivningsmyndigheten för anteckning i fastighetsboken*; skolandet till styrkande av det förhållande, varom anmälan göres, företes intyg av vederbörande ersättningsstagare eller ock av två stämningmän eller andra trovärdiga personer.

73 §.¹

Förmenar innehavare av fordran, varför fast egendom på grund av inteckning eller jämlikt 11 kap. 2 § jordabalken häftar, att ersättning för denna eller för därifrån förlorad vattenkraft eller för skada och intrång å egendomen blivit för lågt beräknad, vare han, i den mån ersättningens belopp till följd av överenskommelse därom mellan ersättningsgivaren och egendomens ägare eller av annan anledning ej blivit prövat av domstol eller vid syneförrättning, berättigad att, där ej full betalning för hans fordran lämnas honom, äska, att ersättningen, såvitt på hans eller annan sådan *fordringsägares* rätt inverkar, varder av vattendomstolen bestämd. Talan härom skall anhängiggöras sist inom sex månader efter det fördelning av ersättningen vunnit laga kraft eller, där ersättningen bestämts att utgå i kraft, efter den för kraftöverföringens början bestämda tid; försittes tid, som nu sagts, vare rätt till talan förlorad.

Förmenar borgenär, som har pant-rätt i fast egendom, att ersättning för denna eller för därifrån förlorad vattenkraft eller för skada och intrång å egendomen blivit för lågt beräknad, vare han, i den mån ersättningens belopp till följd av överenskommelse därom mellan ersättningsgivaren och egendomens ägare eller av annan anledning ej blivit prövat av domstol eller vid syneförrättning, berättigad att, där ej full betalning för hans fordran lämnas honom, äska, att ersättningen, såvitt på hans eller annan sådan *borgenärs* rätt inverkar, varder av vattendomstolen bestämd. Talan härom skall anhängiggöras sist inom sex månader efter det fördelning av ersättningen vunnit laga kraft eller, där ersättningen bestämts att utgå i kraft, efter den för kraftöverföringens början bestämda tid; försittes tid, som nu sagts, vare rätt till talan förlorad.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

I fråga om fordran, för vilken företrädesrätt åtnjutes på grund av 5 § lagen () om införande av nya jordabalken, och rätt till avkomst eller annan förmån som upplåtits före denna lags ikraftträdande äger äldre bestämmelser alltjämt tillämpning.

¹ Senaste lydelse 1919: 425.

16) Förslag

till

Lag

om ändring i lagen (1924: 322) om vård av omyndigs värdehandlingar

Härigenom förordnas, att 2 § lagen (1924: 322) om vård av omyndigs värdehandlingar skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

2 §.¹

I fråga — — — — — aktiernas utbekommande,

6) att å *intecknat* skuldebrev eller annat fordringsbevis uppbära betalning av förfallna räntor och kapitalbelopp, då betalning frivilligt erlägges, så ock, där uppgift om gäldenärens adress kan av banken utan väsentlig omgång eller tidsutdräkt inhämtas eller eljest på förfrågan meddelas av förmyndaren, hos gäldenären vid utebliven betalning verkställa enskilt krav och efter framställning av förmyndaren jämväl uppsägning,

7) att, när å *inteckningshandling* belöper betalning vid fördelning av köpeskillingen efter exekutiv auktion eller av löseskillning eller annan ersättning med avseende å den *intecknade* egendomen, på framställning av förmyndaren förete handlingen och uppbära betalningen,

8) att, då — — — — —

11) att ombesörja anteckning om innehav av *inteckningshandling* och, när överförmyndaren medgivit *inteckningshandlings* uttagande för annan åtgärd av *inskrivningsdomaren*, förete handlingen hos *domaren*,

12) att, när — — — — — underrätta förmyndaren.

Beträffande utländska — — — — — handlingarnas förvaring.

6) att å skuldebrev eller annat fordringsbevis uppbära betalning av förfallna räntor och kapitalbelopp, då betalning frivilligt erlägges, så ock, där uppgift om gäldenärens adress kan av banken utan väsentlig omgång eller tidsutdräkt inhämtas eller eljest på förfrågan meddelas av förmyndaren, hos gäldenären vid utebliven betalning verkställa enskilt krav och efter framställning av förmyndaren jämväl uppsägning,

7) att, när å *pantbrev eller annan* *inteckningshandling* belöper betalning vid fördelning av köpeskillingen efter exekutiv auktion eller av löseskillning eller annan ersättning med avseende å den *intecknade* egendomen, på framställning av förmyndaren förete handlingen och uppbära betalningen,

fordrans vidmakthållande,

11) att ombesörja anteckning om innehav av *pantbrev eller annan* *inteckningshandling* och, när överförmyndaren medgivit *inteckningshandlings* uttagande för annan åtgärd av *inskrivningsmyndigheten*, förete handlingen hos *myndigheten*,

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

¹ Senaste lydelse 1940: 451.

17) Förslag

till

Lag

**om ändring i lagen (1927: 79) om inteckningshavares rätt till betalning
ur ersättning, som utgår på grund av brandförsäkringsavtal**

Härigenom förordnas i fråga om lagen (1927: 79) om inteckningshavares rätt till betalning ur ersättning, som utgår på grund av brandförsäkringsavtal,

dels att 3 § skall upphöra att gälla,

dels att rubriken till lagen samt 1, 2 och 4—7 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

Lag

**om inteckningshavares rätt till betalning
ur ersättning, som utgår på grund av
brandförsäkringsavtal**

Lag

**om rätt för borgenär till betalning ur er-
sättning på grund av brandförsäkrings-
avtal**

1 §.¹

Har brandförsäkring tagits å fast egendom som besväras av sökt eller beviljad inteckning *för fordran*, vare, i händelse av timad skada, egendomens ägare utan hinder av inteckningen berättigad att själv uppbära ersättningen, där denna ej överstiger en tiondel av det belopp, för vilket brandförsäkring å egendomen är gällande.

Är ersättningen större, må den ej utbetalas till ägaren, med mindre *inteckningshavaren* det medgiver eller ock ägaren avhjälpit skadan eller ställt säkerhet, som av *Konungens befallningshavande* godkänts, för ersättningens återbärande i händelse skadan ej inom skälig tid avhjälpes. Visar ej ägaren inom två månader efter det ersättningsbeloppet till betalning förfallit, att han är berättigad

Har brandförsäkring tagits å fast egendom som besväras av sökt eller beviljad inteckning, vare, i händelse av timad skada, egendomens ägare utan hinder av inteckningen berättigad att själv uppbära ersättningen, där denna ej överstiger en tiondel av det belopp, för vilket brandförsäkring å egendomen är gällande.

Är ersättningen större, må den ej utbetalas till ägaren, med mindre *borgenär, som har panträtt i fastighet*, det medgiver eller ock ägaren avhjälpit skadan eller ställt säkerhet, som av *länsstyrelsen* godkänts, för ersättningens återbärande i händelse skadan ej inom skälig tid avhjälpes. Visar ej ägaren inom två månader efter det ersättningsbeloppet till betalning förfallit, att han är berättigad

¹ Senaste lydelse 1967: 265.

(Nuvarande lydelse)

gad att lyfta beloppet, eller har lyftat belopp återburits, skall beloppet nedsättas hos *Konungens befallningshavande* för utbetalning till den eller dem, som därtill äga rätt; och skall tillika uppgift lämnas om *inteckningshavare*, vars namn och adress blivit hos försäkringsgivaren anmälda.

Sådan *inteckningshavare* skall ock av försäkringsgivaren särskilt underrättas om nedsättningen. Underrättelse skall anses meddelad, då den i rekommenderat brev avsänts under den uppgivna adressen.

(Föreslagen lydelse)

berättigad att lyfta beloppet, eller har lyftat belopp återburits, skall beloppet nedsättas hos *länsstyrelsen* för utbetalning till den eller dem, som därtill äga rätt; och skall tillika uppgift lämnas om *borgenärer*, vars namn och adress blivit hos försäkringsgivaren anmälda.

Sådan *borgenär* skall ock av försäkringsgivaren särskilt underrättas om nedsättningen. Underrättelse skall anses meddelad, då den i rekommenderat brev avsänts under den uppgivna adressen.

2 §.¹

Har ersättningsbelopp blivit nedsatt hos *Konungens befallningshavande*, utsatte *denna* så snart ske kan sammanträde för förhandling om rättsägares anspråk och beloppets fördelning. *Fråga om inteckningshavares rätt till betalning varde av Konungens befallningshavande prövad, med mindre inteckningshavaren givit till känna, att han ej önskar betalning.*

Kallelse till sammanträdet skall genom *Konungens befallningshavandes* försorg minst fjorton dagar förut med posten sändas till fastighetsägaren och kända *innehavare av fordran*, som i denna lag avses, så ock införas i allmänna tidningarna och tidning inom orten. I övrigt skall i avseende å fördelningen *vad i utsökningslagen stadgas om fördelning av köpeskilling för utmättningsvis såld fast egendom* äga motsvarande tillämpning.

Har ersättningsbelopp blivit nedsatt hos *länsstyrelsen*, utsatte *denna* så snart ske kan sammanträde för förhandling om rättsägares anspråk och beloppets fördelning.

Kallelse till sammanträdet skall genom *länsstyrelsens* försorg minst fjorton dagar förut med posten sändas till fastighetsägaren och kända *borgenärer*, som i denna lag avses, så ock införas i allmänna tidningarna och tidning inom orten. I övrigt skall i avseende å fördelningen *bestämmelserna om fördelning av köpeskilling för exekutivt försåld fast egendom* äga motsvarande tillämpning.

4 §.¹

Är, då skada inträffar, försäkringsgivaren ansvarig i förhållande till *inteckningshavaren* men ej gent emot den fasta egendomens ägare, inträde *han*, i den mån betalning ut-

Är, då skada inträffar, försäkringsgivaren ansvarig i förhållande till *borgenär*, som har *panträtt i fastigheten*, men ej gent emot den fasta egendomens ägare, inträde *försäk-*

¹ Senaste lydelse 1967: 265.

(Nuvarande lydelse)

fallit å *inteckningens huvudstol*, i *inteckningshavarens rätt*.

För det belopp, varmed betalning sålunda utfallit, jämte ränta skall på grund av handling, som Konungens befallningshavande har att utfärda, *inteckning meddelas försäkringsgivaren att gälla med förmånsrätt näst efter intecknat belopp, som ej vid fördelningen utgått. Sådan handling skall innehålla, att belopp som där avses förfaller till betalning sex månader efter uppsägning.*

5 §.

Har *inteckning jämlikt denna lag blivit helt eller delvis utan verkan*, åligger det *Konungens befallningshavande* att därom, sedan fördelningen blivit godkänd eller vunnit laga kraft, ofördröjligen göra anmälan, å landet hos domaren och i stad hos rätten samt tillika insända fördelningslängden; och skall, sedan sådan anmälan inkommit, *anteckning om förhållandet införas i inteckningsprotokollet, å landet å nästa rättegångsdag under lagtima ting och i stad å nästa rättegångsdag för inteckningsärenden.*

Skall *inteckning meddelas på grund av handling, som avses i 4 §, har Konungens befallningshavande att i sammanhang med anmälan, som här förut i denna paragraf är sagd, insända handlingen med begäran om inteckning.*

6 §.¹

Utan hinder därav att, sedan skada timat å försäkrad fast egendom, skadans belopp blivit efter förhandling mellan försäkringstagaren och försäkringsgivaren fastställt, vare *innehavare av inteckning i egendomen, där han ej medgivit ersättningsbeloppets utbetalande, berättigad att hos försäkringsgivaren påyr-*

(Föreslagen lydelse)

ringsgivaren i den mån betalning utfallit på pantbrevets belopp, i borgenärens fordringsrätt.

För det belopp, varmed betalning sålunda utfallit, skall på ansökan av länsstyrelsen *inteckning meddelas att gälla med företrädesrätt näst efter intecknat belopp på vilket betalning ej utfallit. Det pantbrev som utfärdas på grundval av inteckningen skall överlämnas till försäkringsgivaren såsom pant för dennes fordran.*

Utfaller vid fördelning av medel betalning på pantbrevs belopp, åligger det länsstyrelsen att därom, sedan fördelningen blivit godkänd eller vunnit laga kraft, ofördröjligen göra anmälan hos inskrivningsmyndigheten för anteckning i fastighetsboken samt tillika insända fördelningslängden.

Ansökan enligt 4 § andra stycket skall göras i sammanhang med anmälan som avses i första stycket denna paragraf.

Utan hinder därav att, sedan skada timat å försäkrad fast egendom, skadans belopp blivit efter förhandling mellan försäkringstagaren och försäkringsgivaren fastställt, vare *borgenär, som har panträtt i egendomen, där han ej medgivit ersättningsbeloppets utbetalande, berättigad att hos försäkringsgivaren påyr-*

¹ Senaste lydelse 1967: 265.

(Nuvarande lydelse)

ka, att skadans belopp skall, såvitt hans rätt angår, fastställas i den ordning försäkringsavtalet stadgar. Sådant yrkande skall framställas inom en månad efter det skadan timade eller, därest anmälan om *inteckningshavarens* namn och adress gjorts hos försäkringsgivaren, inom fjorton dagar efter det *inteckningshavaren* underrättats om skadebeloppets fastställande. Underrättelse skall anses meddelad, då den blivit till *inteckningshavaren* avsänd i rekommenderat brev under den uppgivna adressen.

Framställes yrkande som i denna paragraf avses av flera *inteckningshavare*, ankomme på dem att gemensamt utse ett ombud att föra talan i saken; sämjas de ej, skall ombudet utses av *Konungens befallningshavande*.

(Föreslagen lydelse)

ka, att skadans belopp skall, såvitt hans rätt angår, fastställas i den ordning försäkringsavtalet stadgar. Sådant yrkande skall framställas inom en månad efter det skadan timade eller, därest anmälan om *borgenärens* namn och adress gjorts hos försäkringsgivaren, inom fjorton dagar efter det *borgenären* underrättats om skadebeloppets fastställande. Underrättelse skall anses meddelad, då den blivit till *borgenären* avsänd i rekommenderat brev under den uppgivna adressen.

Framställes yrkande som i denna paragraf avses av flera *borgenärer*, ankomme på dem att gemensamt utse ett ombud att föra talan i saken; sämjas de ej, skall ombudet utses av *länsstyrelsen*.

7 §.¹

Vad i denna lag stadgas om inteckningshavare gälle ock den, som för ogulden köpeskilling äger fordran med förmånsrätt, som avses i 11 kap. 2 § jordabalken.

Har någon för fordran *inteckning* i tomträtt eller *vattenfallsrätt*, och är brandförsäkring tagen å byggnad eller annat som utgör tillbehör till *tomträtten* eller *vattenfallsrätten*, skall i fråga om *inteckningshavarens* rätt på grund av försäkringen vad i denna lag stadgas äga motsvarande tillämpning.

Har *borgenär* *panträtt* i tomträtt och är brandförsäkring tagen å byggnad eller annat som utgör tillbehör till tomträtten, skall i fråga om *borgenärens* rätt på grund av försäkringen vad i denna lag stadgas äga motsvarande tillämpning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

Bestämmelserna i denna lag om *borgenär* som har *panträtt* i fastighet äger motsvarande tillämpning på *borgenär* som åtnjuter företrädesrätt för sin fordran på grund av 5 § lagen () om införande av nya jordabalken.

Bestämmelsen i 7 § om tomträtt äger motsvarande tillämpning på *vattenfallsrätt*.

¹ Senaste lydelse 1967: 265.

13) Förslag

till

Lag

om ändring i lagen (1927: 85) om dödande av förkommen handling

Härigenom förordnas i fråga om lagen (1927: 85) om dödande av förkommen handling,

dels att 1, 2, 4, 8—10 och 13 §§ skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i lagen skall införas en ny paragraf, 14 §, av nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1 §.¹

Löpande skuldebrev, växel, konossement eller annan handling, vars företeende utgör villkor för rätt att kräva betalning eller påkalla fullgörande av annan förpliktelse, må, där antagas kan att handlingen förstörts eller eljest förkommit, dödas på begäran av den, som förlorat handlingen. Lag samma vare i fråga om aktiebrev, så ock beträffande intecknad förskrivning, som är ställd till viss man.

Löpande skuldebrev, växel, konossement eller annan handling, vars företeende utgör villkor för rätt att kräva betalning eller påkalla fullgörande av annan förpliktelse, må, där antagas kan att handlingen förstörts eller eljest förkommit, dödas på begäran av den, som förlorat handlingen. Lag samma vare i fråga om aktiebrev *och pantbrev*, så ock beträffande intecknad förskrivning, som är ställd till viss man.

Denna lag — — — — — eller obligationer.

2 §.²

Ansökan om dödande av handling skall, skriftligen avfattad, ingivas till rätten i den ort, där förpliktelsen skall fullgöras, eller, om sådan ort ej är nämnd i handlingen, till den rätt, där den förpliktade är skyldig att svara i tvistemål, som angå gäld i allmänhet. *Har på grund av handlingen inteckning meddelats, göres ansöknings, då fråga är om handling, för vilken inteckning fastställts i fast egendom, tomträtt eller vattenfallsrätt, hos den rätt, under vilken fastigheten lyder, och eljest hos*

Ansökan om dödande av handling skall, skriftligen avfattad, ingivas till rätten i den ort, där förpliktelsen skall fullgöras, eller, om sådan ort ej är nämnd i handlingen, till den rätt, där den förpliktade är skyldig att svara i tvistemål, som angå gäld i allmänhet. *Då fråga är om pantbrev, göres ansöknings hos den rätt under vilken fastigheten lyder. Ansökan om dödande av intecknad fordringshandling göres hos rätten i den ort, där vederbörande inskrivningsmyndighet är.*

¹ Senaste lydelse 1969: 725.

² Senaste lydelse 1966: 458 (jfr 1966: 649).

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

rätten i den ort, där vederbörande
inskrivningsdomare är.

Ansökan om dödande av konossement — — — godsets bestämmelseort.
Äro enligt — — — — — av dem.

4 §.¹

Sökanden åligger att, så vitt ske kan, om ansökningen underrätta en var vilken såsom gäldenär, löftesman eller eljest är på grund av handlingen förpliktad. Avser ansökningen *handling på grund varav inteckning är meddelad*, skall den intecknade egendomens ägare, *ändå att han ej är personligen ansvarig för inteckningen*, så ock den som senast, i den ordning särskilt är stadgat, blivit antecknad såsom innehavare av handlingen, där så ske kan, underrättas om ansökningen.

Sökanden åligger att, så vitt ske kan, om ansökningen underrätta en var vilken såsom gäldenär, löftesman eller eljest är på grund av handlingen förpliktad. Avser ansökningen *pantbrev eller intecknad fordringshandling*, skall den intecknade egendomens ägare, så ock den som senast, i den ordning särskilt är stadgat, blivit antecknad såsom innehavare av handlingen, där så ske kan, underrättas om ansökningen.

8 §.²

Innan fullföljd — — — — — hos gäldenären.

Finner rätten, — — — — — rätten dödad.

Beträffande *intecknad handling* skall beslutet tillika innehålla erinran, att det ej innebär dödande av inteckningen.

Beträffande *pantbrev och intecknad fordringshandling* skall beslutet tillika innehålla erinran, att det ej innebär dödande av inteckningen.

9 §.²

Varder handlingen dödad, må den omständigheten att den ej kan företas icke utgöra hinder för sökanden att göra gällande den rätt, som på handlingen kunnat grundas; och har den, som är förpliktad att fullgöra vad i handlingen blivit utfäst eller *vars egendom på grund av inteckning eller eljest häftar för utfästelsen*, att utfärda ny handling, som mot den dödade svarar.

Ny handling, som utfärdats i stället för dödad inteckningshandling, gälle ej såsom inteckningshandling förrän anteckning skett jämlikt 10 § andra stycket.

Varder handlingen dödad, må den omständigheten att den ej kan företas icke utgöra hinder för sökanden att göra gällande den rätt, som på handlingen kunnat grundas; och har den, som är förpliktad att fullgöra vad i handlingen blivit utfäst, eller, *i fråga om intecknad fordringshandling, den intecknade egendomens ägare* att utfärda ny handling, som mot den dödade svarar.

Ny handling, som *enligt första stycket* utfärdats i stället för dödad inteckningshandling, gälle ej såsom inteckningshandling förrän anteckning skett jämlikt 10 § tredje stycket.

I fråga — — — — — särskilt stadgat.

¹ Senaste lydelse 1934: 260.

² Senaste lydelse 1946: 105.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

10 §.¹

Är handling, om vars dödande gjorts ansökning, intecknad, skall rätten underrätta vederbörande inskrivningsdomare om ansökningen, och har denne att därom så snart ske kan å inskrivningsdag göra anteckning i fastighetsboken eller annan inskrivningsbok varom fråga är. Vad nu sagts om ansökningen skall ock gälla rättens slutliga utslag i ärendet; dock må, då ansökningen avslagits, anteckning ej verkställas förrän utslaget vunnit laga kraft.

Avser ansökan om dödning pantbrev eller intecknad fordringshandling, skall rätten underrätta vederbörande inskrivningsmyndighet om ansökningen för anteckning i fastighetsboken eller annan inskrivningsbok varom fråga är. Vad nu sagts om ansökningen skall ock gälla rättens slutliga utslag i ärendet; dock må, då ansökningen avslagits, anteckning ej verkställas förrän utslaget vunnit laga kraft.

Sedan utslag, varigenom pantbrev dödats, vunnit laga kraft, skall inskrivningsmyndigheten på ansökan utfärda nytt pantbrev som svarar mot det dödade samt göra anteckning i fastighets- eller tomträttsboken därom.

Sedan utslag, varigenom intecknad handling dödats, vunnit laga kraft, skall inskrivningsdomaren, på ansökan, å inskrivningsdag göra anteckning i fastighetsboken eller annan inskrivningsbok varom fråga är, att ny handling, som utfärdats jämlikt 9 §, medför den inteckningsrätt som tillkommit den dödade. När ansökan göres, skall den nya handlingen vara åtföljd av avskrifter enligt vad beträffande ansökan om inteckning är stadgat.

Har intecknad fordringshandling dödats genom lagakraftvunnet utslag, skall inskrivningsmyndigheten, på ansökan, å inskrivningsdag göra anteckning i vederbörande inskrivningsbok, att ny handling, som utfärdats jämlikt 9 §, medför den inteckningsrätt som tillkommit den dödade.

13 §.²

Hava tio år förflutit från det intecknad fordringshandling, om vilken det ej är känt var den finnes, blivit uppvisad för anteckning om innehav eller eljest företedd i inteckningsärende och vill den intecknade egendomens ägare äska att inteckningen, ehuru han ej kan förete handlingen, måtte dödas, göra ansökan därom, då fråga är om handling, för vilken inteckning fastställts i fast egendom, tomträtt eller vat-

Hava tio år förflutit från det pantbrev eller annan inteckningshandling, om vilken det ej är känt var den finnes, blivit uppvisad för anteckning om innehav eller eljest företedd i inteckningsärende och vill den intecknade egendomens ägare äska att inteckningen, ehuru han ej kan förete handlingen, måtte dödas, göra ansökan därom, då fråga är om pantbrev, hos den rätt, under vilken fastigheten lyder, och eljest

¹ Senaste lydelse 1955: 238.² Senaste lydelse 1966: 458 (jfr 1966: 649).

(Nuvarande lydelse)

tenfallsrätt, hos den rätt, under vilken fastigheten lyder, och eljest hos rätten i den ort, där vederbörande *inskrivningsdomare* är. Sedan ansökningen, där så ske kan, på sätt om stämning i tvistemål är stadgat delgivits den senast antecknade innehavaren av handlingen, utfärde rätten offentlig stämning, som skall kungöras på sätt i 6 § sägs samt innehålla beskrivning av handlingen ävensom tillkännagivande att, om någon innehar handlingen eller har kännedom om att den finnes i behåll, han bör därom, vid äventyr att in-teckningen eljest dödas, hos rätten göra anmälan sist å dag som för ärendets fullföljande utsättes. Sådan dag må ej sättas tidigare än sex månader efter kungörelsens införande i allmänna tidningarna.

(Föreslagen lydelse)

hos rätten i den ort, där vederbörande *inskrivningsmyndighet* är. Kan det antagas att pantbrev tillkommit på sådant sätt eller kommit ur ägarens hand under sådana omständigheter som utesluter giltig pantsättning, må ansökan göras utan hinder av att nyss angivna tid ej förflutit. Sedan ansökningen, där så ske kan, på sätt om stämning i tvistemål är stadgat delgivits den senast antecknade innehavaren av handlingen, utfärde rätten offentlig stämning, som skall kungöras på sätt i 6 § sägs samt innehålla beskrivning av handlingen ävensom tillkännagivande att, om någon innehar handlingen eller har kännedom om att den finnes i behåll, han bör därom, vid äventyr att in-teckningen eljest dödas, hos rätten göra anmälan sist å dag som för ärendets fullföljande utsättes. Sådan dag må ej sättas tidigare än sex månader efter kungörelsens införande i allmänna tidningarna.

Fullföljes ej — — — — — den förfallen.

Finner rätten, vid prövning av ansökningen, någon omständighet ej hava förekommit som utgör skälig anledning att låta in-teckningen fortfarande gälla, förordne rätten att in-teckningen må, på därom hos vederbörande *inskrivningsdomare* gjord ansökan, dödas utan handlingens företeende.

Rätten skall underrätta *inskrivningsdomaren* om ansökan som i första stycket sägs, och har denne att så snart ske kan å *inskrivningsdag* göra anteckning därom i fastighetsboken eller annan inskrivningsbok varom fråga är. Vad nu sagts om ansökningen skall ock gälla rättens slutliga utslag i ärendet; dock må, då ansökningen avslagits, anteckning ej verkställas förrän utslaget vunnit laga kraft.

Finner rätten, vid prövning av ansökningen, någon omständighet ej hava förekommit som utgör skälig anledning att låta in-teckningen fortfarande gälla, förordne rätten att in-teckningen må, på därom hos vederbörande *inskrivningsmyndighet* gjord ansökan, dödas utan handlingens företeende.

Rätten skall underrätta *inskrivningsmyndigheten* om ansökan som i första stycket sägs för anteckning i fastighetsboken eller annan inskrivningsbok varom fråga är. Vad nu sagts om ansökningen skall ock gälla rättens slutliga utslag i ärendet; dock må, då ansökningen avslagits, anteckning ej verkställas förrän utslaget vunnit laga kraft.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

14 §.

Bestämmelserna i 1—10 §§ äga, såvitt de angå pantbrev, motsvarande tillämpning i fråga om vilandebevis. Bestämmelserna i 13 § om dödande av inteckning äga motsvarande tillämpning i fråga om vilandeförklarad inteckningsansökan.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

19) Förslag

till

Lag

om ändring i gruvlagen (1938: 314)

Härigenom förordnas, att 21 § 1 mom., 24, 36 och 42—44 §§ gruvlagen (1938: 314) skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

21 §.¹

1 mom. I ansökning — — — — — i anspråk;

4) de personers namn, hemvist och postadress vilka äro ägare av de under 3) angivna områden eller med avseende därå hava nyttjanderätt, återköpsrätt, rätt till elektrisk kraft eller till avkomst eller annan förmån eller rätt till servitut; dock må, där mark är samfällad för flera fastigheter med skilda ägare och för samfälligheten finnes känd styrelse eller annan som är satt att den förvalta, uppgifterna i stället avse ledamöterna i styrelsen eller förvaltaren;

5) huruvida omedelbart — — — — — 4) sägs.

4) de personers namn, hemvist och postadress vilka äro ägare av de under 3) angivna områden eller med avseende därå hava nyttjanderätt, rätt till elektrisk kraft eller rätt till servitut; dock må, där mark är samfällad för flera fastigheter med skilda ägare och för samfälligheten finnes känd styrelse eller annan som är satt att den förvalta, uppgifterna i stället avse ledamöterna i styrelsen eller förvaltaren;

24 §.

Ägare av jordområde som avses med ansökningen vare pliktig att, då inmutaren för lämnande av stadgad uppgift i utmålsansökningen eller

Ägare av jordområde som avses med ansökningen vare pliktig att, då inmutaren för lämnande av stadgad uppgift i utmålsansökningen eller

¹ Senaste lydelse 1963: 626.

(Nuvarande lydelse)

ock bergmästaren därom framställer begäran, utan dröjsmål uppgiva envar som med avseende å området har nyttjanderätt, återköpsrätt, rätt till elektrisk kraft eller till avkomst eller annan förmån eller rätt till servitut. Underlåter jordägaren detta och lider sådan rättsägare skada i följd därav att han icke blivit kallad till förrättningen, vare jordägaren pliktig att, där han visas hava ägt kännedom om att rättsägaren berördes av förrättningen, ersätta skadan. Erinran här- om varde införd i kungörelsen om förrättningen.

(Föreslagen lydelse)

ock bergmästaren därom framställer begäran, utan dröjsmål uppgiva envar som med avseende å området har nyttjanderätt, rätt till elektrisk kraft eller rätt till servitut. Underlåter jordägaren detta och lider sådan rättsägare skada i följd därav att han icke blivit kallad till förrättningen, vare jordägaren pliktig att, där han visas hava ägt kännedom om att rättsägaren berördes av förrättningen, ersätta skadan. Erinran härom varde införd i kungörelsen om förrättningen.

36 §.¹

Mark inom ————— som förorsakas.

Skall en ————— därför givas.

Är nyttjanderätt till mark, varför lösen skall givas eller som lider skada eller intrång, av ägaren åt annan upplåten, eller är marken besvärad av rätt till avkomst eller annan förmån eller till servitut eller till elektrisk kraft, och går till följd av utmåsläggningen sådan särskild rätt förlorad eller lider den intrång, skall ersättning jämväl därför givas.

Då till ————— förlust ersätts.

Är nyttjanderätt till mark, varför lösen skall givas eller som lider skada eller intrång av ägaren åt annan upplåten, eller är marken besvärad av rätt till servitut eller till elektrisk kraft, och går till följd av utmåsläggningen sådan särskild rätt förlorad eller lider den intrång, skall ersättning jämväl därför givas.

42 §.²

Vid utmålsförrättningen fastställd lösen och annan ersättning, jämte sex procent ränta därå från dagen för förrättningens avslutande skola inom nittio dagar från samma tid, oavsett mot förrättningen förd talan, erlaggas till den ersättningsberättigade. Är den mark för vilken, enligt vad i 36 § första eller andra stycket sägs, lösen eller annan ersättning skall givas, besvärad av sökt eller beviljad inteckning för fordran eller kan marken jämlikt 11 kap. 2 § jordabalken i ägarens hand häfta för ogulden köpeskilling, skola dock såväl nämnda för markens ägare avsedda ersätt-

Vid utmålsförrättningen fastställd lösen och annan ersättning jämte sex procent ränta därå från dagen för förrättningens avslutande skola inom nittio dagar från samma tid, oavsett mot förrättningen förd talan, erlaggas till den ersättningsberättigade. Är den mark för vilken, enligt vad i 36 § första eller andra stycket sägs, lösen eller annan ersättning skall givas, besvärad av beviljad eller sökt inteckning, skola dock såväl nämnda för markens ägare avsedda ersätbelopp som ock de ersättningsbelopp, som må hava avsetts för innehavare av särskild rättighet till

¹ Senaste lydelse 1968: 699.

² Senaste lydelse 1952: 148.

(Nuvarande lydelse)

ningsbelopp som ock de ersättningsbelopp, som må hava avsetts för innehavare av särskild rättighet till samma mark, jämte ovan föreskriven ränta inom tid som nyss sagts nedsättas hos Konungens befallningshavande i det län där utmålet är beläget. Även i annat fall än nu sagts må gruvinnehavaren, om han det hellre vill, nedsätta vid utmålsförrättningen fastställd ersättning hos Konungens befallningshavande.

Då ersättning ————— gruvinnehavarens bekostnad.

Där ersättningen ————— i ärendet.

Medel som ————— mot ränta.

(Föreslagen lydelse)

samma mark, jämte ovan föreskriven ränta inom tid som nyss sagts nedsättas hos Konungens befallningshavande i det län där utmålet är beläget. Även i annat fall än nu sagts må gruvinnehavaren, om han det hellre vill, nedsätta vid utmålsförrättningen fastställd ersättning hos Konungens befallningshavande.

43 §.

Konungens befallningshavande ————— för d talan.

Häftar marken för *fordran varom förmåles i 42 § första stycket*, äge stadgandena om fördelning hos överexekutor av köpeskillning för utmättningsvis såld fast egendom motsvarande tillämpning, såvida ej nedan annorlunda stadgas. Är marken förutom av *fordran* besvärad av *annan* särskild rätt, som förminskar fastighetens värde och åtnjuter sämre rätt en *fordingen*, erhålle *fodringsägaren*, i den mån det tarvas för fulla gäldandet av hans fordran, betalning såsom om marken icke vore av nämnda rätt besvärad, och varde ersättningen för rättigheten i motsvarande mån förminskad.

Sammanträde för ————— inom kommunen.

Är marken samfällad för flera än tio fastigheter med skilda ägare och utgöra omständigheterna grund för antagande, att genom utmålsläggningen säkerheten icke avsevärt minskas för *innehavarna av fordringar*, för vilka marken på grund av sökt eller beviljad *inteckning* eller jämlikt 11 kap. 2 § *jordabalken häftar*, förordne Konungens befallningshavande att betalning ur de nedsatta medlen icke må tilläggas *innehavare av fordran för vilken marken sålunda häftar*, med mindre denne eller

Svarar marken för *beviljad eller sökt inteckning*, äga stadgandena om fördelning hos överexekutor av köpeskillning för utmättningsvis såld fast egendom motsvarande tillämpning, såvida ej nedan annorlunda stadgas. Är marken förutom av *inteckning* besvärad av särskild rätt, som förminskar fastighetens värde och åtnjuter sämre rätt än *inteckningen*, erhålle *borgenär som har panträtt på grundval av inteckningen*, i den mån det tarvas för fulla gäldandet av hans fordran, betalning såsom om marken icke vore av nämnda rätt besvärad, och varde ersättningen för rättigheten i motsvarande mån förminskad.

Är marken samfällad för flera än tio fastigheter med skilda ägare och utgöra omständigheterna, i fråga om *fastighet som besväras av sökt eller beviljad inteckning*, grund för antagande, att genom utmålsläggningen säkerheten icke avsevärt minskas för *borgenär, som har panträtt i fastigheten*, förordne Konungens befallningshavande att betalning ur de nedsatta medlen icke må tilläggas *borgenären* med mindre denne eller *annan borgenär som har panträtt i fastigheten* senast å åttonde dagen

(Nuvarande lydelse)

annan *sådan rättsägare* senast å åttonde dagen före sammanträdet skriftligen framställt anspråk därpå hos Konungens befallningshavande; underlåtenhet att väcka dylikt anspråk må dock ej läggas någon till last såsom försummelse i bevakande av honom eller annan tillkommande rättighet. Framställes ej anspråk som nu sagts, och påyrkar ej heller någon av delägarna i marken senast vid sammanträdet fördelning av de nedsatta medlen, skola dessa tillhandahållas delägarna för samfällad räkning. Göra ej dessa inom tio år från sammanträdet anspråk på de nedsatta medlen, må dessa lyftas av gruvinnehavaren, såframt enne för sådant ändamål anmäler sig hos Konungens befallningshavande under elfte året efter sammanträdet. Sker ej sådan anmälan, tillfalle beloppet kronan. Förordnande som i detta stycke sägs skall intagas i kallelse och kungörelse.

De med — — — — — av gruvinnehavaren.

44 §.

Utfaller vid fördelning som i 43 § andra stycket sägs *likvid å in-tecknings huvudstol*, åligger det Konungens befallningshavande att därom, sedan fördelningen blivit godkänd eller vunnit laga kraft, ofördröjligen göra anmälan hos *inskrivningsdomaren* samt därvid tillika insända fördelningslängden.

Utfaller vid fördelning som i 43 § andra stycket sägs *betalning på pantbrevs belopp*, åligger det Konungens befallningshavande att därom, sedan fördelningen blivit godkänd eller vunnit laga kraft, ofördröjligen göra anmälan hos *inskrivningsmyndigheten för anteckning i fastighetsboken* samt därvid tillika insända fördelningslängden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

I fråga om fordran, för vilken företrädesrätt åtnjutes på grund av 5 § lagen () om införande av nya jordabalken, och rätt till avkomst eller annan förmån som upplåtits före denna lags ikraftträdande äger äldre bestämmelser allttjämt tillämpning.

20) Förslag

till

Lag

om ändring i lagen (1946: 805) med särskilda bestämmelser
angående vittne vid vissa rättshandlingar

Härigenom förordnas, att lagen (1946: 805) med särskilda bestämmelser angående vittne vid vissa rättshandlingar skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

Erfordras enligt lag, att avtal eller annan rättshandling företages eller eljest bekräftas med vittne, må som sådant vittne ej godkännas den, mot vilken rättshandlingen skall företagas, ej heller den, som är under femton år eller som på grund av sinnessjukdom, sinnesslöhet eller annan rubbning av själsverksamheten saknar insikt om betydelsen av sådan bekräftelse.

(Föreslagen lydelse)

Erfordras enligt lag, att avtal eller annan rättshandling företages eller eljest bekräftas med vittne, må som sådant vittne ej godkännas den, mot vilken rättshandlingen skall företagas, ej heller den, som är under femton år eller som på grund av sinnessjukdom, sinnesslöhet eller annan rubbning av själsverksamheten saknar insikt om betydelsen av sådan bekräftelse. *Vad som sagts nu gäller även när vid köp, byte eller gåva av fast egendom eller tomträtt överlåtarens underskrift på fångeshandlingen styrkes av vittne.*

Har till — — — — — utan verkan.

Om testamentsvittne — — — — — särskilt stadgat.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

Vid tillämpning av de nya bestämmelserna skall vattenfallsrätt anses likställd med tomträtt.

21) Förslag

till

Lag**om ändring i lagen (1950: 596) om rätt till fiske**

Härigenom förordnas, att 25 § lagen (1950: 596) om rätt till fiske skall ha nedan angivna lydelse.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

25 §.

Upplåtes jord — — — — — annorlunda avtalas.

Avser upplåtelsen icke hel fastighet och har annat ej avtalats om omfattningen av fiskerätten, skall 24 § första stycket äga motsvarande tillämpning. Markarealen skall därvid utgöra delningsgrund, om ej annat finnes lämpligare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

22) Förslag

till

Lag**om ändring i lagen (1952: 166) om häradsallmänningar**

Härigenom förordnas, att 5 och 12 §§ lagen (1952: 166) om häradsallmänningar skall ha nedan angivna lydelse.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

5 §.

Häradsallmänning skall bibehållas oförminskad där ej här nedan annorlunda stadgas. Häradsallmänning må ej belastas med inteckning och ej heller tagas i mät för annan fordran

Häradsallmänning skall bibehållas oförminskad där ej här nedan annorlunda stadgas. Häradsallmänning må ej belastas med inteckning *eller inskrivning av rättighet* och ej heller

(Nuvarande lydelse)

än sådan för vilken åtnjutes för-
månsrätt enligt 17 kap. 6 § *handels-*
balken till betalning ur allmänning-
en.

(Föreslagen lydelse)

tagas i mät för annan fordran än så-
dan för vilken åtnjutes förmånsrätt
enligt 6 § 1 *förmånsrättslagen* (
) till betalning ur allmänningen.

12 §.

Införlivning av — — — — — ej utmätts;
6) att marken icke besväras av
återköpsrätt eller av någon vare sig
sökt eller *beviljad* *inteckning* för
fordran eller rätt till *avkomst* eller
annan förmån samt ej heller enligt
11 kap. 2 § *jordabalken* häftar för
fordran eller sådan rätt; samt

6) att marken icke besväras av nå-
gon vare sig *beviljad* eller *sökt* *in-*
teckning; samt

7) att marken — — — — — avsedda syftet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

I fråga om fordran, för vilken företrädesrätt åtnjutes på grund av 5 § lagen () om införande av nya jordabalken, och rätt till avkomst eller annan förmån som upplåtits före denna lags ikraftträdande äger äldre bestämmelser alltjämt tillämpning.

23) Förslag

till

Lag

**om ändring i lagen (1952: 167) om allmänningsskogar
i Norrland och Dalarna**

Härigenom förordnas, att 5 och 11 §§ lagen (1952: 167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna skall ha nedan angivna lydelse.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

5 §.

Allmänningsskog skall bibehållas
oförminskad där ej här nedan annor-
lunda stadgas. Allmänningsskog må
ej belastas med *inteckning* och ej
heller tagas i mät för annan fordran
än sådan för vilken åtnjutes för-
månsrätt enligt 17 kap. 6 § *handels-*
balken till betalning ur skogen.

Allmänningsskog skall bibehållas
oförminskad där ej här nedan annor-
lunda stadgas. Allmänningsskog må
ej belastas med *inteckning* eller *in-*
skrivning av rättighet och ej heller
tagas i mät för annan fordran än
sådan för vilken åtnjutes förmåns-
rätt enligt 6 § 1 *förmånsrättslagen*
() till betalning ur skogen.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

Förbehåll som strider mot bestämmelse i denna lag är utan verkan mot arrendatorn eller den som har rätt att träda i hans ställe, om ej annat anges.

I de fall då enligt vad därom är föreskrivet arrendenämndens godkännande fordras för giltighet av förbehåll som nyss nämnts eller annat avtalsvillkor, får godkännande sökas endast om detta angivits i avtalet. Avslår nämnden framställning om godkännande, förfaller avtalet, om ej annat överenskommits.

3 §.¹

Upplåtelse av fiske skall ske för viss tid, ej understigande fem år, eller för arrendatorns livstid. Upplåtelse av fiske, som ingår i fiskevårdsområde, må dock ske för återstoden av den tid, för vilken fiskevårdsområdet bildats. Därest upplåtelsen angår *huvudgård till fideikommiss, boställe eller annan fastighet*, varöver upplåtaren icke äger förfoga utöver sin egen besittningstid, må upplåtelsen ske för sådan tid. Är tiden icke så bestämd som nu sagts, skall avtalet anses ingånget för en tid av fem år.

I fråga om fideikommissfastighet, som ej är att anse såsom huvudgård, skall vad i 1 kap. 9 § nyttjanderättslagen sägs äga motsvarande tillämpning.

Upplåtelse av fiske skall ske för viss tid, ej understigande fem år, eller för arrendatorns livstid. Upplåtelse av fiske, som ingår i fiskevårdsområde, må dock ske för återstoden av den tid, för vilken fiskevårdsområdet bildats. Därest upplåtelsen angår fastighet, varöver upplåtaren icke äger förfoga utöver sin egen besittningstid, må upplåtelsen ske för sådan tid. Är tiden icke så bestämd som nu sagts, skall avtalet anses ingånget för en tid av fem år. *Har avtal träffats för kortare tid, gäller det dock för den överenskomna tiden, om arrendenämnden godkänt avtalet i denna del.*

Har fiskearrende upplåtits på längre tid än den i 7 kap. 5 § första stycket jordabalken föreskrivna längsta tiden för nyttjanderättsbestånd, äger fjärde stycket nämnda paragraf motsvarande tillämpning.

4 §.

Vid utgången av arrende som gäller för viss tid äger arrendatorn, om ej annat följer av andra eller tredje stycket, rätt till nytt arrende för en tid av fem år. Sådan optionsrätt tillkommer ånyo arrendatorn vid utgången av vart femte år.

Vid arrende för viss tid skall uppsägning alltid ske för att avtalet skall upphöra att gälla vid arrendetidens utgång. Uppsägningen skall ske senast ett år före arrendetidens utgång.

Om avtalet ej uppsäges inom rätt

¹ Senaste lydelse 1960: 132.

(Nuvarande lydelse)

Vill ej arrendatorn tillgodonjuta nytt arrende, skall han giva fastighetens ägare det tillkänna senast ett år före arrendetidens utgång på sätt i 2 kap. 38 § nyttjanderättslagen stadgas om uppsägning av jordbruksarrende. Sker ej sådant tillkännagivande inom föreskriven tid, skall arrendatorn anses hava åtagit sig nytt arrende för en tid av fem år.

Bestämmelserna i 2 kap. 53, 67 och 69 §§ nyttjanderättslagen om brytande av optionsrätt och vad därmed har samband skola äga motsvarande tillämpning med avseende å fiskearrende.

Vad i 2 kap. 54—56 §§ nyttjanderättslagen är stadgat om ändrade arrendevillkor eller fortsatt tillämpning av äldre villkor skall äga motsvarande tillämpning med avseende å fiskearrende.

(Föreslagen lydelse)

tid, anses det förlängt på fem år.

Förbehåll som strider mot första eller andra stycket gäller mot arrendatorn, om det godkänts av arrendenämnden. Förbehåll om längre tid för förlängning av avtalet än som anges i andra stycket gäller utan sådant godkännande.

I fråga om tiden för upphörande av arrendeavtal vid frånträde av avtalet på grund av förverkande eller av annan orsak och sättet för uppsägning äga 8 kap. 4 § första och andra styckena samt 8 § jordabalken motsvarande tillämpning. Hänvisningen i 8 kap. 4 § första stycket jordabalken till 25 § samma kapitel skall därvid tillämpas på 13 § andra stycket denna lag.

5 §.

Om fastighetens ägare uppsagt arrendeavtalet eller om arrendatorn uppsagt avtalet enligt 4 § och i uppsägningen begärt förlängning av avtalet på ändrade villkor, har arrendatorn rätt till förlängning av avtalet, utom när

1. arrenderätten är förverkad utan att likväl fastighetens ägare uppsagt avtalet att upphöra på grund härav,

2. arrendatorn i annat fall åsidosatt sina förpliktelser i sådan mån att arrendeavtalet skäligen icke bör förlängas,

3. fastighetens ägare gör sannolikt, att han själv, hans make eller avkomling eller hans adoptivbarn eller dess avkomling skall bruka fisket,

4. fastighetens ägare i annat fall har befogad anledning att upplösa arrendeförhållandet.

I fråga om förlängning av arrendeavtal äga 9 kap. 8 § andra stycket och 9—13 §§ jordabalken motsvarande tillämpning.

Första och andra styckena gälla ej, om arrendeavtalet icke träffats för viss tid eller om arrendeförhål-

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

landet upphör på den grund att arrenderätten är förverkad.

Förbehåll att arrenderätten icke skall vara förenad med rätt till förlängning gäller mot arrendatorn, om det godkänts av arrendenämnden.

6 §.

Den som upplåter fiskearrende må ej i andra fall än lagen stadgar förbehålla sig eller annan ägare av fastigheten rätt att frånträda arrendet före arrendetidens slut.

Förbehåll om rätt för fastighetens ägare att i annat fall än som anges i lag eller annan författning återtaga fisket eller del därav före arrendetidens utgång gäller endast om det godkänts av arrendenämnden.

7 §.

Fardag för tillträde och avträde av arrenderat fiske är den fjortonde dagen i mars månad. Infaller fardag å söndag, skall tillträde eller avträde ske följande dag.

Fardag vid fiskearrende är den 14 mars.

Infaller dag då arrenderat fiske enligt lag eller avtal skall tillträdas eller avträdas på söndag eller annan allmän helgdag, skall tillträde eller avträde i stället ske nästa vardag, om ej annat avtalats.

8 §.

Arrendeavgiften skall vara till storleken bestämd och må ej utsättas annorledes än i penningar. Där avgiften likväl bestämts i annat än penningar, skall den beräknas till belopp som med hänsyn till förhållandena vid tiden för avtalets slutande får anses utgöra skäligt arrende. Är ej tid utsatt för erläggande av avgiften, skall den erläggas sist tre månader före varje arrendeårs utgång.

Arrendeavgiften skall bestämmas i pengar. Har avtal träffats i strid med vad som sagts nu, skall arrendeavgiften utgå med belopp, som är skäligt med hänsyn främst till parternas avsikter och övriga förhållanden när avtalet träffades. Är ej tid utsatt för erläggande av avgiften, skall den erläggas sist tre månader före varje arrendeårs utgång.

Vad i 2 kap. 25 och 26 §§, 27 § första stycket och 45—48 §§ nyttjanderättslagen är stadgat om nedsättning av arrendeavgift, skadestånd, rätt till uppsägning och arbetsavtal skall äga motsvarande tillämpning i fråga om fiskearrende. Arrendatorn äger ock rätt till skälig nedsättning av arrendeavgiften, om fisket, utan hans vållande, på grund av fiskpest, vattenförorening eller annan sådan händelse i hög grad försämrats.

Vad i 8 kap. 9—11 §§ och 9 kap. 36—39 §§ jordabalken är stadgat om nedsättning av arrendeavgift, skadestånd, rätt till uppsägning och arbetsavtal skall äga motsvarande tillämpning i fråga om fiskearrende. Arrendatorn äger ock rätt till skälig nedsättning av arrendeavgiften, om fisket, utan hans vållande, på grund av fiskpest, vattenförorening eller annan sådan händelse i hög grad försämrats.

Har arrendatorn — — — — — som brister.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

9 §.

Utän medgivande — — — — — del därav.

Första stycket äger motsvarande tillämpning på rättighetens övergång genom bodelning, arv, testamente, bolagsskifte eller liknande förvärv.

10 §.

Dör arrendatorn före arrendetidens utgång, är dödsboet berättigat att i sitt ställe sätta annan, med vilken ägaren skäligen kan nöjas, eller att inom sex månader uppsäga avtalet.

Vid livstidsarrende äger arrendatorns hustru, om äktenskapet var ingånget innan avtalet slöts, efter mannens död tillgodonjuta arrendet så länge hon förbliver änka. Går hon i nytt gifte, må fastighetens ägare uppsäga avtalet.

Dör arrendatorn före arrendetidens utgång, är dödsboet berättigat att i sitt ställe sätta annan, med vilken ägaren skäligen kan nöjas, eller att inom sex månader uppsäga avtalet. *Vad som sagts nu gäller ej, om annat avtalats.*

Är arrendet upplåtet för arrendatorns livstid, har vid dennes död hans make rätt att inträda som arrendator under sin livstid, om äktenskapet ingåtts innan avtalet träffades. Ingår den efterlevande maken nytt äktenskap, får fastighetsägaren dock uppsäga avtalet. När avtalet upphör att gälla på grund av arrendatorns eller den efterlevande makens död, skall fisket avträdas på den fardag som inträffar närmast efter sex månader från dödsfallet.

11 §.

Sker överlåtelse — — — — — nye ägaren.

De bestämmelser som för övrigt i 2 kap. 29—32 §§ samt 33 § första och tredje styckena nyttjanderättslagen meddelats med avseende å överlåtelse av arrenderad fastighet, utmätning, konkurs och återköp skola äga motsvarande tillämpning vid fiskearrende.

De bestämmelser som i 8 kap. 15—17 §§ jordabalken meddelats med avseende å utmätning och konkurs skola äga motsvarande tillämpning vid fiskearrende.

12 §.

Arrenderätten skall — — — — — av fisket;

3. om han olovligen överlåter eller upplåter fisket eller del därav;

3. om han olovligen överlåter fisket eller eljest sätter annan i sitt ställe eller upplåter fisket eller del därav; eller

4. om han å fastigheten för eller tillåter andra att föra sådant leverne som väcker allmän förargelse eller

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

verkar störande på omgivningen;
eller

5. om han eljest i väsentlig omfattning åsidosätter vad som åligger honom enligt avtalet.

Finnes vad — — — — — från arrendet.

Uppsäges avtalet, — — — — — till skadestånd.

4. om han eljest i väsentlig omfattning åsidosätter vad som åligger honom enligt avtalet.

13 §.

Har arrendatorn låtit komma sig till last sådant förhållande som i 12 § 1, 2 eller 4 sägs men sker rättelse innan fastighetens ägare gjort bruk av sin rätt att uppsäga avtalet, eller har i fall varom i 12 § 3 eller 5 sägs ägaren icke uppsagt avtalet inom sex månader från det han fick kunskap om förhållande som där avses, må ägaren ej senare åberopa förhållandet såsom grund för arrendatorns skiljande från arrendet.

Har arrendatorn låtit komma sig till last sådant förhållande som i 12 § första stycket 1 eller 2 sägs men sker rättelse innan fastighetens ägare gjort bruk av sin rätt att uppsäga avtalet, eller har i fall varom i 12 § första stycket 3 eller 4 sägs ägaren icke uppsagt avtalet inom sex månader från det han fick kunskap om förhållande som där avses, må ägaren ej senare åberopa förhållandet såsom grund för arrendatorns skiljande från arrendet.

Är arrenderätten enligt 12 § första stycket 1 förverkad på grund av dröjsmål med betalning av arrendavgift och har fastighetens ägare med anledning därav uppsagt avtalet, får arrendatorn ej på grund av dröjsmålet skiljas från arrendet, om arrendavgiften betalas senast tolfte vardagen från uppsägningen. I avvaktan på att arrendatorn visar sig ha fullgjort vad som sålunda fordras för att återvinna arrenderätten, får beslut om vräkning icke meddelas förrän fjorton vardagar förflutit från uppsägningen.

14 §.

Vad om sättet för uppsägning, tiden för avträde och verkställighet av avhysning, tid för väckande av talan, rätt att kvarhålla arrendatorn tillhörig egendom och skiljedom är stadgat i 2 kap. 38—43 §§ nyttjanderättslagen skall äga motsvarande tillämpning vid fiskearrende.

Vad om tid för väckande av talan, jämkning av arrendevillkor och skiljedom är stadgat i 8 kap. 26—28 §§ jordabalken skall äga motsvarande tillämpning vid fiskearrende.

(Nuvarande lydelse)

16 §.

Om arrendenämndens samman-
sättning, granskning av arrendeavtal
och besvär över nämndens beslut
skall gälla vad i 2 kap. 49 a, 66 och
68 §§ nyttjanderättslagen är stad-
gat.

(Föreslagen lydelse)

15 §.

Om arrendenämnd finnas bestäm-
melser i 8 kap. jordabalken och i la-
gen () om arrendenämnd-
der och hyresnämnder.

16 §.

Om part ej godtager arrende-
nämnds beslut i fråga om förläng-
ning av arrendeavtal eller faststäl-
lande av villkoren för sådan förläng-
ning, får parten klandra beslutet ge-
nom att väcka talan mot den andra
parten inom två månader från det
parten erhöll del av beslutet. Kland-
ras icke beslutet inom denna tid, är
parts rätt till talan förlorad.

Arrendenämnds beslut i ärende
enligt 3—6 § får ej klandras.

17 §.

Twist om fiskearrende som ej an-
kommer på arrendenämnds prövning
skall, om icke Konungen bestämmer
annat, upptagas av den fastighets-
domstol inom vars område fastighe-
ten är belägen. Även klandertalan
som avses i 16 § upptages av samma
domstol.

Twist som efter klander mot arren-
denämnds beslut är anhängig vid
domstol får återförvisas till näm-
nden.

18 §.

Talan får ej föras mot fastighets-
domstols dom i fråga om fastställan-
de av arrendevillkor i fall som avses
i 5 § och ej heller mot hovrätts dom
i fråga om förlängning av arrende-
avtal eller fastställande av arrende-
villkor i fall som nys angivits.

Övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

2. I fråga om fiskearrende som upplåtits före de nya bestämmelsernas
ikraftträdande äger äldre bestämmelser fortfarande tillämpning, om ej annat
är föreskrivet nedan.

3. De nya bestämmelserna i 4 § sista stycket om sättet för uppsägning samt 14 § om tid för väckande av talan och om jämkning av arrendevillkor ävensom 13 § andra stycket äger tillämpning även på avtal om fiskearrende som träffats före de nya bestämmelsernas ikraftträdande. Vad som sagts nu om tillämpningen av 4 § sista stycket och om 13 § andra stycket gäller dock ej, om uppsägning ägt rum före ikraftträdandet.

4. Bestämmelserna i 5 § i dess nya lydelse äger tillämpning även på avtal som träffats före de nya bestämmelsernas ikraftträdande, om 4 och 5 §§ i deras äldre lydelse gäller för avtalet. Har underrättelse som avses i 4 § andra stycket i dess äldre lydelse eller i 2 kap. 53 eller 54 § lagen (1907: 36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom skett före de nya bestämmelsernas ikraftträdande, äger de äldre bestämmelserna dock alltjämt tillämpning.

Innehåller avtal som avses i första stycket första punkten ej förbehåll om uppsägning, äger även 4 § i sin nya lydelse tillämpning. Om arrendetiden går till ända inom ett år från de nya bestämmelsernas ikraftträdande, anses dock uppsägning som skett inom en månad från ikraftträdandet ha skett i rätt tid.

Förlänges avtal om fiskearrende till följd av första eller andra stycket, äger därefter de nya bestämmelserna i sin helhet tillämpning på avtalet.

5. Bestämmelsen i 11 § andra stycket om tillämpning av 8 kap. 17 § jordabalken gäller när arrendatorn försatts i konkurs på grund av ansökan som gjorts efter nya balkens ikraftträdande.

6. Arrendetvist, vari talan väckts före de nya bestämmelsernas ikraftträdande, behandlas enligt äldre bestämmelser.

Ärende som enligt äldre bestämmelser skall handläggas av arrendenämnd prövas av arrendenämnd som avses i 8 kap. 29 § jordabalken, om ärendet anhängiggöres efter de nya bestämmelsernas ikraftträdande. Arrendenämnds beslut i sådant ärende får ej klandras.

7. I fråga om avtal om fiskearrende beträffande sådan fideikommissfastighet som ej är att anse som huvudgård till fideikommiss äger 1 kap. 9 § lagen (1907: 36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom fortfarande tillämpning.

25) Förslag

till

Lag

om ändring i uranlagen (1960: 679)

Härigenom förordnas, att 36 § 2 mom. och 38 § 1 mom. uranlagen (1960: 679) skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

36 §.¹

2 mom. Ansökan om — — — — — sig anvisat;

3) de personers namn, hemvist och postadress vilka äro ägare av det under 2) angivna området eller med

3) de personers namn, hemvist och postadress vilka äro ägare av det under 2) angivna området eller

¹ Senaste lydelse 1963: 627.

(Nuvarande lydelse)

avseende därå hava nyttjanderätt, återköpsrätt, rätt till elektrisk kraft eller till avkomst eller annan förmån eller rätt till servitut; dock må, där mark är samfälld för flera fastigheter med skilda ägare och för samfälligheten finnes känd styrelse eller annan som är satt att förvalta densamma, uppgifterna i stället avse ledamöterna i styrelsen eller förvaltaren.

Vid ansökningen ————— 26 § 3 mom. 1) sägs.

Kostnaderna för ————— dessa kostnader.

I övrigt ————— om utmålsförrättning.

38 §.1

1 mom. Mark inom ————— som förorsakas.

Skall en ————— därför givas.

Är nyttjanderätt till mark, för vilken lösen skall utgå eller som lider skada eller intrång, av ägaren åt annan upplåten, eller är marken besvärad av rätt till avkomst eller annan förmån eller till servitut eller till elektrisk kraft, och går till följd av anvisandet av mark sådan särskild rätt förlorad eller lider den intrång, skall ersättning jämväl utgå därför.

Är nyttjanderätt till mark, för vilken lösen skall utgå eller som lider skada eller intrång, av ägaren åt annan upplåten, eller är marken besvärad av rätt till servitut eller till elektrisk kraft, och går till följd av anvisandet av mark sådan särskild rätt förlorad eller lider den intrång, skall ersättning jämväl utgå därför.

Förorsakas annan ————— förlust ersättas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

I fråga om rätt till avkomst eller annan förmån som upplåtits före ikraftträdandet äger äldre bestämmelser alltjämt tillämpning.

26) Förslag
till
Lag
om ändring i jordförvärvslagen (1965: 290)

Härigenom förordnas, att 9 och 12 §§ jordförvärvslagen (1965: 290) skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

9 §.¹

Göres ej — — — — — förvärvstillstånd utgått.

Är fråga om rätt att förvärva egendom enligt denna lag ännu ej avgjord, skall beträffande lagfart anses möta sådant hinder som avses i 10 § förordningen den 16 juni 1875 (nr 42) angående lagfart å fång till fast egendom.

Skulle mot bestämmelserna i denna paragraf lagfart ha meddelats, äger vad i första stycket sägs ej tillämpning på fånet.

Skulle mot bestämmelserna i 20 kap. 6 § 8 eller 7 § 11 jordabalken lagfart ha meddelats, äger vad i första stycket sägs ej tillämpning på fånet.

12 §.

Egendom, som förvärvas genom inrop på exekutiv auktion under sådana förhållanden att förvärvstillstånd skulle ha krävts vid vanligt köp, skall åter avyttras inom två år efter det att auktionen vunnit laga kraft, om ej dessförinnan nämnda förhållanden upphört eller inroparen erhållit lantbruksnämndens tillstånd att behålla egendomen. Har inropet skett för att skydda någon inroparens fordran eller rättighet, för vilken egendomen häftar på grund av *inteckning eller enligt 11 kap. 2 § jordabalken*, må länsstyrelsen på ansökan medge skäligt anstånd med egendomens avyttrande, om sannolika skäl visas att i annat

Egendom, som förvärvats genom inrop på exekutiv auktion under sådana förhållanden att förvärvstillstånd skulle ha krävts vid vanligt köp, skall åter avyttras inom två år efter det att auktionen vunnit laga kraft, om ej dessförinnan nämnda förhållanden upphört eller inroparen erhållit lantbruksnämndens tillstånd att behålla egendomen. Har inropet skett för att skydda någon inroparens fordran, *för vilken han har panträtt i egendomen, eller någon hans rättighet, som är inskriven däri*, må länsstyrelsen på ansökan medge skäligt anstånd med egendomens avyttrande, om sannolika skäl visas att i annat fall förlust skulle

¹ Senaste lydelse 1969: 45.

(Nuvarande lydelse)

fall förlust skulle uppkomma för inroparen. Avyttras ej egendomen inom föreskriven tid, skall länsstyrelsen på framställning av lantbruksnämnden förordna att egendomen skall säljas på offentlig auktion enligt bestämmelserna i 13 §.

Anteckning om — — — — — avyttringsskyldigheten upphört.

I fråga — — — — — 6—8 §§.

(Föreslagen lydelse)

uppkomma för inroparen. Avyttras ej egendomen inom föreskriven tid, skall länsstyrelsen på framställning av lantbruksnämnden förordna att egendomen skall säljas på offentlig auktion enligt bestämmelserna i 13 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

I fråga om fordran eller rättighet, för vilken företrädesrätt åtnjutes på grund av 5 § lagen () om införande av nya jordabalken, äger äldre bestämmelser alltjämt tillämpning.

27) Förslag

till

Lag

om ändring i förköpslagen (1967: 868)

Härigenom förordnas, att 3, 7, 9, 12 och 15 §§ förköpslagen (1967: 868) skall ha nedan angivna lydelse.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

3 §.

Förköpsrätt får — — — — — än 200 000 kronor,

2. staten är säljare och försäljningen icke sker enligt lagen den 4 januari 1927 (nr 1) angående tillstånd till försäljning av kyrklig jord i vissa fall samt för upplåtelse av sådan jord under tomträtt,

2. staten är säljare,

3. staten eller — — — — — genom gåva.

Första stycket 1 äger motsvarande tillämpning om försäljningen avser del av fastighet. Frågan huruvida förköpsrätt får utövas skall därvid bedömas som om köpet avsett den odelade fastigheten. Sökes lagfart innan förköpsrätt utövas, bedömes frågan i stället med hänsyn till delen, om denna är utbruten, eller, när försäljningen avser område

Första stycket 1 äger motsvarande tillämpning om försäljningen avser del av fastighet. Frågan huruvida förköpsrätt får utövas skall därvid bedömas som om köpet avsett den odelade fastigheten. Sökes lagfart innan förköpsrätt utövas, bedömes frågan i stället med hänsyn till delen, om denna är utbruten, eller, när försäljningen avser område

(Nuvarande lydelse)

av fastighet, tillstånd till avstyckning meddelats.

Som värde ————— av stämpelskatten.

Förköp i ————— utan verkan.

(Föreslagen lydelse)

av fastighet, fastighetsbildningsbeslut meddelats.

7 §.

Förköpsrätten utövas genom att kommun inom tid som anges i andra stycket underrättar säljare och köpare om beslut att utöva förköpsrätt samt anmäler detta beslut till *inskrivningsdomaren* med företeende av bevis om underrättelserna. Avser beslutet fastighet inom annan kommuns område, gäller vad som sagts om underrättelse till säljare och köpare också den andra kommunen. Beslutet skall antecknas i fastighetsboken för varje fastighet som ingår i försäljningen.

Förköpsrätten skall ————— sådan handling.

Utövas förköpsrätten ————— förköpsrätten förlorad.

Förköpsrätten utövas genom att kommun inom tid som anges i andra stycket underrättar säljare och köpare om beslut att utöva förköpsrätt samt anmäler detta beslut till *inskrivningsmyndigheten* med företeende av bevis om underrättelserna. Avser beslutet fastighet inom annan kommuns område, gäller vad som sagts om underrättelse till säljare och köpare också den andra kommunen. Beslutet skall antecknas i fastighetsboken för varje fastighet som ingår i försäljningen.

9 §.

Kommun som ————— vid försäljningen.

Bestridande enligt första stycket anmäles hos *inskrivningsdomaren* för anteckning i fastighetsboken sist på den inskrivningsdag som infaller närmast efter en månad från det förköpsrätten utövades. *Inskrivningsdomaren* skall ofördröjligen underrätta kommunen om bestridandet. Kommunens ansökan om tillstånd till förköpet skall ha inkommit till Konungen inom en månad från det bestridandet antecknades. Sökes tillstånd ej i rätt tid, är förköpet utan verkan.

När en ————— 2 §.

Bestridande enligt första stycket anmäles hos *inskrivningsmyndigheten* för anteckning i fastighetsboken sist på den inskrivningsdag som infaller närmast efter en månad från det förköpsrätten utövades. *Inskrivningsmyndigheten* skall ofördröjligen underrätta kommunen om bestridandet. Kommunens ansökan om tillstånd till förköpet skall ha inkommit till Konungen inom en månad från det bestridandet antecknades. Sökes tillstånd ej i rätt tid, är förköpet utan verkan.

12 §.

Köp av fast egendom är för sin giltighet beroende av att förköp ej sker. Är frågan om förköp ännu ej avgjord, skall beträffande lagfart sådant hinder anses möta som avses i 10 § förordningen den 16 juni 1875 (nr 42) angående lagfart å fång till fast egendom.

Köp av fast egendom är för sin giltighet beroende av att förköp ej sker.

(Nuvarande lydelse)

Har lagfart beviljats i strid med första stycket, är förköpsrätten förlorad. Har förköp skett, är det utan verkan. Motsvarande gäller när förvärvstillstånd meddelats i strid med 2 § andra stycket jordförvärvslagen eller i strid med 5 § andra stycket lagen om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag.

(Föreslagen lydelse)

Har lagfart för köparen beviljats i strid med 20 kap. 7 § 10 jordabalken, är förköpsrätten förlorad. Har förköp skett, är det utan verkan. Motsvarande gäller när förvärvstillstånd meddelats i strid med 2 § andra stycket jordförvärvslagen (1965: 290) eller i strid med 5 § andra stycket lagen (1916: 156) om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag.

När förköpet — — — — — av fastigheten.

15 §.

Har underrättelse — — — — — på kommunen.

Ligger egendomen inom skilda inskrivningsdomares områden anses anmälan enligt 7 eller 9 § gjord först när anmälan skett till samtliga inskrivningsdomare.

Ligger egendomen inom skilda inskrivningsmyndigheters områden anses anmälan enligt 7 eller 9 § gjord först när anmälan skett till samtliga inskrivningsmyndigheter.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

28) Förslag

till

Lag

om ändring i lagen (1969: 246) om fastighetsdomstol

Härigenom förordnas, att 3 § lagen (1969: 246) om fastighetsdomstol skall ha nedan angivna lydelse.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

3 §.

Fastighetsdomstol består — — — två nämndemän.
Ordföranden utses — — — eller fastighetsvärdering.
Nämndemännen bör — — — — — ords förhållanden.

Om fastighetsdomstols sammansättning i hyresmål finns särskild föreskrift.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

29) Förslag
till
Lag
om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:)

Härigenom förordnas, att 10 kap. 2 § och 12 kap. 6 § fastighetsbildningslagen () skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)¹

(Föreslagen lydelse)

10 KAP.

2 §

Även samfällighet — — — — — i samfälligheten.

Svarar fastighet som har del i samfälligheten för inteckning, får avstyckning ske endast om ett belopp, som enligt fastighetsbildningsmyndighetens bedömning motsvarar värdet av fastighetens andel i den mark som skall avstyckas, inbetalats till myndighet som Konungen bestämt. Detta gäller dock icke, om de borgenärer som har panträtt i fastigheten medgivit att avstyckning får äga rum utan att inbetalning skett. Besväras fastigheten av gemensam inteckning, fordras dessutom de medgivanden från fastighetsägare och fordringshavare som i 22 kap. 11 § jordabalken föreskrives för relaxation. Medgivande av rättsägare fordras ej, om avstyckningen är väsentligen utan betydelse för honom.

I fråga om fördelning av inbetalda medel äger 5 kap. 16 § andra stycket motsvarande tillämpning.

12 KAP.

6 §

Vid tillämpning av 5 § beaktas ej inskrivning för servitut, nyttjanderätt eller *samfällighetsrätt*, om rättigheten icke rör mark som skall ingå i sammanläggningen. Hänsyn

Vid tillämpning av 5 § beaktas ej inskrivning för servitut, nyttjanderätt eller *rätt till elektrisk kraft*, om rättigheten icke rör mark som skall ingå i sammanläggningen. Hänsyn

¹ Lydelse enligt prop. 1969: 128, 3 LU 1970: 35, rskr 189.

(Nuvarande lydelse)

tages ej heller till inskrivning beträffande vilken sökts dödning eller relaxation i fastighet som ingår i sammanläggningen, såvida hinder mot åtgärden icke föreligger om fastighetsbildningen genomföres.

(Föreslagen lydelse)

tages ej heller till *sådan inteckning som avses i 10 kap. 2 § andra stycket eller till* inskrivning beträffande vilken ansökan gjorts om dödning eller relaxation i fastighet som ingår i sammanläggningen, såvida hinder mot åtgärden icke föreligger om fastighetsbildningen genomföres.

Medgivande enligt — — — företrädesordning tillämpas.

30) Förslag

till

Lag

om upphävande av lagen (1968: 579) med vissa bestämmelser om förvärv av område av fastighet

Härigenom förordnas, att lagen (1968: 579) med vissa bestämmelser om förvärv av område av fastighet skall upphöra att gälla vid utgången av år 1971.

Motionsyrkanden

Utskottet har i samband med propositionen behandlat följande motioner, nämligen

A. de likalydande motionerna I: 1267 av herr *Gustafsson, Nils Eric*, och II: 1476 av herrar *Grebäck* och *Josefson* i Arrie, i vilka motioner hemställas

att riksdagen vid behandlingen av propositionen måtte besluta att 3 § lagen om arrendenämnder och hyresnämnder ges följande lydelse:

”För varje — — — andra ledamöter.

Innan annan ledamot än ordförande förordnas, skall sådan riksorganisation av jordägare, arrendatorer eller näringsidkare som med hänsyn till medlemstal, verksamhet och övriga omständigheter kan anses väl företrädade den intressegrupp som det är fråga om beredas tillfälle att avge förslag.

Till tjänstgöring — — — lämpligast.”;

B. motionen I: 1266 av herr *Skårman*, vari hemställas

att riksdagen vid behandlingen av propositionen måtte i fråga om förslaget till lag om införande av nya jordabalken besluta

1. att rätta den uppenbara felskrivningen i 16 § första stycket av ”inom tio år före balkens ikraftträdande” till ”inom tio år efter balkens ikraftträdande”;

2. att förlänga preklusionstiden i 16 § första stycket från tio till tjugo år; och

3. att 17 och 18 §§ överflyttas till 1 kap. jordabalken;

samt att vederbörande utskott utformar erforderliga ändringar av lagtexten;

C. motionen II: 1494 av herr *Lundberg*, vari hemställas

att riksdagen måtte besluta avslå propositionen; samt

D. motionen II: 1495 av herr *Tobé*, vari hemställas

att riksdagen måtte besluta att 17 § förslaget till lag om införande av nya jordabalken skall utgå samt ”att riksdagen måtte uttala att bestämmelserna i 18 § om gränshävd bör betraktas som en självständig grund för bestämmande av de gränser som kan omfattas av begreppet gränshävd”.

Inledning

Vissa av de lagförslag som förelagts riksdagen genom propositionen har remitterats till lagrådet genom beslut den 29 november 1968, däribland större delen av förslaget till lag om införande av nya jordabalken (promulgationslagen). Övriga lagförslag och återstående delar av promulgationslagen har remitterats till lagrådet den 19 september 1969. Den sistnämnda remissen innehåller även förslag till ändringar i och tillägg till tidigare remitterade bestämmelser i promulgationslagen.

Vid lagrådsremissen år 1968 anförde föredragande departementschefen, dåvarande *chefen för justitiedepartementet och statsrådet Kling*, bl. a. följande under rubriken Inledning.

Frågan om en ny jordabalk anmäldes i statsrådet den 11 februari 1966. Därvid förelåg ett fullt utarbetat förslag till 16 av de 23 kapitel som balken avses innehålla. Kungl. Maj:t beslöt att lagrådets yttrande skulle inhämtas över lagförslaget i denna del. Den 20 januari 1967 beslöt Kungl. Maj:t att lagrådets yttrande skulle inhämtas över ytterligare två kapitel i balken, nämligen 14 kap. om servitut och 15 kap. om samfällighetsrätt.¹ Granskningen i lagrådet av de till detta sålunda hänskjutna delarna av jordabalken pågår f. n.

De återstående kapitlen i jordabalken, 8—12 kap., avser arrende och hyra. Beträffande arrende torde arrendelagsutredningen senare detta år komma att lägga fram förslag till ny arrendelagstiftning. Sedan remissbehandling ägt rum kommer lagrådets yttrande att inhämtas över förslaget. Därjämte kommer förslag om hyreslagstiftningens inpassande i nya jordabalken att remitteras till lagrådet. Därmed skulle förslag till den nya jordabalken i sin helhet vara hänskjutet till lagrådet.

Av lagstiftningen på jordabalksområdet återstår därefter bestämmelser om införande av den nya jordabalken samt annan behövlig följdlagstiftning. Förslag i dessa hänseenden ingick i lagberedningens förslag till ny jordabalk (SOU 1960: 24—26). Även jordabalksutredningens betänkande (SOU 1963: 55) innefattade lagförslag om införande av den nya jordabalken. Däremot framlade utredningen med visst undantag inte något eget förslag till annan följdlagstiftning. Såväl beredningens som utredningens förslag har remissbehandlats.

Följdlagstiftningen till jordabalken spänner över mycket vidsträckta delar av författningsområdet och berör i betydande utsträckning annan lagstiftning som också f. n. är föremål för reformering. Detta gäller särskilt lagstiftningen på utsökningsrättens och fastighetsbildningsväsendets områden. Det är nödvändigt att utarbetandet av följdlagstiftningen till jordabalken i möjligaste mån samordnas med verksamheten på dessa andra områden. Inom justitiedepartementet har arbetet därför bedrivits med sikte på att dels lägga fram ett förslag som innefattar en lag om införande av den nya jordabalken samt sådan annan följdlagstiftning som ligger utanför utsökningsrättens och fastighetsbildningsväsendets områden, dels vid utarbetandet av lagförslagen på nämnda områden beakta behovet av följdändringar med anledning av den nya jordabalken. Det har dessutom ansetts ändamålsenligt att till särskild behandling bryta ut viss följdlagstiftning, som inte rör de nämnda rättsområdena. Dessutom krävs viss följdlagstiftning i anslutning till 8—12 kap. jordabalken.

¹ Utskottet anmärker, att 15 kap. i det jordabalksförslag som förelagts riksdagen upptar bestämmelser om rätt till elektrisk kraft. Rättsinstitutet samfällighetsrätt har fått utgå ur förslaget.

Inom justitiedepartementet har upprättats förslag till promulgationslag och åtskilliga andra lagar med följdändringar till den nya jordabalken. Förslagen utgår från att den nya jordabalken skall träda i kraft den 1 januari 1972.

Vid lagrådsremissen år 1969 anförde föredragande departementschefen, *herr Kling*, följande under rubriken Inledning.

Tidigare denna dag har i statsrådet anmälts förslag till bl. a. 8—12 kap. i den nya jordabalken (JB). Kungl. Maj:t har beslutat att lagrådets yttrande skall inhämtas över detta förslag. I fråga om övriga kapitel har förslag remitterats till lagrådet den 11 februari 1966 och den 20 januari 1967. Därmed föreligger ett fullt utarbetat förslag till samtliga kapitel i JB. Frågan om lag om införande av den nya jordabalken (JP) jämte viss följdlagstiftning anmäldes i statsrådet den 29 november 1968. Kungl. Maj:t beslöt att lagrådets yttrande skulle inhämtas över dessa förslag.

Av lagstiftningen på jordabalksområdet återstår därefter övergångsbestämmelser i anslutning till förslaget till 8—12 kap. JB samt viss återstående följdlagstiftning till JB. Lagstiftningen på utsökningsrättens och fastighetsbildningsväsendets områden har nära beröring med JB. På dessa områden pågår f. n. en reformering av lagstiftningen. Sålunda har lagberedningen lagt fram förslag om ändringar i den exekutionsrättsliga lagstiftningen (SOU 1968: 64). Förslag till ny fastighetsbildningslag (FBL) har granskats av lagrådet, som avgivit yttrande över förslaget den 2 juni 1969. Vidare har förslag till lag om införande av FBL jämte viss följdlagstiftning remitterats till lagrådet den 15 augusti 1969. I det lagstiftningsarbete som pågår på utsökningsrättens och fastighetsbildningsväsendets områden sker en samordning med bestämmelserna i JB.

Det inom justitiedepartementet bedrivna arbetet på den följdlagstiftning till JB som inte tagits upp i remissen den 29 november 1968 och inte faller inom utsökningsrättens eller fastighetsbildningslagstiftningens område har nu slutförts. I samband härmed har även utarbetats tillägg till det tidigare remitterade förslaget till JP. Tillägget sammanhänger med de tidigare denna dag anmälda förslagen till 8—12 kap. JB.

Som ett led i arbetet på följdlagstiftningen till JB har utarbetats en promemoria (Stencil Ju 1968: 20) med förslag till upphävande av förordningen (1880: 36), innefattande särskilda föreskrifter angående lagfart, in-teckning och utmätning av järnväg, så ock i fråga om förvaltning av järnväg under konkurs och en promemoria (Stencil Ju 1968: 21) angående in-teckningsansvaret vid avstyckning från samfälld mark.

Promemoriorna har remissbehandlats.¹ Förslagen i promemoriorna har därefter bearbetats inom departementet.

¹ Ang. remissbehandlingen se prop. s. 251 och 262.

Motivering till förslagen m. m. Motionerna

I det följande återger utskottet sådana avsnitt ur propositionen som bedömts vara av särskilt intresse med hänsyn till de väckta motionerna. Innehållet i dessa återges under det avsnitt till vilket motionen närmast hör.

Beträffande motiveringen m. m. i övrigt till lagförslagen hänvisar utskottet till propositionen.

Inledningsvis erinrar utskottet vidare om att i motion II: 1494 av herr Lundberg som skäl för yrkandet om avslag på propositionen åberopas vad motionären anfört i den med anledning av prop. 1970: 20 med förslag till jordabalk väckta motionen II: 1464.

Förslaget till lag om införande av nya jordabalken

A. Övergångsbestämmelsen angående 1 kap. 3 § jordabalken

I 1 kap. 3 § första och andra punkterna jordabalksförslaget ges bestämmelser om fastighetsgräns som blivit lagligen bestämd och utmärkts på marken i laga ordning. Den särskilda övergångsreglering som dessa bestämmelser påkallar återfinns i 16 §.

Inledning. Utskottet hänvisar till prop. s. 118 och 119.

Lagberedningen. Utskottet hänvisar till prop. s. 119.

Departementschefen. Vid 1968 års lagrådsremiss anförde departementschefen bl. a. följande.

Den utvidgning av principen att en lagligen bestämd gräns skall ha den sträckning som i laga ordning utmärkts på marken och som föreslagits i nya balken torde vara av ringa praktisk betydelse. Vissa övergångsbestämmelser, som i likhet med lagen (1932: 230) med särskilda bestämmelser om äldre ägo gränser medger en tioårsfrist för att framställa anmärkning mot den förefintliga gränssträckningen, synes dock inte kunna undvaras. Den grundläggande regeln härom har tagits upp i första stycket av denna paragraf.¹

Motionen. I motion I: 1266 av herr Skårman påpekas till en början, att en misskrivning förekommit med avseende på 16 § första stycket. I den föreslagna lydelsen stadgas sålunda, att tvisten skall ha uppkommit inom tio år *före* jordabalkens ikraftträdande i stället för, som uppenbarligen är avsett, inom tio år *efter* ikraftträdandet. Vidare uttalar motionären, att den föreslagna preklusionstiden — tio år — är för kort. Antingen måste den ut-

¹ 15 § i det remitterade förslaget.

sträckas till förslagsvis 20 år eller också måste allmänheten få betydligt bättre information om bestämmelserna än den som på sin tid lämnades om preklusionsbestämmelserna i 1932 års lag.

B. Innebörden av institutet gränshävd

Bestämmelser om s. k. gränshävd finns i 18 §.

Gällande rätt. Utskottet hänvisar till prop. s. 120 och 121.

Lagberedningen. Utskottet hänvisar till prop. s. 121 och 122.

Remissyttrandena. *Lantmäteristyrelsen* anser att bestämmelsen om gränshävd fyller en lucka i lagstiftningen men vill ifrågasätta om regeln, fastän den utformats som en norm vid bestämning av gräns, inte skulle få sin största betydelse vid sådana tvister angående fastighetsindelningens beskaffenhet, som inte utgör gränstvister. Ett uttalande om bestämmelsens tillämplighet i sådana fall skulle bidra till att undanröja ovisshet härom. — I övrigt hänvisar utskottet till prop. s. 122.

Departementschefen. Vid lagrådsremissen 1968 anförde departementschefen bl. a. följande.

För att bestämmelsen skall vara tillämplig har lagberedningen uppställt kravet att det skall vara fråga om en och samma gräns, som genom överenskommelsen erhållit en annan sträckning. Det är även enligt min mening angeläget att detta krav upprätthålls. Härigenom utesluts från bestämmelsens tillämplighet sådana fall, där överenskommelsen avser mera omfattande gränsändringar. Däremot bör enligt min mening inte generellt gälla att på ömse sidor skett ett givande och tagande i något så när samma omfattning. Även i sådana fall när överenskommelsen innebär att endast en av fastigheterna tillgodosetts bör regeln vinna tillämpning, förutsatt att det är fråga om samma gräns.

Den av lantmäteristyrelsen väckta frågan angående regelns tillämplighet vid sådana tvister angående fastighetsindelningens beskaffenhet, som inte utgör gränstvister i egentlig mening, torde inte kunna besvaras generellt. Grundar sig ändringen i fastighetsindelningen på överenskommelse före den angivna tiden och har fastigheterna därefter hävdats i enlighet härmed bör hinder inte föreligga att tillämpa regeln även om tvisten inte omedelbart rör en gränsfråga. Förhållandena är emellertid skiftande, och det torde få ankomma på de tillämpande myndigheterna att i varje särskilt fall avgöra om en sådan tillämpning står i överensstämmelse med de principer som ligger bakom bestämmelsen om gränshävd.

Regeln om gränshävd kompletterar och kompletteras i viss mån av den rätt att träffa förening om gränsens sträckning som f. n. regleras i 7 kap. 3 och 4 §§ jorddelningslagen. Motsvarande regler återfinns — med vissa ändringar — i 14 kap. 5 § i förslaget till ny fastighetsbildningslag.

Motionen. I motion II: 1495 av herr Tobé anför, att de uttalanden som departementschefen gjort rörande reglerna om gränshävd är något motsägelsefulla men synes utvisa, att reglerna är avsedda att ges en vidsträckt tillämpning. Enligt motionären bör reglerna om gränshävd kunna tillämpas självständigt, dvs. utan anknytning till fastighetsbildningslagens regler om gränsbestämning.

C. Fråga om placeringen av bestämmelserna om sträckningen av gräns som tillkommit genom överlåtelse av jord och om gränshävd

Bestämmelser om sträckningen av gräns som tillkommit genom överlåtelse av jord har i förslaget tagits upp i 17 §. Placeringen av bestämmelserna om gränshävd har anmärkts förut.

I motion II: 1473 i anledning av prop. 1970: 20 med förslag till jordabalk har yrkats bl. a. att bestämmelserna i 17 § måtte föras över från balkens promulgationslag till balken. I det sammanhanget har också behandlats frågan om placeringen av bestämmelserna om gränshävd.

I utskottets utlåtande över förslaget till jordabalk (utl. nr 80) har en redogörelse lämnats för frågans behandling i lagstiftningsärendet. Utskottet hänvisar till den redogörelsen.

Motionerna. I motion I: 1266 av herr Skärman anför, att de bestämmelser som tagits upp i 17 och 18 §§ inte kan sägas vara av övergångskaraktär, eftersom de frågor som regleras genom bestämmelserna kan komma att aktualiseras under sannolikt lång tid efter det att den nya lagstiftningen trätt i kraft. Motionären erinrar om att den lösning som valts av departementschefen inte biträtts av bl. a. lagrådet.

I motion II: 1495 av herr Tobé erinras om att motionären i motion II: 1473 med anledning av det förslag till jordabalk som framlagts för riksdagen (prop. 1970: 20) hemställt, att bestämmelserna om sträckningen av gräns som tillkommit genom överlåtelse av jord skall tas upp i balken.

Förslaget till lag om arrendenämnder och hyresnämnder

Bestämmelser om förordnande av ledamöter i arrendenämnd återfinns i 3 § (jfr beträffande ledamöter i hyresnämnd 6 §).

Motionerna. I de likalydande motionerna I: 1267 av herr Nils-Eric Gustafsson och II: 1476 av herr Grebäck och herr Josefson i Arrie erinras om bestämmelsen i 6 § andra stycket om att vissa organisationer skall beredas tillfälle att avge förslag, innan annan ledamot i hyresnämnd än ordföranden förordnas. Motionärerna anför, att det är angeläget att en motsvarande förslagsrätt införs när det gäller andra ledamöter i arrendenämnd än ordföranden.

Utskottet

För ikraftträdande av den med prop. 1970: 20 avsedda jordabalken krävs förordnande av Kungl. Maj:t med riksdagen. I förevarande proposition föreslås balken genom särskild promulgationslag träda i kraft den 1 januari 1972. Även om den nya jordabalken i betydande delar bygger på gällande rätt, innehåller den på många viktiga områden åtskilliga nyheter. Förhållanden omfattande och komplicerade övergångsbestämmelser erfordras därför. Till detta bidrar, att undantag i stor utsträckning föreslås från de grundsatser för ny lags tillämplighet i tiden som promulgationslagen bygger på. Att denna föreslås innehålla bestämmelser, som inte är av egentlig övergångsnatur utan innebär en materialtillrättslig reglering av äldre förhållanden, medverkar också till att lagen blir omfattande.

I propositionen läggs vidare fram förslag till nya lagar, vilka avses träda i kraft samtidigt med balken. Sålunda föreslås en lag om förvärv i vissa fall av del av fastighet, som avses innehålla bestämmelser om giltigheten av sådana förvärv, när förvärvet sker genom skifte av bolags, förenings eller liknande sammanslutnings tillgångar eller genom tillskott till bolag eller förening. Den föreslagna lagen kan tillsammans med de ändringar som föreslås i giftermålsbalken (13 kap. 13 a §) och i ärvdabalken (23 kap. 3 § andra och tredje styckena) sägas komplettera bestämmelserna i 4 kap. jordabalksförslaget om köp av del av fastighet.

Också förslaget till lag om upphörande av in-teckningsansvar i fastighet som bildats av samfällad mark innefattar en komplettering av bestämmelser, som har tagits upp i jordabalksförslaget, nämligen bestämmelserna i 6 kap. 16 § andra stycket om verkan i in-teckningshänseende av att samfällighet eller viss ägovidd av samfälligheten avstyckas. Medan bestämmelserna i balken kommer att reglera förhållandena, när avstyckning sker efter balkens ikraftträdande, blir den föreslagna lagens regler tillämpliga i det fall avskiljandet har skett före balkens ikraftträdande. Den i jordabalksförslaget angivna effekten av att avstyckning sker i nu åsyftade fall — att den avstyckade fastigheten inte svarar för in-teckning i stamfastighet — inträder enligt den föreslagna lagen endast om in-teckningshavaren underlåter att inom föreskriven tid förnya in-teckningen efter anmälan.

I förslaget till jordabalk har tagits upp vissa grundläggande bestämmelser om arrendenämnd (8 kap. 29 och 30 §§) och om hyresnämnd (12 kap. 68 och 69 §§). De närmare bestämmelserna om nämnderna ges i det förslag till lag om arrendenämnder och hyresnämnder som läggs fram i förevarande proposition. Lagförslaget bygger på den nuvarande hyresnämndslagen.

Utöver de förslag till nya lagar som har nämnts innehåller propositionen förslag till ändringar i åtskilliga gällande lagar och författningar. Många av ändringsförslagen hänger samman med att panträtten i fast egendom föreslagits få en ny juridisk konstruktion. Om ändringsförslagen kan sammanfattningsvis sägas, att de är företrädesvis av lagteknisk natur och syftar till att anpassa gällande bestämmelser till jordabalken.

Lagrådet har avgivit utlåtande över förslaget till promulgationslag och övrig följdlagstiftning i juni 1970. De erinringar som lagrådet har framfört avser mestadels lagtekniska frågor. Vad lagrådet har förordat har i stor utsträckning godtagits vid den slutliga överarbetning av förslagen som ägt rum inom justitiedepartementet.

Sedan propositionen beslutats har det uppmärksammats, att 35 § första stycket miljöskyddslagen (1969:387) innehåller bestämmelser som knyter an till reglerna i 11 kap. 2 § äldre jordabalken om ogulden köpeskillings rätt.

Lagrådet har bl. a. framhållit, att det inte minst när det gäller panträttsinstitutet finns åtskilliga lagbestämmelser som inte föreslagits ändrade, ehuru de bygger på den nuvarande terminologin, men att några tolknings-svårigheter med anledning av att den äldre terminologin tills vidare i viss utsträckning kvarstår i regel inte torde behöva uppstå. Utskottet delar visserligen lagrådets uppfattning på denna punkt men anser, att 35 § miljöskyddslagen bör anpassas till den nya jordabalken med hänsyn till att lagen är jämförelsevis ny. Utskottet föreslår därför, att 35 § första stycket första punkten nämnda lag får innehålla, att ersättning skall nedsättas, om fastigheten eller tomträtten svarar för beviljad eller sökt in-teckning. Uttrycket "fordringshavarens säkerhet" i andra punkten i samma lagrum bör bytas ut mot uttrycket "säkerheten för borgenär som har panträtt på grundval av in-teckningen". Övergångsbestämmelserna till den lagändring som sålunda förordas bör utformas i överensstämmelse med de föreslagna övergångsbestämmelserna till ändringarna enligt propositionen i exempelvis expropriationslagen.

I sitt utlåtande över jordabalksförslaget har utskottet understrukt vikten av att frågor om samordningen mellan jordabalken och den blivande lagstiftningen om exekution i fast egendom också fortsättningsvis uppmärksammas. Uttalandet äger motsvarande tillämpning i fråga om balkens promulgationslag och övrig följdlagstiftning.

I detta sammanhang anmärker utskottet, att avslag yrkats i motion II: 1464 av herr Lundberg på prop. 1970:20 med förslag till jordabalk och att

utskottet i sitt utlåtande med anledning av bl. a. nämnda proposition (utl. nr 80) hemställt, att riksdagen avslår motionen. I motion II: 1494 av herr Lundberg yrkas avslag också på den nu föreliggande propositionen. Även denna motion bör avslås.

Utskottet övergår härefter till att behandla frågor med anknytning till de särskilda förslagen. Därvid tas endast de frågor upp särskilt som aktualiserats genom de motioner som väckts med anledning av propositionen.

Förslaget till lag om införande av nya jordabalken

I 16 § har tagits upp övergångsbestämmelser med avseende på 1 kap. 3 § jordabalken. Övergångsbestämmelserna innebär, att frågor rörande sträckningen av vissa slags gränser inte skall prövas enligt första och andra punkterna i nämnda lagrum utan enligt äldre bestämmelser. En förutsättning härför skall vara, att tvist om gränsen uppkommer inom tio år efter balkens ikraftträdande.

I motion I: 1266 av herr Skårman påpekas till en början, att 16 § första stycket fått en oriktig avfattning i propositionen i det att tvisten enligt den föreslagna lydelsen skall ha uppkommit inom tio år *före* balkens ikraftträdande. Motionären anför vidare, att nämnda tidsfrist bör förlängas från tio till förslagsvis tjugo år. I annat fall måste allmänheten få betydligt bättre information om bestämmelsen än den som på sin tid lämnades om preklusionsbestämmelserna i 1932 års lag med särskilda bestämmelser om äldre ägo gränser.

Motionärens yrkande om att 16 § första stycket bör rättas bör på så sätt bifallas att ordet "före" byts ut mot ordet "från". Däremot finner utskottet inte anledning biträda yrkandet om förlängning av den i samma bestämmelse upptagna tidsfristen. Utskottet vill emellertid understryka vikten av att allmänheten ges god information om innehållet i förevarande bestämmelser. Vidare bör frågan, hur bestämmelserna trängt igenom hos allmänheten, följas med uppmärksamhet.

I motion I: 1266 hemställs vidare, att 17 och 18 §§ flyttas över till 1 kap. jordabalken. I motion II: 1495 av herr Tobé hemställs, att 17 § — som en följd av att motionären i annat sammanhang yrkat, att paragrafen tas in i 1 kap. jordabalken — får utgå. I den senast nämnda motionen efterlyses också ett uttalande om tillämpningsområdet för bestämmelserna i 18 § om gränshävd.

Vad angår frågan om placeringen av 17 och 18 §§ anmärker utskottet, att frågan behandlats av utskottet i dess utlåtande (nr 80) över prop. 1970: 20 med förslag till jordabalk och att utskottet därvid anför, att de båda bestämmelserna bör tas upp i promulgationslagen. På de skäl som har anförts i nämnda utlåtande bör motionerna i förevarande delar avslås.

Bestämmelserna i 18 § om gränshävd är avsedda att i första hand få tillämpning vid gränstvister i egentlig mening. Med anledning av vad som

förekommit vid remissbehandlingen uttalade departementschefen vid 1968 års lagrådsremiss bl. a., att frågan angående regelns tillämplighet vid sådana tvister angående fastighetsindelningens beskaffenhet som inte utgör egentliga gränstvister inte torde kunna besvaras generellt. Departementschefen framhöll, att förhållandena är skiftande, varför det torde få ankomma på de tillämpande myndigheterna att i varje särskilt fall avgöra, om en tillämpning av bestämmelserna om gränshävd står i överensstämmelse med de principer som ligger bakom dem. Utskottet delar departementschefens uppfattning på denna punkt. Den genom motion II: 1495 väckta frågan om tillämpningsområdet för 18 § får genom vad som anförts anses besvarad.

Det förevarande lagförslaget föranleder i de delar som inte här behandlats särskilt inte något utskottets yttrande.

Förslaget till lag om arrendenämnder och hyresnämnder

I de likalydande motionerna I: 1267 av herr Nils-Eric Gustafsson och II: 1476 av herr Grebäck och herr Josefson i Arrie yrkas, att bestämmelser om förslagsrätt för vissa organisationer, motsvarande bestämmelserna i 6 § andra stycket, förs in som ett nytt andra stycke i 3 §.

Utskottet biträder motionärernas uppfattning, att förslagsrätt bör införas även när det gäller vissa ledamöter i arrendenämnd. Bestämmelserna härom bör lämpligen utformas i huvudsaklig överensstämmelse med 6 § andra stycket i förslaget och ges den placering som motionärerna föreslår. Enligt utskottets mening bör den ifrågavarande förslagsrätten dock begränsas till att avse riksorganisation av jordägare eller arrendatorer. Sammanslutningar av näringsidkare bör således inte, i motsats till vad som föreslås i propositionen i fråga om hyresnämnder, ges förslagsrätt beträffande arrendenämndsledamöter. Motionerna bör med den nyss angivna jämkningen bifallas.

I övrigt har utskottet inte någon erinran mot det nu förevarande förslaget.

Övriga lagförslag

De lagförslag som inte behandlats särskilt i det föregående föranleder inte något yttrande från utskottets sida.

Hemställen

Utskottet hemställer,

A. att riksdagen avslår motionen II: 1494;

B. att riksdagen *dels* med bifall till motionen I: 1266, såvitt avser yrkandet 1, *dels* med avslag på samma motion, såvitt avser yrkandet 2, för sin del antager följande såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse av 16 § i förslaget till lag om införande av nya jordabalken:

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

16 §

Beträffande gräns som före nya balkens ikraftträdande tillkommit i annan ordning än vid lantmåteriförrättning eller sådan förrättning enligt 6 kap. lagen (1917: 269) om fastighetsbildning i stad som fastställts efter utgången av år 1932 äger 1 kap. 3 § första och andra punkterna nya balken icke tillämpning, när tvist om gränsen uppkommer inom tio år *före* balkens ikraftträdande. Detsamma gäller annan gräns som efter sin tillkomst men före balkens ikraftträdande bestämts vid förrättning. Tvist skall anses ha uppkommit, förutom när talan väckts vid domstol, när ansökan om fastighetsbestämning gjorts eller fråga om fastighetsindelningens beskaffenhet upptagits till prövning vid fastighetsbestämning i samband med fastighetsbildning.

Har beträffande — — — — — inom tioårsfristen.

Bestämmas med — — — — — erhåller marken.

Har tvisten — — — — — eller ägodelningsrätt.;

Beträffande gräns som före nya balkens ikraftträdande tillkommit i annan ordning än vid lantmåteriförrättning eller sådan förrättning enligt 6 kap. lagen (1917: 269) om fastighetsbildning i stad som fastställts efter utgången av år 1932 äger 1 kap. 3 § första och andra punkterna nya balken icke tillämpning, när tvist om gränsen uppkommer inom tio år *från* balkens ikraftträdande. Detsamma gäller annan gräns som efter sin tillkomst men före balkens ikraftträdande bestämts vid förrättning. Tvist skall anses ha uppkommit, förutom när talan väckts vid domstol, när ansökan om fastighetsbestämning gjorts eller fråga om fastighetsindelningens beskaffenhet upptagits till prövning vid fastighetsbestämning i samband med fastighetsbildning.

C. att riksdagen med avslag på motionen I: 1266, såvitt avser yrkandet 3, och motionen II: 1495, såvitt däri yrkas att 17 § i förslaget till lag om införande av nya jordabalken skall utgå, och med förklaring tillika, att nämnda lagförslag icke kunnat antagas oförändrat, anlager förslaget i de delar som ej omfattas av utskottets hemställan under B;

D. att motionen II: 1495 i de delar som ej omfattas av utskottets hemställan under C icke föranleder någon riksdagens åtgärd;

E. att riksdagen med anledning av motionerna I: 1267 och II: 1476 för sin del antager följande såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse av 3 § i förslaget till lag om arrendenämnder och hyresnämnder:

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

3 §

För varje — — — — — andra ledamöter.

Innan annan ledamot än ordförande förordnas, skall sådan riksorganisation av jordägare eller arrendatorer som med hänsyn till medlemsantal, verksamhet och övriga omständigheter kan anses väl företråda den intressegrupp som det är fråga om beredas tillfälle att avge förslag.

Till tjänstgöring — — — — — finner lämpligast.;

F. att riksdagen — med förklaring att förslaget till lag om arrendenämnder och hyresnämnder icke kunnat antagas oförändrat — antager nämnda förslag i de delar som ej omfattas av utskottets hemställan under E;

G. att riksdagen antager övriga i propositionen framlagda lagförslag; samt

H. att riksdagen för sin del antager följande av utskottet framlagt lagförslag:

Förslag

till

Lag**om ändring i miljöskyddslagen (1969: 387)**

Härigenom förordnas, att 35 § miljöskyddslagen (1969: 387) skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Utskottets förslag)

35 §.

Ersättning som fastställts att utgå på en gång för framtida skada på fastighet och som tillkommer ägaren av fastigheten eller innehavare av tomträtt i denna skall nedsättas hos länsstyrelsen, om fastigheten eller tomträtten *besväras av sökt eller beviljad inteckning för fordran eller*

Ersättning som fastställts att utgå på en gång för framtida skada på fastighet och som tillkommer ägaren av fastigheten eller innehavare av tomträtt i denna skall nedsättas hos länsstyrelsen, om fastigheten eller tomträtten *svarar för beviljad eller sökt inteckning. Nedsättning*

(Nuvarande lydelse)

(Utskottets förslag)

fastigheten kan på grund av 11 kap. 2 § jordabalken i ägarens hand häfta för ogulden köpeskillning. Nedsättning behöver dock ej ske om skadan eller intrånget är väsentligen utan betydelse för fordringshavarens säkerhet.

behöver dock ej ske om skadan eller intrånget är väsentligen utan betydelse för säkerheten för borgenär som har panträtt på grundval av in-teckningen.

I samband ————— skall ske.

Nedsatt belopp ————— genom expropriation.

Om innehavare ————— i 33 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

I fråga om fordran, för vilken företrädesrätt åtnjutes på grund av 5 § lagen () om införande av nya jordabalken, och rätt till avkomst eller annan förmån som upplåtits före denna lags ikraftträdande äger äldre bestämmelser alltjämt tillämpning.

Stockholm den 24 november 1970

På tredje lagutskottets vägnar:

ERIK GREBÄCK

Vid behandlingen av detta ärende har närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar Svante Kristiansson (s), Ebbe Ohlsson (m), Erik Jansson (s), Ernulf (fp), Skårman (fp), Hansson (s) och Ferdinand Nilsson (cp) samt fru Landberg (s);

från a n d r a kammaren: herrar Grebäck (cp), Svenning (s), Sundelin (s), Tobé (fp) och Hedin (m), fröken Anderson (s) samt herrar Hammarberg (s) och Josefson i Arrie (cp).

Reservationer

Vid C i utskottets hemställan

I. (under förutsättning att reservationen vid C i utskottets hemställan i utlåtande 1970: 80 vinner bifall)

av herrar Skårman (fp), Ferdinand Nilsson (cp), Grebäck (cp), Tobé (fp) och Josefson i Arrie (cp), vilka ansett

dels att del avsnitt av utlåtandet på s. 90 som börjar med orden "Vad angår" och slutar med orden "delar avslås" bort ha följande lydelse:

Vad angår frågan om placeringen av 17 och 18 §§ anmärker utskottet, att frågan behandlats av utskottet i dess utlåtande (nr 80) över prop. 1970: 20 med förslag till jordabalk och att utskottet därvid uttalat, att de båda bestämmelserna bör tas upp i balken och inte i balkens promulgationslag. På de skäl som har anförts i nämnda utlåtande bör motionerna i förevarande del bifallas. Som en följd av vad som anförts bör vidare 19—62 §§ i det genom propositionen framlagda förslaget till jordabalkens promulgationslag betecknas som 17—60 §§ och i de särskilda lagrummen förekommande hänvisningar till andra bestämmelser i lagen ändras i överensstämmelse härmed.

dels att utskottet bort hemställa,

att riksdagen *dels* med förklaring att förslaget till lag om införande av nya jordabalken icke kunnat antagas oförändrat, *dels* med anledning av motionen I: 1266, såvitt avser yrkandet 3, och motionen II: 1495, såvitt däri yrkas att 17 § i nämnda lagförslag skall utgå, *dels* med avslag på propositionen, såvitt avser 17 och 18 §§ i förslaget, antager 1—15 §§ och 19—62 §§ i förslaget med beteckningarna 1—60 §§ och med de ändringar av förekommande hänvisningar som är påkallade av omnumreringen;

II. (under förutsättning att reservationen vid L i utskottets hemställan i utlåtande 1970: 80 vinner bifall)

av herrar *Ebbe Ohlsson* (m) och *Hedin* (m), vilka ansett

dels att i utlåtandet på s. 91 omedelbart före det avsnitt som börjar med "Det förevarande" borde ha tagits in ett stycke med följande lydelse:

I sitt utlåtande nr 80 med anledning av prop. 1970: 20 med förslag till jordabalk har utskottet bl. a. hemställt, att 9 kap. 14 § jordabalksförslaget får utgå. För att kapitlet inte skall behöva omnumreras har utskottet vidare förordat, att 13 § i förslaget delas upp i två paragrafer. Därav föranledd jämkning i 40 och 41 §§ i förslaget till promulgationslag bör vidtas.

dels att utskottet bort hemställa,

att riksdagen med avslag på motionen I: 1266, såvitt avser yrkandet 3, och motionen II: 1495, såvitt däri yrkas att 17 § i förslaget till lag om införande av jordabalken skall utgå, och med förklaring tillika, att nämnda lagförslag icke kunnat antagas oförändrat *dels* antager 1—15, 17—39 och 42—62 §§ i nämnda förslag, *dels* antager följande såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse av 40 och 41 §§ i förslaget:

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

40 §

Bestämmelserna i 9 kap. 8—13 §§ nya balken äger tillämpning även på avtal om jordbruksarrende som träffats före balkens ikraftträdande, om 2 kap. 51—56 §§ lagen (1907:36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom gäller för avtalet. Har under rättelse som avses i 2 kap. 52—54 §§ nämnda lag skett före ikraftträdandet, äger dock äldre bestämmelser alltjämt tillämpning.

Bestämmelserna i 9 kap. 8—14 §§ nya balken äger tillämpning även på avtal om jordbruksarrende som träffats före balkens ikraftträdande, om 2 kap. 51—56 §§ lagen (1907:36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom gäller för avtalet. Har under rättelse som avses i 2 kap. 52—54 §§ nämnda lag skett före ikraftträdandet, äger dock äldre bestämmelser alltjämt tillämpning.

41 §

Har avtal om jordbruksarrende träffats före nya balkens ikraftträdande och är upplåtelsen sådan att äldre bestämmelser om optionsrätt ej kunnat tillämpas på den, äger 9 kap. 7—13 §§ nya balken tillämpning på avtalet, om antingen arrendatorn ensam eller arrendatorn och före honom hans make eller någon av hans föräldrar vid arrendetidens utgång brukat arrendestället under sammanlagt minst tio år. Detsamma gäller, om den arrendetid som löper vid ikraftträdandet enligt avtalet utgår först sedan arrendeförhållandet varat minst tio år.

Har avtal om jordbruksarrende träffats före nya balkens ikraftträdande och är upplåtelsen sådan att äldre bestämmelser om optionsrätt ej kunnat tillämpas på den, äger 9 kap. 7—14 §§ nya balken tillämpning på avtalet, om antingen arrendatorn ensam eller arrendatorn och före honom hans make eller någon av hans föräldrar vid arrendetidens utgång brukat arrendestället under sammanlagt minst tio år. Detsamma gäller, om den arrendetid som löper vid ikraftträdandet enligt avtalet utgår först sedan arrendeförhållandet varat minst tio år.

Rätt till — — — — — sådan förklaring.

Vid F i utskottets hemställan

III. (under förutsättning att reservationen vid L i utskottets hemställan i utlåtande 1970: 80 vinner bifall)

av herrar *Ebbe Ohlsson* (m) och *Hedin* (m), vilka ansett

dels att i utlåtandet på s. 91 omedelbart före det avsnitt som börjar med orden "I övrigt" bort ha tagits in ett stycke med följande lydelse:

Som har nämnts i det föregående har utskottet i sitt utlåtande nr 80 med anledning av prop. 1970: 20 hemställt bl. a., att 9 kap. 14 § i förslaget till

jordabalk får utgå. Vid sådant förhållande bör 1 § och 14 § andra stycket i förslaget till lag om arrendenämnder och hyresnämnder jämkas så att hänvisningarna till nämnda lagrum i jordabalken också får utgå. Även 28 § i förslaget bör utgå.

dels att utskottet bort hemställa,

att riksdagen — med förklaring att förslaget till lag om arrendenämnder och hyresnämnder icke kunnat antagas oförändrat — *dels* antager 2, 4—13 och 15—27 §§ i nämnda förslag jämte föreslagna övergångsbestämmelser, *dels*, med avslag på propositionen i motsvarande del, icke antager 28 § i förslaget, *dels* antager följande såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse av 1 och 14 §§ i förevarande förslag:

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

1 §

Arrendenämnd som — — — — — i arrendetvist,

2. pröva tvist om förlängning av arrendeavtal vid jordbruksarrende, bostadsarrende eller fiskearrende eller om villkor för sådan förlängning samt tvist i fråga som avses i 9 kap. 14 § jordabalken eller vars prövning enligt 9 kap. 18 eller 21 § samma balk ankommer på arrendenämnd,

3. pröva — — — — — i arrendetvist.

Ärende upptages — — — — — är belägen.

2. pröva tvist om förlängning av arrendeavtal vid jordbruksarrende, bostadsarrende eller fiskearrende eller om villkor för sådan förlängning samt tvist i fråga vars prövning enligt 9 kap. 18 eller 21 § jordabalken ankommer på arrendenämnd.

14 §

Har parterna — — — — — inför nämnden.

I ärende som nämnd har att avgöra genom skiljedom gäller lagen (1929: 145) om skiljemän, i den mån ej annat följer av denna lag. Vardera parten svarar för sin kostnad i tvist som avses i 9 kap. 10 eller 14 §, 10 kap. 6 § eller 12 kap. 49 eller 55 § jordabalken eller 5 § lagen (1957: 390) om fiskearrenden.

I ärende som nämnd har att avgöra genom skiljedom gäller lagen (1929: 145) om skiljemän, i den mån ej annat följer av denna lag. Vardera parten svarar för sin kostnad i tvist som avses i 9 kap. 10 §, 10 kap. 6 § eller 12 kap. 49 eller 55 § jordabalken eller 5 § lagen (1957: 390) om fiskearrenden.

Vid G i utskottets hemställan

IV. (under förutsättning att reservationen vid L i utskottets hemställan i utlåtande 1970: 80 vinner bifall)

av herrar *Ebbe Ohlsson* (m) och *Hedin* (m), vilka ansett

dels att det avsnitt i utlåtandet på s. 91 som börjar med orden "De lagförslag" och slutar med orden "utskottets sida" bort ha följande lydelse:

I likhet med vad utskottet förordat beträffande 40 och 41 §§ i förslaget till jordabalkens promulgationslag bör förslaget till lag om ändring i fiskearrendelagen, såvitt avser 5 §, jämkas. I övrigt föranleder sistnämnda lagförslag, liksom inte heller de andra lagförslag som inte behandlats särskilt i de föregående avsnitten, inte något yttrande från utskottets sida.

dels att utskottet bort hemställa,

att riksdagen antager *dels* nedanstående såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse av 5 § i förslaget till ändring i lagen (1957: 390) om fiskearrenden, *dels* — med förklaring att nämnda lagförslag icke kunnat oförändrat antagas — förslaget i övriga delar, *dels* övriga i propositionen framlagda förslag som ej omfattas av utskottets hemställan under B—C och E—F.

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

5 §.

Om fastighetens — — — — — upplösa arrendeförhållandet.

I fråga om förlängning av arrendavtal äga 9 kap. 8 § andra stycket och 9—13 §§ jordabalken motsvarande tillämpning.

Första och — — — — — är förverkad.

Förbehåll att — — — — — av arrendenämnden.

I fråga om förlängning av arrendavtal äga 9 kap. 8 § andra stycket och 9—14 §§ jordabalken motsvarande tillämpning.